Geminin Neresindeyiz?

NUREDDİN YILDIZ

TAHLİL
YAYINLARI

5.Baskı

İSTANBUL 1437 / 2016

GEMİNİN NERESİNDEYİZ?

Nureddin Yıldız

TAHLİL
YAYINLARI

Tahlil Yayınları: 31

Nureddin Yıldız Kitaplığı: 15

Yayın Editörü
Hilâl Furkan

Yayına Hazırlık
Hafsa Yıldız

Kapak Tasarım
Kenan Özcan

İç Tasarım
Şaban Muslu

Sanat Danışmanı
Abdülbaki Kömür

ISBN
978-605-9494-23-6

İletişim Adresi
Kartaltepe Mah. 60. Sok. No: 50 Bayrampaşa/İSTANBUL
Tel/Faks: (0212) 417 77 75

tahlilyayinlari.com
editor@tahlilyayinlari.com

Her hakkı mahfuzdur.

Bu eserin e-kitap çevrimi **SaveAs Bilişim** tarafından yapılmıştır.
www.saveas.com.tr

Nureddin YILDIZ

1960 yılında Trabzon'un Of ilçesinde doğdu. Hafızlığını ve ilk dinî eğitimini babası Hilmi Yıldız Hocaefendi'nin yanında tamamladı. İstanbul-Gaziosmanpaşa İmam Hatip Lisesi'ne devam ederken değişik gazetelerde haftalık yazılar ve tercümeler kaleme almaya başladı. Aynı zamanda kürsü hatipliğine devam etti. Öğrencilik yıllarında Milli Türk Talebe Birliği ve Akıncılar Teşkilatı'nda aktif görevler üstlendi.

İmam hatip lisesinin ardından Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde bir dönem eğitim gördükten sonra Mekke Ümmü'l-Kura Üniversitesi'ne geçiş yaptı. Burada Usul-u Fıkıh bölümünü bitirdi. Mekke'de bulunduğu süre içerisinde hadis hocalarından özel dersler ve icazetler aldı. Suriyeli muhaddis Abdulfettah Ebu Gudde, Hindistanlı âlim Ebu'l Hasen En-Nedvi ve Osmanlı ulemasının son devir temsilcilerinden Mehmet Emin Saraç Hocaefendi, icazet aldığı hocalarından bazılarıdır.

İstanbul'a döndükten sonra sürekli içinde bulunduğu eğitim ve sivil toplum faaliyetlerine yeni bir ivme kazandırdı. Hafızlık ve din eğitimi alanında değişik kurum ve kuruluşlarda grup eğitimleri verdi.

Teşkilatlanma bilinci ve sivil toplumculuk alanında özel çalışmalarda bulundu. Tercümelerin yanında özgün eserler kaleme almaya başladı. Başta Senabil Hizmet ve Kültür Vakfı olmak üzere birçok sivil toplum örgütünün kuruluşuna katıldı. Hâlen birçoğunun yönetim, denetleme ve istişare kurullarında görevleri bulunmaktadır. Son olarak da Sosyal Doku Derneği'nin kuruluşuna fikrî öncülük yaptı.

Tebliğ ve irşat faaliyetleri kapsamında çocuk ve gençlerin eğitimi, örnek aile modeli, İslam ahlakı, teşkilat eğitimi, ümmet bilinci vb. konularda yüzlerce seminer ve konferans vermiş, hâlen vermeye devam etmektedir. Çeşitli dergilerde düzenli olarak yazıları yayınlanmaktadır.

Senabil Hizmet ve Kültür Vakfı ve Sosyal Doku Derneği'nde çalışmalarını sürdürmektedir. Evli ve dört çocuk babasıdır. Dünya Müslüman Âlimler Birliği ve Türkiye Âlimler Birliği'nin ilk üyelerinden olup sohbetleri **sosyaldoku.com** üzerinden yayınlanmakta, **fetvameclisi.com** adresinden de sorulara cevap vermektedir.

Telif Eserleri:

1) İşi Vaktinden Çok Olanlar (4 Cilt)

2) Rahmetin Kapısında
3) Mü'min Kimliğimiz
4) Edep ve Amel
5) Dinimize Hizmetin İç Sorunları
6) En Sevgiliden Uzanan Dallar (2 Cilt)
7) Ramazan Risalesi
8) Anahtar Cevaplar
9) Hani Din Hepimizindi?
10) Kıblegâh Evler
11) Baldan Tatlı Sözler
12) Medine Raporu
13) Bu Zamanın Sabrı
14) Aile Davamız
15) Geminin Neresindeyiz?
16) Mahrem Cevaplar
17) Namaz Muhasebesi
18) Hâlimizin İzahı
19) Hanımlar İçin İnciler
20) Mektubunuz Var
21) Mü'min Ev
22) Arş'ın Gölgesindeki Genç
23) Doğal Aile
24) Elbette Allahuekber
25) Mücahide Kadın
26) Bir Umut Bir Mektup (3 Cilt)
27) Hür Yürekli Genç
28) Şehzadebaşı Sohbetleri (2 Cilt)
29) Hacı Bayram Sohbetleri
30) Bu Çağa Rapor

Tercüme Eserleri
1) Medine Toplumu / *Prof. Dr. Ekrem Ziya Ümeri*
2) Düzeltilmesi Gereken Kavramlar / *Muhammed Kutup*
3) Kur'an'da Resûlullah / *Prof. Dr. M. Ali Haşimi*
4) İslam İnancı / *Muhammed Kutup*
5) İslami Çalışma Metodu / *Mustafa Muhammed Tahhan*

6) Kur’an ve Sünnet’e Göre Müslüman Kadının Şahsiyeti / *Prof. Dr. M. Ali Haşimi (Heyet)*

7) İslam Fıkıh Ansiklopedisi / *Prof. Dr. Vehbe Zuhayli (Heyet)*

8) Sosyal Bilimler Ansiklopedisi / *(Heyet)*

9) Et-Tefsirul Münir / *Vehbe Zuhayli (Heyet)*

10) Bulûğu’l Merâm Şerhi / *Nureddin Itr (Heyet)*

Yakın Zamanda Yayınlanacaklar

- Bu Ümmetin Genci
- Ömer Müslümanlığı
- Tıbba Müslümanca Bakış

Hamdimiz / Salavatımız

Rabb'imiz!

Gönderdiğin Peygamber'in ve onunla beraber bize lütfettiğin kitabın Kur'an ile en güzel kıvamda kalmamızı dilemiş oldun.

Düştüğümüz yerden nasıl kalkacağımızı bize gösterdin. Bizi bir aile gibi yaptın.

İyilerimizi kötülerimizin başına ıslah ediciler olarak koydun. Az becerdik, çok kabul ettin.

Sana en güzel hamdlerle hamdederiz. Seni övecek dillerimizi taze tutmanı dileriz.

Seni sevmekten, senin için atan kalplere sahip olmaktan, dinin için yorulmaktan bizi mahrum etmemeni dileriz senden.

Mücahitlerin sultanı, iyiliklerin ve iyilerin örneği, kötülere karşı en büyük kıyamı yapan sevgili Peygamber'imiz Muhammed'e salat ve selamımızı kabul buyur.

Onun Sünnet'i üzere yaşamayı, öylece ölmeyi bize lütfet. Bizi kabul et.

Bizi, razı olacağın amellerde muvaffak kıl.

Takdim

İnsan olmanın en tabii sonuçlarından biri, kötülüklerin kökten kurutulmadığı bir toplumun insan toplumu olarak ortada olmasıdır. Kötülüklerin ve kötülerin bulunmadığı bir toplum hayâl etmek bile mümkün değildir. İyi düşünülmesi durumunda Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin Medine'de tesis ettiği o muhteşem medeniyet merkezinde bile kötülükler kökten yok olmamıştı.

Kur'an'dan izlediğimiz kadarı ile dahi, kötülükler ve kötüler Medine sokaklarında dolaşabiliyorlardı. Çünkü Medine'deki medeniyet, meleklerden oluşan ve insanın fıtratının değiştirildiği bir medeniyet değildi. Kötülükler ve kötüler, suni bir görüntü ile bir süreliğine kaldırılabilir ama kötülüklerin ve kötülerin kökten imha edilmesi kâğıt üzerinde bile zor tasarlanabilecek hususlardır.

Bunun için kitabımız Kur'an ve sevgili Peygamber aleyhisselam efendimizin Sünnet'i ile önümüze konan çalışma düzeninde, kötülüklerle mücadele vardır. Dışarıdakiler ve içeridekiler olmak üzere iki gruba ayrılabilecek olan kötüler, her hâlükârda bulunacaktır. İyiler, en az kötüler kadar aktif olmadıkça da kötüler ses çıkaracak, iyilerin huzurunu kaçırabileceklerdir.

Müslüman olmak; Müslümanlığı iyi yaşamak, dağa çekilmek, insanlardan uzak bir ortamda kulluk yapmak değildir. Sadece iyilerin bulunduğu bir tekkede yaşamak da iyi Müslüman olmanın gereği veya doğası değildir. Mikropların bulunduğu bir ortamda sağlıklı bir hayat yaşamaya çalışmak gibi iyiler olarak kötülere rağmen iyiliğin gücünü ispat eden bir çalışma içinde bulunmak ve iyiliği kötülüğe üstün tutmak iyi Müslümanlıktır.

Allah Teâlâ'nın Âl-i İmran suresinin 104. ayetindeki emri gayet açık bir emirdir: "Sizden hayra davet eden, iyiliği emredip kötülüğü nehyeden bir topluluk bulunsun. Kurtulanlar onlardır." Açık bir delaletle anlaşılıyor ki Müslümanların, iyiliklere çağıran ve kötülüklerden uzaklaştırmaya gayret eden bir kitleye ihtiyacı vardır. Aynı surenin 110. ayetinde ise bu Ümmet'in farklı olmasının en temel karakterlerinden biri olarak da Allah'a iman gibi iyiliği emretme ve kötülükten alıkoymanın öne çıkarıldığını görüyoruz.

Eğer bu Ümmet farklı ve üstün bir ümmet ise bu, kendi kendini kontrol eden ve her ferdinin kendini dininin hizmetçisi, iyiliklere davet eden davetçisi, kötülüklere karşı sivil polis olarak gören anlayışı sayesindedir.

Namazdan temizliğe kadar iyiliklere davet etme ve alkolden müstehcen sözlere kadar menhiyattan uzaklaştırma görevi, “dine ait işlerden geçinmek” durumunda olan bir kitleye devredilmesi hâlinde Ümmet; bu üstünlüğü sağlayan en temel karakterlerinden birini kaybetmiş olur. Müezzinin görevi gereği ezan okuması ve ezanın anlamının da namaza davet olması, müezzinin namaza gelmeyenleri evlerinden toplamasını gerektirmez. Müezzinin de içinde bulunduğu mü’minler topluluğu, namaza gitmek kadar namaza gitmeyenleri de namaza çağırmakla mükelleftir. Bu Ümmet’in hayırlı bir ümmet olmasının gereği budur.

Aynı şekilde, kötülüklerin polisiye tedbirlerle önlenemeyeceğini ve imanın şart olduğunu vurgulayan İslam’ın Müslümanları; kötülüklerle mücadeleyi polise terk ettiklerinde İslam’ı İslam yapan en bariz özelliklerden birini terk etmiş olurlar. En azından İslam’ın onlara vadettiği huzurlu bir ortamı yaşamaktan mahrum olurlar. Ama daha da ileri gidildiğinde bu eksiklik, onların önüne Yahudilere benzeme hatta Yahudileşme olarak çıkacaktır. (Maide, 78-79)

Bu görevimizi, dinimize sahip çıkmak olarak da adlandırabiliriz. Ama adı ne olursa olsun gerçek şudur: Müslümanlar, dinlerinin ve dinlerinin onlardan beklediği iyi şeylerin hamisidirler. Kötülüklere karşı her Müslüman bir tür polistir, zaptiyedir. Bananecilik, sonunda dualaların bile kabul edilmesini engelleyen bir hastalıktır.

Eğer ümmeti Muhammed, en büyük özelliklerinden birini imamlar ve müezzinler gibi bir sınıfa devretmişse bunun akıbeti hayır olmaz. Din hepimizindir. Hepimiz cennete talibiz, cehennemden korkuyoruz. Ama dinin yükü bir grubun omzundaysa ve geride kalanlar onların maaşını temin ettikleri için kendilerini rahat hissediyorlarsa böyle bir mantık makul olamaz.

Müslümanlar olarak önümüzde iyi birer örnek olarak duran ashabı kiram üzerinden yapacağımız bir tahlil bizi aydınlatabilir. Her biri Kur’an hafızı hatta hadis hafızı olmadıkları hâlde gördükleri kötülüklere karşı hazır kadro gibi davrandılar. Herkesin cennete girmesini isteyen bir anlayışla herkesi Allah’a davet ettiler. Uzak yakın ayrımı yapmadılar.

Müslümanların dinleri adına çalışmakla yükümlü olmaları sadece dinin yüklediği bir görev olarak da algılanmamalıdır. Huzur ve güven isteyen herkes, istediğini bulmanın bir gereği olarak çalışmak durumundadır. Hazır bir huzur ve hazır bir güven ne kadar sürekli ve kalıcı olabilir? Kendin için istediğini başkaları için de istemek sosyalleşmenin, insan topluluğuna üye

olmanın âdeta şartıdır. Herkesin istediği bir şey için toplu istek kadar toplu koruma da olmalıdır.

Kaldı ki bizim Allah için kardeş olmamız zaten bize birbirimizi kollamayı gerektirmektedir. Beynimizdeki akidemiz, kendi başımıza ve kendi menfaatlerimizle sınırlı bir âlemde olmaya manidir. Fedakârlık ve verebilme ruhunun yansıyacağı ilk alan bu olmalıdır. Zekâtın ötesinde zorunlu olmayan sadakayı verebilecek idrak gibi bu idrak da akidemizden kaynaklanmalıdır. Yoksa bu Ümmet, geçmişindeki örnek insanların iyiliklerini, fedakârlıklarını saymakla iyiler arasına katılmış olamaz.

İyiliklerin yayılması, kötülüklerin durdurulması, kitaplar yazılması, seminerler verilmesi, flamalarla vatandaşların ikaz edilmesi yetinilebilecek bir eğitim değildir. Flamalardan çok, yüreklerin sahiplenilmesiyle gerçekleşebilecek bir eğitim için dinini dert edinmiş Müslümanlar bulunmalıdır. Her Müslüman bu şuurda olmalıdır. Yetiştirdiğimiz çocuklarımıza, "Sen varsan din var olacak." mesajını net bir şekilde vermeliyiz. Dini göğüslemiş nesillerin, dinden geçinen nesillerle aynı olmadığını iyi idrak etmiş olmalıyız.

Gemimizin delinmesine karşı sessiz kalmak bir eksikliktir. Bu eksiklik belki doğrudan dinden kaynaklanan bir eksiklik değildir ama belki de toplum insanı olma, bütün mü'minleri kardeş bilmeme anlayışından kaynaklanan bir eksikliktir. Bir kişinin cehenneme girmesine esef etmemek aklanamaz bir lekedir.

Neleri düşman veya korsan gördüğümüz de çok önemlidir. Filan milletin, filan örgütün bütün düşmanlık senaryolarını üzerine çekmiş olması bizi bir nebze rahatlatıyor olabilir. Ne var ki hakikat, düşmanın içeriden de çok yönlü çalıştığını kabullenmeyi gerektirmektedir. Yeryüzünün herhangi bir köşesindeki zulümlerden bir zulüm bile geminin su alma nedenidir. Her yolcu geminin su alması hâlinde bu duruma acilen müdahale etmelidir.

Allah Teâlâ'nın indirdiği dininin hükümranlığını yitirmesi, mü'minlerin bile olaylara O'nun indirdiği dinin dışında bir şeyle hüküm veriyor olmaları müdahaleyi gerektiren bir durumdur. Müslümanların yaşadığı toplumlarda rüşvetin kol gezmesi, insanların haklarını elde edemeyişleri, zayıfın hakkının korunmadığı tutumların revaçta olması, toplumda aldatma/hile/tuzak gibi kötülüklerin varlığı Müslüman'a görev çıkarmalıdır.

Gıybetin mübahlaşması bile dikkatten kaçmayacak bir korsanlıktır. Nemime bile gemiyi deler. Yalan, istihza, sövme, iffete sataşma ve dilin ölçüsüz hareket edebilmesi acil müdahale sebeplerindendir.

Bugün aile yapımız su almaktadır. Nesilleri yetiştirecek eğitim sistemi bize ait değildir; bu sistemin bize ait olmaması bir kenara bu sistem eğitim değildir. Mescitler bile saf ibadet noktalarımız olmaktan çıkmıştır. Kardeşlik telakkimiz başka anlayışlarla çevrelenmiştir.

Ashabın yaşadığı kardeşlik bizim hayâllerimizde bile yer bulamamıştır. Topyekûn bir silkinme ve ayağa kalkma hamlesine her zamankinden daha çok muhtacız. Topluca işgal edilen topraklarımız bile hareketlenmemize neden olmuyorsa katedeceğimiz yol çok uzun demektir. Filistin meselesinin bir Arap sorunu olarak anlaşılması bile hâlimizi göstermesi bakımından yeterlidir.

Gemimiz veya yüzdüğümüz okyanus önemli değildir. Biz nerede isek orası okyanustur. Ev, sokak, mescit, vakıf, köy, şehir, market… Her yerde ve her zaman yol üzereyiz.

Bu sorumluluğumuzun adına biz kısaca Allah'a davet sorumluluğu da diyebiliriz. Tekrar ve tekrar vurgulamalıyız ki isimler değildir aradığımız. İçerik ve sonuçlar bizi hareketlendirecektir. Buna cihat da denebilir. Zamanımızın cihadı da olsa sonuç aynıdır. Diri diri gömülüp yaşadığımız apartman daireleri hatta o dairedeki aile erimektedir.

Hiçbir Müslüman, kimsenin namaz kılmadığı bir apartmandan sabah namazında camiye gitmekle kendini mesuliyetten kurtaramaz. Hepimiz namaz kılmak kadar namazı ihya etmek ve yaymaktan da sorumluyuz. Zira bu Ümmet'in hayırlılığı, iyiliği yayması ve kötülüğü engellemesi şartına bağlanmıştır.

Medya gücünü mü kullanırız, kendi eğitim sistemimizi mi inşa ederiz; her ne ise yapacağımız, onu yapmalıyız. Dernek ve vakıflar kurmak yetmiyor. İri iri tüzükler hazırlamak, konuşmacılar çağırıp konferanslar dinlemek yetmiyor. Her birimiz çöllere düşen, dağlar aşan sahabiler olmaya mecburuz. Çare yok, iş başa düşmüştür.

Bu çalışma, gemideki yolculuğumuzu hatırlatma amacı gütmektedir. "Emri bilmaruf ve nehyi anilmünker" hakkında yazılmış herhangi bir kitap da bu kitabın muhtevasını esas almıştır. Ama biz özellikle Buharî'nin rivayet ettiği bir hadisi esas alarak yola çıktık. Daha hassas bir harita ile yol alabilmeyi umuyoruz.

"Allah'ın emirlerine uyanlarla uymayanların durumu, bir gemi için kura çekenlere benzer. Bir grup insan, geminin üst kısmına düşmüş; diğerleri de alt kısmına düşmüştür. Alt kısımda kalanlar, su ihtiyacı olduğu zaman üst güverteye çıkıp su ihtiyacını gidermektedirler. Onlar şöyle derler: 'Bizim

bölümden bir delik delelim de üsttekilere eziyet etmeyelim.’ Eğer üsttekiler, onlara ilişmez de onları serbest bırakırlarsa hepsi helak olur. Ellerinden tutup onlara engel olurlarsa onlar da kurtulur, kendileri de.” (Buharî, Şerike, 6/2493; Tirmizî, Fiten, 12/ 2173)

Yolculuk şartlarındaki hassasiyetlerimizin canlı kalmasını Allah Teâlâ’dan niyaz ederim.

Nureddin YILDIZ
2011-Bayrampaşa

“Allah’ın emirlerine uyanlarla uymayanların durumu, bir gemi için kura çekenlere benzer.
Bir grup insan, geminin üst kısmına düşmüş; diğerleri de alt kısmına düşmüştür.
Alt kısımda kalanlar, su ihtiyacı olduğu zaman üst güverteye çıkıp su ihtiyacını gidermektedirler.
Onlar şöyle derler: ‘Bizim bölümden bir delik delelim de üsttekilere eziyet etmeyelim.’
Eğer üsttekiler, onlara ilişmez de onları serbest bırakırlarsa hepsi helak olur.
Ellerinden tutup onlara engel olurlarsa onlar da kurtulur, kendileri de.”

(Buharî, Şerike, 6/2493; Tirmizî, Fiten, 12/ 2173)

İnsan ve İsyan Mantığı

Sevgili Peygamber aleyhisselam efendimizin lisanından öğrendiğimiz ve tartışılamayacak kadar aleni bir gerçek vardır: Âdemoğlu hataya müsaittir. Bu, nebevi bir bilgi olduğu kadar her insanın görebileceği şekilde ortada olan bir gerçektir. İnsan olarak hataya müsait olarak yaratılmış olmamızın üç önemli sonucu, meselemiz olarak önümüzde durmaktadır.

Birinci sonuç, ideal insandan söz etmenin mümkün olamayacağıdır. Her insan hata yapmaya müsait olarak yaratıldığına göre hata etmesi muhtemel birinden ideallik ya da kemal beklemek mümkün değildir. Kemal, insan için sadece babaların çocuklarına koyduğu bir isim olarak münasiptir.

Hatasız, yüzde yüz örnek alınabilecek bir insandan söz ederken hayâllerimizin veya taassubumuzun etkisinde kalarak konuşmamız gerekmektedir. Gerçekçi olmak gerekiyor. İnsan olarak cehalet, dalgınlık, eksiklik, zevklerin etkisinde kalma, unutkanlık gibi etkenlerin muhitinde bulunduğumuz sürece kâmil bir insandan, ideal bir kişilikten söz edemeyiz. Bu ancak bir iddia olur çünkü masum insan olamaz. Sadece Allah Teâlâ'nın seçip peygamberler olarak gönderdiği insanlar bunun istisnasıdır. Onlar da yine beşerî şartları taşımakla beraber özellikle korunmuşlardır da masum olarak kalmışlardır.

İkinci olarak insan, bu yaratılış tarzını ileri sürerek dengesiz bir hayat yaşama hakkına sahip değildir. Hata yapmaya müsait yaratılmış fakat aynı zamanda hatasız davranma yeteneği de bünyesinde bulunan birinin, iyi ile kötü arasında yaptığı tercihlerinin sonuçlarından tamamen arınmış olarak kenara çekilme hakkı yoktur. İnsan olmak ya da iyi ile kötü arasında bir noktada bulunmak, başka bir ifadeyle imtihana ehil olarak yaratılmaktır. İnsan, kötülüğün ağına takılmamak için iradesini kullanmak ve gayret etmek zorundadır. Yanlışa düşmemek için mücadele etmek, yanlışa düşünce bu defa da yanlıştan kurtulmak için mücadeleye devam etmek ve geçeni silmek için çaba sarf etmek insan olmanın en tabii gereklerindendir.

Üçüncü olarak da insanın hataya müsait olarak yaratılması, diğer insanların hata edeni hatası ile baş başa bırakmasının özrü olamaz. Hata etmemek kadar önemli bir görev de hataya karşı dirençli bir insan olarak yaşama görevidir. İyilik noktasında kalanların kötülük noktasına sıçrayanlara karşı iyiliği korumaları, kötülüğün kendi taraflarına sıçramaması için sonuna kadar direnmeleri insan olmalarının gereğidir.

İnsanlığımızı şekillendirmek için bize indirilmiş bulunan İslam da bunu organize etmek istemektedir. Kötülük yapmayarak iyilik noktasında kalanların, kötülük yapanlara karşı direnmemeleri hâlinde hâlâ iyilik noktasında olduklarını iddia etmeleri mümkün değildir. Çünkü kötülük neden kötü ise kötüye ve kötülüğe karşı tavır sahibi olmamak da o nedenle bir kötülüktür. Dolayısıyla kötülüğe karşı sessiz kalanların da kötü bir vasfa sahip olduklarını bilmeleri gerekmektedir.

En Temel Sorunlar

İyilik ve kötülük arasındaki sürtüşmede kötülüğün yani insanın yaratıcısına veya kendi tabiatına karşı yanlış tavırlar içinde olmasının en temel nedeni, insanın gerçek bilgiden yoksun olmasıdır. Buna yaygın tanımlama ile cahillik de diyebiliriz. Cahillik; diplomasızlık ya da belli mesleklerden birinin gerektirdiği bilgiden yoksun olmaktan öte insanlık karakterinden ve yaratılış nedeninden başlamak üzere insan için zaruri olan bilgiden yoksun olmanın adıdır. Cahillik, şehirde yaşamakla veya belli bir branşta uzmanlaşmakla giderilebilecek bir illet olmanın çok ötesinde durmaktadır.

Bizim zaviyemizden baktığımızda insanlığımızı ve yaratılış gayemizi bilmemiz olarak tezahür eden ilmin kayboluşu; okumuşluk, kitap sahibi olma ve benzeri vasıflardan daha ziyade ilim ehlinin aramızdan ayrılmasından kaynaklanmaktadır. Bu Ümmet, Peygamber aleyhisselamın vekilleri durumunda olan âlimleri ile beraber bulunduğu sürece cehalette kalmaz bir ümmettir. En temel sorunlarımızdan biri o âlimlerden mahrum bir hayat yaşamış olmamızdır.

Kötü çevrenin, kötü arkadaşın oluşmasına karşı sessiz kalmak önemli bir sorun olarak bizi kuşatmıştır. Aramıza kötünün karışmasından endişe etmemiz gerekirken kötülerin arasında nasıl yer bulacağımızı ve kendimizi nasıl koruyabileceğimizi düşünmekteyiz. Bir kötülük, hiçbir zaman küçük görülmemelidir. Çünkü her kötü, en iyiyi bile etkileyebilecek güçtedir ve müessirdir.

Allah'ın bizi izlediğinin şuurunda olmak, örnek olarak Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin Sünnet'ini esas almak, "iyi çevre" için mücadele etmek, iyilerin hayatlarını öğrenmek ve öğretmek bu mücadelede işimizin kolaylaşmasına yardım edebilir.

Durumumuz ne denli ağır olursa olsun bizim kenara çekilme hakkımız yoktur. Kötülerin, iyilerin saflarını karıştırmak için yaptığı gayretin daha

fazlasını iyiler yapmalıdır. İyiler; kötülüğü tahlil etme becerisi göstermeli, kasıtla yapılan hata ile bilgisizlikten kaynaklananı ayırt edebilmeli, Allah'a karşı işlenen hatalarla kula karşı işlenen hataları değerlendirebilmeli ve tüm bunların sonuçlarını/gereklerini yerine getirebilmelidirler.

İyilik saflarındakilerin mücadeleden bıkma hakları yoktur. Kaç kere ikaz ettikleri hiç önemli değildir. Kötü, kötü olarak; onlar da iyi olarak kaldıkları sürece ikaz edecekler, müdahalede bulunacaklardır. Elbette, hangi vakaya nasıl müdahale edileceğini de önceden bilmeleri gerekmektedir. Tatlı sözün gerektiği yerde elle müdahalenin uygun olmayacağını, şartları kollamanın da iyilerden olmanın gereği olduğunu bileceklerdir. Neye ne kadar taviz verilebileceğine dair bilgi, en az orucun şartlarını bilmek kadar önemli bir bilgidir. Dengeli ve sabırlı bir mücadele ile Allah'ın rızasını kazanmak mümkündür.

* * *

Farklı Bir Tasnif

İnsanın işleyebileceği kötülükler sayılırken zina, kumar, hırsızlık gibi Allah'ın haram ettikleri sayılır. Elbette doğrudur bu. Bir doğru da şudur:

Allah'ın emrettiklerini yapmamak da bir yasaktır. İşlenen her haram kadar işlenmeyen her farz da dikkatimizi çekmelidir.

* * *

Dünya Putu

Dünya nimetlerinin üzerimizdeki etkisini küçümseyemeyiz çünkü her yanımız nimetlerle kuşatılmış durumdadır. Özellikle bizim asrımız, dünyanın bin bir renkle gözümüzün içine baktığı bir asırdır. Dünyevi menfaatlerimizin bizi kötülüğe karşı sessizliğe sevk etmesi bir yana, menfaatlerimize bağlılığımızdan ötürü sessizliği tercih etmemiz de mümkündür. Kur'an'dan şu ayetler üzerinde derin bir düşüncenin etkili olacağı muhakkaktır: Müzzemmil 5; Fâtır 5; Tâhâ 81; Hûd 116; İsra 16.

Bir Öğüt

Bulunduğumuz noktada neler yapabileceğimizi düşünmemiz açısından sadece bir örnek olarak Buharî'nin Edeb, 69'da rivayet ettiği şu hadis önümüzde durmalıdır:

"Doğruluk iyiliğe sevk eder. İyilik de cennete götürür. Kişi, doğru konuşa konuşa doğrulardan olur. Yalan kötülüğe sevk eder. Kötülük de cehenneme götürür. Kişi, yalan konuşa konuşa Allah katında yalancılardan yazılır."

Gemide Mekân

Enes bin Malik radıyallahu anh diyor ki:

“Siz öyle işler yapıyorsunuz ki o işleri gözünüzde kıldan daha ince görüyorsunuz. Biz ise onları Peygamber aleyhisselamın zamanında helak edicilerden olarak görüyorduk.”

(Buharî, Rekaik, 32/6492)

En Sivil İslami Hizmet

Mü'min olmanın en tabii gereklerinden biri, Allah'ın emirlerinin yayılmasını sağlamak ve yasaklarının işlenmesini engellemeye çalışmaktır. Hiçbir mü'min, Allah'ın emirlerinin ihmal edilmesine ve Allah'ın yasakladığı işlerin ulu orta yapılması karşısında tepkisiz olamaz. Eğer böyle bir tepkisizlik varsa bu mesele, imanla doğrudan ilgili meselelerden biri olarak önümüzde durur. En azından imanın, sahabi tarafından algılanış tarzı böyledir.

Mü'min; sadece kendisini ve kendisinin cehennemden kurtulmasını sağlamayı düşünen, diğer insanların ve mü'min kardeşlerinin durumunu ise başkalarına ya da İslam devletine havale eden biri olamaz. Mü'min, dertli insandır. Dini, din kardeşleri onun derdidir. Bu dert, kardeşlerinin aç kalmaları şeklinde de ortaya çıkabilir, kardeşlerinin bir günahtan ötürü cehennem azabına doğru sürüklenmeleri şeklinde de ortaya çıkabilir. Mü'min, aç kardeşini de günahkâr kardeşini de derdi olarak bilir. Mazlum mü'min kardeşlerini kurtarmayı, mü'minin zimmetindeki borç gibi bilmesine benzer bu. Uzak diyarlardaki insanların zulüm altında olmasından ötürü kıvranan bir mü'min için yanı başındaki insanların haramlarla iç içe olmasından ıstırap duymamak mümkün değildir.

Mü'min, gemisini kurtaran kaptan olabilir ama onun gemisi bütün insanlığın bindiği bir gemidir. Kendisinin ve ailesinin, iş ortaklarının yolculuk yaptığı gemiden ibaret değildir onun kurtarmakla kaptanı olacağı gemi. Eğrileri düzeltmek, düzün eğrilmemesine uğraşmak dümdüz olmakla eş değerdir. Eğrileri düzeltmek ve düzleri çoğaltmak, ümmeti Muhammed'i ayrıcalıklı yapan, Muhammed aleyhisselamın Ümmet'inden olma meziyetleri getiren bir değerdir. (Bu anlam için Âl-i İmran suresinin 110. ayeti ve tefsiri okunmalıdır.) Âl-i İmran suresinin 104. ayeti, bütün Müslümanlara herkesin anlayabileceği sade bir dille iyiliğe motor, kötülüğe fren olma görevi vermektedir. Kurtulma emelini de bu göreve bağlamaktadır.

Müslüman'ın, kendini aşarak bütün mü'min kardeşlerini hatta tüm insanlığı düşünmesi bir nebevi talimattır. Her işlenen kötülüğün doğrudan veya dolaylı olarak Müslüman'ı etkileyeceğini düşünmek, sadece etkilenmekle kalmayıp sorumluluk altında kalmayı da gerektireceğini bilmek bir şuur düzeyidir.

* * *

Gemi Leventlerine Mesaj

"Benden önce Allah'ın bir ümmete gönderdiği her peygamberin havarileri ve ashabı olmuştur. Onlar, o peygamberin sünnetine uyup emirlerini uygulamışlardır. Sonra onların ardından başkaları gelir. Onlar yapmadıklarını söylerler, emredilmediklerini yaparlar. Onlarla eliyle cihat eden mü'mindir. Onlarla diliyle cihat eden mü'mindir. Onlarla kalbiyle cihat eden mü'mindir. Bunun ötesinde imandan bir hardal danesi kadar yoktur." (Müslim, İman, 20/179)

* * *

Ebu Said el-Hudrî radıyallahu anhın, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin kötülüğe karşı imanın devreye girmesi konusundaki ölçüyü belirleyen rivayeti şöyledir:

"Sizden kim bir kötülük görürse onu eliyle değiştirsin. Ona gücü yetmezse diliyle değiştirsin. Ona da gücü yetmezse kalbiyle değiştirsin, bu ise imanın en zayıfıdır." (Müslim, İman, 20/177; İbni Mâce, Fiten, 20/4013; Ahmed, 11514)

Müslim'in bu hadisi "iman" konuları arasında zikretmesi, Müslim'in hadisin içeriğinden ne anladığını idrak etmemiz açısından önemlidir. Cabir radıyallahu anhın rivayet ettiği bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şehitlerin en büyüğü olarak Hamza'yı ve zalim bir liderin önünde hakkı konuştuğu için öldürülen bir kişiyi göstermiştir. (Hâkim, 4936) Bu gösteriyor ki hakkı konuşan, batılı ve hatayı tenkit eden mü'min, takdir edilmekte hatta şehadet düzeyinde bir seviyede görülmektedir.

Görevin Adı: Emri Bilmaruf

Mü'minlerin birbirlerini, böylece de yaşadıkları toplumu erimeye ve sapmaya karşı korudukları görevin adı "emri bilmaruf ve nehyi anilmünker"dir. (Bu deyimin karşılığı iyiliği emretmek, kötülüğü engellemektir.) Namazla mükellef olan her mü'min, bu görevle de mükelleftir. Şu kadar ki namaz, bütün şartlarda aynı iken bu görev kişiye ve zamana göre değişebilir.

Müslümanlık, sadece namaz kılmak ve Ramazan'da oruç tutmak şeklinde daraltıldığında ezan okunan minarenin dibinde bile haram işleme gevşekliği ve böyle bir görevin cami imamlarına, vakıf/dernek görevlilerine tahsis edilmesi gibi bir anlayış getirebilir. Bu, yanlıştır. Din herkesindir. Her iman eden, imanın her ayrıntısından mesuldür.

Allah'a isyan edilen bir yerde mü'minin eli, kolu bağlı olabilir ama dili bağlanamaz. Tepkisizliğin suça iştirak sayılacağını bilen mü'minin eli, kolu bağlı olabilir. Dili hareketsiz bırakılabilir. Yine de o tepkilidir, kalbi ile tepki göstererek isyandan yana olmadığını belgeler. İman, bunu gerektirir.

Sıralama Önemli

Kötülüğe karşı tavır koymayı emreden hadiste üç aşamadan söz edilmektedir. Birinci aşama, kötülüğe elle müdahale edip kötülüğü engelleme aşamasıdır. İkinci aşama, kötülüğü dille engellemeye çalışma aşamasıdır. Üçüncü aşama ise kalbi devreye sokmaktır. Kalbin devreye girmesi ise mü'minin ortadaki hatayı benimsemediğine dair bir belge, imkân bulabilmesi hâlinde ortadan kalkması için elinden geleni yapacağına dair bir tür taahhüttür. Böyle bir tavır da görevi ifa etme anlamında kurtarıcı olabilmektedir.

Daha Ağırına Sebep Olmak Hatadır

Müslüman, Allah'ın yasaklarından bir yasağın işlenmesine karşı tepki gösterirken o yasaktan daha ağır sonuçları olan bir hataya da sebep olmamalıdır. Anadolu deyimiyle "kaş yaparken göz çıkarmak" doğru değildir. İbnü'l-Kayyım, kötülüğü giderme çalışmasının dört türlü sonuçlanabileceğini vurgulayarak diyor ki:

"Birincide kötülüğü tamamen kaldırıp onun yerine iyi olanı getirir.

İkincide kötülüğü tamamen kaldıramaz ama azaltır.

Üçüncüde kötülüğü kaldırır, aynısını yerine koyar.

Dördüncüde ise kaldırdığı kötülüğün yerine daha ağırını getirir.

Bir ve ikinci doğrudur. Üçüncü tartışma konusudur. Dördüncüsü ise haramdır." (İ'lamu'l-Muvakkiin, 4/339, Daruibnilcevzi.)

Yasak Başka, Yasak İhtimali Başka

Bütün Müslümanların ittifakıyla kötülük olduğu bilinen bir konuda herkes görev sahibidir. Ancak bazı âlimlerin nazarında mübah sayılan bir meseleyi

kendi içtihadı ya da ittiba ettiği âlimin içtihadı doğrultusunda, doğrultulması zorunlu bir eğrilik olarak görmek yanlıştır. İnce çizgileri olan konularda tartışmaya zemin hazırlamak doğru olmaz.

Yer ve Zaman da Kollanmalıdır

Müslüman; Allah için bir iş yaparken kör bir gözle yol alamaz, yaptığı işi tartmak durumundadır. Bir tür kâr-zarar hesabı yapılmalıdır. Onun tavrıyla diğer Müslümanların can ve mal tehlikesi içinde olmaları hatta kendi ailesinin tehlikeye girmesi doğru değildir.

Açık Olana Açık Tavır

Müslümanların gizli ayıplarını araştırıp onlarla mücadele etme görevi diye bir görev yoktur. Kötülükler, açığa vurulduğunda düzeltilmelidir. Hatasını kendi içinde gizleyenin sırlarını ifşa etmek yoktur. İslam dininde esas olan örtmektir.

Bilgi Kaynağı

Gazâlî'nin İhya'sında bu bölümün okunması özellikle tavsiye edilebilir. Gazâlî, pek çok konuda olduğu gibi bu konuda da asrının ötesine geçen derin bilgiler kaydetmiştir. Allah ona rahmet etsin.

Gemide Mekân

Âişe radıyallahu anha anlatıyor:

"Mekke'nin fethi zamanında Kureyş, hırsızlık yapan bir kadından dolayı sıkıntıya düşmüştü. Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme kimin bu kadınla ilgili bir aracılıkta bulunabileceğini araştırdılar. Dediler ki:

'Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sevgili dostu Üsame bin Zeyd'den başkası bunu diyemez.'

Üsame gidip Peygamber aleyhisselama durumu anlattı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yüzünün rengi değişti ve buyurdu ki:

'Allah'ın kanunlarından biri için mi aracılık ediyorsun?'

Üsame: 'Benim için Allah'tan mağfiret dile.' dedi.

Akşama doğru Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kalkıp bir konuşma yaptı. Allah'a layık olduğu övgülerle hamdettikten sonra buyurdu ki:

'Bilesiniz ki sizden öncekileri helak eden şu idi: Onlardan meşhur biri hırsızlık yapınca ona ilişmezlerdi. Ama zavallı biri hırsızlık yapınca onun cezasını verirlerdi. Beni yaratana yemin ederim ki Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yapacak olsa elini keserim.'

Sonra da hırsızlık yapan kadının elinin kesilmesini emretti."

(Buharî, Hudud, 12/6788; Müslim, Hudud, 2/4410)

Yolcuların Sınıfları

Buharî kaynaklı şu hadisi şerif, içinde bulunduğumuz toplumun gidişatından ne denli sorumlu olduğumuzu ve sorumluluğumuzun vicdani boyutundan çok imanî boyutunun ne denli ağır olduğunu göstermektedir:

"Allah'ın emirlerine uyanlarla uymayanların durumu, bir gemi için kura çekenlere benzer. Bir grup insan, geminin üst kısmına düşmüş; diğerleri de alt kısmına düşmüştür. Alt kısımda kalanlar, su ihtiyacı olduğu zaman üst güverteye çıkıp su ihtiyacını gidermektedirler. Onlar şöyle derler: 'Bizim bölümden bir delik delelim de üsttekilere eziyet etmeyelim.' Eğer üsttekiler, onlara ilişmez de onları serbest bırakırlarsa hepsi helak olur. Ellerinden tutup onlara engel olurlarsa onlar da kurtulur, kendileri de." (Buharî, Şerike, 6/2493; Tirmizî, Fiten, 12/ 2173)

Toplum, İslam menşeli bir toplum bile olsa kötülüklerden tamamen arınmış bir toplum olmayabilir. Nefsine ve şeytanın tuzaklarına aldanabilecek bir kesim muhakkak bulunacaktır. Toplumu ifsat etmek için sinsi planları olanların faaliyetleri, içeriden onlara sıcak bakanların da arlığıyla Müslümanların arasında kök salabilecektir.

Bir toplumda ezanların okunuyor olması, insanların genç yaşlardan itibaren Kur'an tilavet ediyor olmaları, camilerde namazların kılınması, vaazların dinlenmesi o toplumun kötülüklere karşı dezenfekte edildiğini göstermez. Toplum, İslam toplumu da olsa iyisi ile kötüsü ile vardır. Bir anlamda hakkın batılın karşısında, batılın da hakkın karşısında yaratılmış olmasının hikmeti de budur.

Dönem dönem kötülük kendini gizleyebilir ve toplu bir gözle izlendiğinde kötülüğün ortada durmadığı müşahede edilebilir. Ama bu durum kötülüğün ortadan kalktığını göstermez, kötülük sadece ortaya çıkacak zaman ve zemin bulamamıştır. Şerre karşı hayrın varlığının korunması, hayır tarafında bulunanların sürekli planlarında bulunması gereken gayretlerle mümkündür.

Kötülük ortaya çıkarken "kötülük" olarak çıkmayabilir. Genelde de böyle olur. Kötülüğü binlerce yıldan beri insan bünyesine sızdırmaya çalışan şeytanın onu cazipleştirecek, çıkışını anlamlı hâle getirecek gerekçeleri de hazırdır. Hadisi şerif, kötülüğü simgeleyen gemiyi delme cüretini onlar açısından makul bir gerekçeye dayandırmaktadır: Her seferinde su almak için üst kata, güverteye çıkmak durumunda olan alttakiler, bir yandan

kendileri sıkıntı çekmekte bir yandan da gelip geçerken üsttekilere eziyet vermektedirler.

Geminin, suyun altında kalan bölümünde bir delik açarak içeri su sızmasını sağlayıp kısa yoldan su temin etmeyi, böylece de kendileri rahat ederken üsttekilere sıkıntı vermemeyi düşünmektedirler. Bu projeleri ilk görünüşte gayet uygun bir projedir. Ancak projenin tatbiki geminin su alması ve su alan gemideki yolcuların tamamının helak olması demektir. Onlar, kendilerine göre makul ve haklı bir teklifle gelirken onları da onlarla beraber gemiyi paylaşanları da helake sürüklemektedirler.

Geminin alt katını sahiplenenlerin "bize ait bölüm" diyerek delmek istedikleri yer, onlara ait olmakla beraber başkalarının da varlığı veya yokluğunu doğuracak nitelikte bir yerdir. Yani bu yer, bireylerin kullandığı ama aynı zamanda da topluma ait olan bir noktadır.

Toplum içindeki bir kısım insan; şahsi haklar, hürriyet, özel mülk, zevk gibi maskelerin arkasına sığınarak Allah'a isyan niteliğindeki işleri yapabilirler. Böylelerinin varlığı nihai olarak sonlandırılamaz. Sonlandırılması da gerekmez.

Kötülükleri maskelerden bir maskenin ardından yaymak isteyenlere karşı onların elinden tutup onlara engel olacak ve iyilik adına eylem yapacak insanların varlığı, şu iki açıdan önemli olmaktadır:

Birincisi, iyiler kendilerini kurtaracaklardır. Çünkü kötülerin icra ettiği kötülükler Allah'ın azabının inmesine sebep olacaktır ki kötülük yayıldıktan sonra iyilerin varlığı azabın inmesini engellemez. İkincisi ise kötülerin kurtulması da iyilerin tepkisi ile mümkün olacaktır. Dolayısıyla iyiler, kurtulan ve kurtaran durumundadırlar. Onların bu niteliği, vazifelerini icra etmemeleri hâlinde helakten sorumlu olmaları gibi bir sonucu da doğurmaktadır.

Müslümanların yaşadığı bir toplum, dileyene dilediğini yapma hakkı vermeyen bir toplumdur. Kimse kendi ürettiği bir dünyada yaşamamaktadır. Bütün insanlar dünyada kiracı gibidir. Dünya, bir önceki nesilden devralınmıştır ve bir sonrakine devredilecektir. Allah'ın mülkünde Allah'a rağmen yaşamak, mülkün sahibini yok saymak mümkün değildir. Burada en önemli çizgi, iyilerin durumunu gösteren çizgidir. İyi olmak, zararsız olmak anlamına gelmemektedir. Bilakis iyi olmak, zararsız olmanın yanında zararlıya karşı da tepkili olmaktır. Kötülükler gerçekleştirildiği zaman iyilerin tepkisizliği veya tepkilerinin yetersizliği söz konusu olursa inecek azap toplu olacaktır ve iyi-kötü herkes o azaptan etkilenecektir.

“Öyle bir fitneden sakınınız ki içinizden sadece zulmedenlere isabet etmekle kalmaz.” (Enfal, 25) ayeti bu kuralı vurgulamaktadır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin şu hadisi ise bu kuralı biraz daha açık bir beyanla ortaya koymaktadır: “İnsanlar zalimi gördükleri hâlde elinden tutup onu engellemezlerse Allah’ın onlara toplu bir azap indirmesinden korkulur.” (Ebu Davud, Melahim, 17/4338; Tirmizî, Fiten,8/2168; İbni Mâce, Fiten, 20/4005)

* * *

İşaret Taşları

“Allah, pis olanla temiz olanı birbirinden ayırmadan, mü’minleri sizin şu andaki hâlinizde bırakacak değildir.” (Âl-i İmran, 179)

“İnsanlar, ‘İman ettik.’ demekle bırakılıp imtihan edilmeyeceklerini mi sandılar?” (Ankebut, 2)

Durum ne kadar vahim olursa olsun, taş üstünde taş bırakılmamış bile olsa ortada bir kargaşa yoktur. İmtihan vardır. İyilerle kötüler, birbirinden ayırt edilmek istenmektedir. Ümmetini dert edinenlerle menfaatlerine tapınanlar ayırt edilmektedir. Cevherler ortaya çıksın ve mü’minler imanlarını test etsin istenmektedir.

* * *

Bu hadis zalimin zulmüne karşı seyirci kalmanın, kötülüğü engelleme heyecanı taşımamanın bir suç olduğunu ve bu suçun cezası olarak inecek toplu azaba müstahak olmanın ilahî bir kanun olduğunu bildirmektedir.

Ümmet, imtihan için bulunduğu bu dünya hayatında bir gemi içinde yolculuk etmektedir. Bu gemide Allah’ın Şeriat’ının uygulanması açısından üç sınıf yolcu vardır.

Birinci sınıf yolcu; Allah’ın emir ve yasaklarına riayet eden, kendileri ve başkaları açısından bu emir ve yasaklara karşı tavizsiz yaşayanlardan oluşmaktadır. İkinci sınıf; emir ve yasakları yok sayan, üçüncü sınıf ise

şartlara ayak uyduran sınıftır. Bu üç sınıf içinde kurtulan ve kurtarma umudu taşıyan birinci sınıftır şüphesiz.

Âlimin, ilmi gereği kendisi ile beraber cahili de kurtarma hamlesi yapması gerekir. Mücahidin cihat anlayışı, kendisi ile beraber nefsine düşkün olanı da kurtarmak olmalıdır. İbadet edebilenin ibadetten mahrum olanları da düşüneceği bir zeminde olması gerekir.

"Gemisini kurtaran" değil, "gemidekileri de kurtaran" olmak esas olandır. Şartlara göre yaşamak, pozisyona göre şekil almak Müslümanca bir tavır değildir. Müslüman, bulunduğu yere şekil vermek durumunda olandır.

* * *

İşaret Taşları

"Sonra da nasıl işler yapacağınızı görmek için onların arkasından sizi yeryüzüne getirdik." (Yunus, 14)

Öncekileri getiren ve götüren Allah Teâlâ'dır. Onları bir maksat için getirdi. O maksat gerçekleşmeyince onları kaldırdı. Onlarca defa denendi bu. Sonunda Muhammed aleyhisselam ve Ümmet'i getirildi. Onlardan da beklenen var. O bekleneni ne kadar gerçekleştirecekleri görülmek istenmektedir. Allah için yapılacak işleri, din görevlilerine havale edip dünyevileşerek öncekilerin düştüğü bataklıklara mı düşülecek yoksa Allah'ın sözü yüce olsun diye cihat edilecek, gayret gösterilecek mi? Görülmek istenen budur. Bunun adı cihat olur, ibadet olur, emri bilmaruf olur, nehyi anilmünker olur. Adı önemli değil. Önemli olan geminin neresinde durulduğudur.

* * *

Bu, Bir Şahsiyet Meselesidir

İmanın mü'mine yüklediği yüke rağmen mü'min, kötülüklerin yayılmasına karşı tepkisiz kalamaz; Allah katında önemli olmayan bahanelerin arkasına sığınamaz. Şartları, siyasi menfaatleri, kişisel ihtirasları, kabile ve ülke menfaatlerini kollama gibi gerekçelerle Allah'a

isyanın yayılmasına karşı sessiz kalamaz; hatta isyanın yayılmasına, imanın gerilemesine karşı aktif görev sorumluluğunu "din görevlileri" adı altında resmî vasıflı bir kitleye de terk edemez mü'min. İman bir nimetse her mü'min, o nimetin külfetine katlanmak zorunda olduğunu bilmelidir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem, bu tavra bir şahsiyet meselesi olarak bakmaktadır. Ebu Said el-Hudrî radıyallahu anhın rivayet ettiği bir hadiste "Sizden biriniz kendini küçük görmesin." diyerek şöyle buyurmaktadır:

"Sizden biriniz kendini küçük görmesin. Bir durum görür, o durumda da Allah için söylenmesi gereken bir söz vardır. O, bu sözü söylemez. Allah ona neden o sözü söylemediğini sorar. O da insanlardan çekindiğini söyler. Allah da ona: 'Ben korkman için daha uygundum.' der." (Ahmed, 11255)

Başka bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır:

"Sakın ha! Bir kişinin insanlardan çekinmesi, bildiği bir hakkı söylemesine engel olmasın." (Tirmizî, Fiten, 26/ 2191)

Aynı hadisin başka bir rivayetinde ise uyarı şöyledir:

"Sakın ha! Sizden birinizin gördüğü veya şahit olduğu bir gerçeği söylemeye insanlardan çekinmesi neden olmasın. Hakkı söylemesi, ne ecelini yaklaştırır ne de rızkını uzaklaştırır." (Ahmed, 11017)

İslam'ı namaz kılıp Ramazan'da oruç tutmakla sınırlı görenler, toplumun gidişatından sorumluluk almayanlar, İslam'a kendilerine göre şekil vermekle kurtulabileceklerini zannetmektedirler. Bazı cemaat büyüklerinin kendini kurtarma yönündeki telkinlerini belge olarak kullanmaları ise nefislerine hoş geleni tercih etmelerindendir. Tirmizî'nin Ebu Hureyre radıyallahu anhtan rivayet ettiği şu hadisi şerif, taşları yerini oturtmak için yeterli uyarıyı yapmaktadır:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ashabından biri, tatlı bir su kaynağının bulunduğu bir yeşilliği görmüştü. Hoşuna gitti. İnsanlardan uzaklaşıp buraya yerleşeyim diye düşündü. Sonra da Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden izin almadan yapamam diyerek durumu ona arz etti. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Yapma! Sizden birinizin Allah yolunda bir an bulunması, evinde yetmiş yıl namaz kılmasından daha üstündür. Allah'ın sizi mağfiret etmesini, sizi cennete koymasını istemez misiniz? Allah yolunda cihat edin. Allah yolunda bir koşuluk cihat edene cennet vacip olur." (Tirmizî, Fedailü'l-Cihad, 17/1650)

Bu hadisi şerif, gemini neresinde olduğumuzun ne anlama geleceğini açıklamaktadır. Namazın, evde Kur'an okumanın önemini küçümsemek yoktur burada. Ancak evinde rahat rahat Kur'an okuyabilen Müslüman, o okuyuşunu kimin gayretine borçlu olduğunu bilmelidir. Ümmet, cemaat olduğu zaman Allah'ın rahmetine yakındır. Cemaat olmak ise koyun gibi bir arada güdülmek değildir. Tek vücut olma hazzına erildiğinde cemaat seviyesine gelinmiş olur. Kötülüklere ve kötülere karşı sinmiş, zalimin önünde konuşma-yazma cesaretini kaybetmiş bir ümmet; gemisini batırmış bir ümmettir. Düzeltme heyecanı sönmeyen bir ümmet, meleklerin desteği ile yol alan ümmettir.

Gemide Mekân

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

“Sizden kim bir kötülük görürse onu eliyle değiştirsin, eliyle değiştirmeye gücü yetmezse diliyle değiştirsin, buna da gücü yetmeyen kalbiyle değiştirsin.

Bu ise imanın en zayıf noktasıdır.”

(Müslim, İman, 20/8176; Ebu Davud, 1140; Tirmizî, 2172; Nesai, 5023; İbni Mâce, 1275)

Nûr ile Mumun Hikâyesi

Ümmeti Muhammed'in hâlihazırda yaşamakta olduğu süreç, bütün insanlığın müşahedesi altında devam eden bir faciadır. Hilafetimizin ilga edilmesini izleyen yıllar, başsızlığın ve hedefsizliğin enkaza dönüştürdüğü bir İslam âlemi getirdi beraberinde. Birden çok çelişkinin çıplak bir gözle izlenebileceği olaylar, bütün insanlığın gözü önünde mü'min kitlelerin yüreğini dağlamaktadır. Olağanüstü herhangi bir olayın gerçekleşmediği bir günde bile haber bültenlerinde mü'minlerin tebessümüne vesile olabilecek bir habere rastlamak zordur.

İslam'ın tarihi yirminci asırdan ibaret olacak olsaydı İslam, tarihi yazılmaya değmeyecek kadar sönük bir dönem geçirmiş olacaktı. Elbette hakikat böyle değildir. Dünyanın ömrü yirminci asırdan ibaret olmadığı gibi İslam'ın tarihi de sadece yirminci asırdan ibaret değildir.

İslam, babamız Âdem aleyhisselamın yeryüzüne ayak bastığı günden başlayan bir takvimi kullanmaktadır. Bu, ne bir asır ne de on asırdır. İslam, insan kadar köklü ve son insana kadar süresi olan bir dindir. Şu anda cereyan eden olaylar veya bizim tarihî bilgisine muttali olduğumuz ve bizi zihnen ezen olaylar son kader değildir. Ne görülmüşler ne de görülecekler nihai sonucu göstermektedir.

İnancımız şudur: İnsanın yeryüzünde bulunması, Hak ve batıl olarak simgeleştirilmiş bulunan iki sistemden birinin galip gelmesi sürecinin izlenmesi içindir. Bu süreç, ilk insandan son insana kadar bütün insanları kapsayacak çapta geniş bir süreçtir. Bant, birinci insandan son insana kadar bütün insanları ve onların yaşadığı zamanları ihtiva eder.

* * *

İşaret Taşları

"Günleri biz, insanlar arasında çevirириz ki Allah iman etmiş olanlarınızı ayırt etsin ve içinizden şahitler çıkarsın." (Âl-i İmran, 140)

Ne hakkın zahirî zaferi ne de batılın hezimeti süreklidir. Bir gece, bir gündüz olması mukadderdir. Mü'min gerçekçi ve her duruma hazır olmalıdır. Ancak bilmelidir ki böylesi, Allah'ın bir muradının

gerçekleşmesi içindir. Asla bir başıboşluk yoktur. İş, imtihanı kazanma işidir. Nerede, ne zaman bir görev varsa ona talip olan kazanır. Genel görüntü zafer de olsa hezimet de olsa o kazanmıştır. Çünkü üzerine düşeni yapmıştır.

Rabbanî bir kanundur: "Allah, dünyada neyi yükseltti ise onu tekrar indirmeyi murat etmiştir."

(Buharî, Rekaik, 38/6501; Ebu Davud, Edeb, 9/4802)

* * *

İlk insanın dünya üzerinde bulunmasının nedeni bir hatanın sonucudur. Hatayı işleyen ve hataya teşvik eden iki taraf, dünyaya indirilmiştir. Hakkın üstün gelmesi için mücadele etmekle görevlendirilmiş olan ilk insan, bir davayı temsil ederek burada bulundu. Karşısında batılı temsil eden güç de hakkın üstün gelmesini murat eden Allah Teâlâ tarafından, kıyamete kadar mücadele etmesine yetecek bir güçle donatılarak karşı cepheye oturtuldu. Sonunda hak üstün gelecektir. Ancak "Hak, sürekli üstün kalacaktır." şeklinde bir kural konmamıştır. Bu yüzden hakkın üstün geldiği veya batılın kırbacının sindirdiği zamanlara ait bir dilimin, ilk insandan son insana kadar olan banttan kesilerek alınması ve hak-batıl mücadelesinin sonucu olarak belirlenmesi kesinlikle doğru değildir.

İlk insandan son insana kadar olan büyük mücadele süreci, sonuç için vardır. Ara dönemlerdeki yükselişler ve duraklamalar, o dönemleri yaşama durumunda olan insanların kişisel kaderlerini tahakkuk ettirmek, onların şahsında kimin kazanıp kimin kaybedeceğini belirlemek içindir. Bu anlamdan yola çıkılarak izlendiğinde Bedir ve Uhud, nihai üstünlüğün veya hezimetin adı değildir.

Bedir, o günkü üç yüz küsur mü'minin Allah'ın rızasını kazandığı, bin küsur kâfirin de haklarındaki cehennem kararının tahakkuk ettiği günün adıdır. Bu yüzden Bedir üstünlüğünün ardından işin bittiğini ve sonucun anlaşıldığını ilan ederek ne hak tarafı ne de batıl tarafı kılıcını kınına koymuştur. Bilakis Uhud, Bedir'in rövanşı oldu. Oradaki sonuç da Bedir'deki sonuç gibiydi. Galip ve mağlup taraflarının renkleri değişti ama nihai hedef açısından bir karara ulaşılmadı. Uhud'daki sonuç bir başka

rövanşa davetiye oldu. O diğerine, diğeri bir sonrakine davetiye çıkardı. Bedir'e gelmeden önce de durum böyleydi.

Firavun yıllarca hükümranlığını sürdürdü. Kızıldeniz'de boğulduğunda hükümranlık hak tarafında kalmıştı. O günün üzerinden çok geçmeden buzağıya tapınanlar, batılı bir günlüğüne de olsa öne çıkardılar. Bedir öncesinde takvimin işleyişi böyle olduğu gibi Bedir sonrasında kıyamete kadar da böyle işlemeye devam edecektir. Kader budur, hüküm böyledir.

* * *

İşaret Taşları

"Bir toplum kendini değiştirmedikçe Allah da onlara verdiğini değiştirmez." (Ra'd, 11)

Allah, bir topluma Kur'anlı ve Sünnetli bir hayat yaşamayı lütfettikten sonra o toplum başka bir tarza kaymışsa bu onların kendilerindekini değiştirmek istedikleri için olmuştur. Onlar değişimi kötüden yana kullandıkları için Allah, onların elindeki nimeti almıştır. Bunun tersi de böyledir:

Kur'anlı bir hayat yaşamak isteyenler önce kendileri bu değişim arzusunu göstermek zorundadırlar. Bu gösterme de temenni şeklinde olmamalıdır. Batıla karşı mücadele heyecanı, kötülüğün karşısında iyiliği müdafaa eden tutumlar, ıslah yönünde atılmış adımlar değişim arzusunun belirtileridir. Böyle bir arzunun cevabı, Allah'ın yardımı şeklinde tecelli edecektir. Evet, hüküm Allah'ın hükmüdür ama kulların ne istediği, iradelerini ne yönde kullandıkları da Allah'ın görmek istediği şeydir.

* * *

Kâinat Kadar Büyük Bir Gerçek: Allah Böyle İstemiştir

Sünnetullah var, Allah Teâlâ her şeyi bir kader üzere oturtmuştur. Dilediğini dilediği gibi yapmaktadır. Kullarının onun planında bir

müdahalesi mümkün değildir. Hakkı ve batılı, iyiyi ve kötüyü, hayrı ve şerri yaratmayı o dilemiş ve yaratmıştır. Hakkın adamı olmasını dilediği kulları vardır, batılın adamı olmasını takdir buyurduğu kulları vardır. Hak da kıyamete kadar var olacaktır batıl da. Hakkın var olmasına karşı batıl bir engel değildir. Biri gece ise diğeri gündüz durumundadır. Âdem aleyhisselamdan bu yana plan budur. İlk nesil ne ile karşılaştı ise son nesil de onunla karşılaşacaktır. Kulların vazifesi sadece onlardan istenen görevleri yerine getirmektir. Bu görev ibadetse ibadet etmek, sabırsa sabretmek, cihat ise cihat yapmak, infak ise infakı etmek durumundadırlar. Sonuçları takdir etmek, son kararı vermek Allah'ın işidir.

Bedir'deki o muhteşem zaferi takdir buyuran Allah'ın Uhud'da Peygamber'inin zarar görmesini takdir buyurması bunun en canlı örneğidir. Dışarıdan izlendiğinde Bedir galibiyet, Uhud hezimet olarak görülse bile Bedir de Uhud da Allah'ın planının tatbik edilmiş şeklidir ve Allah'ın hükmünün uygulanması zaviyesinden bakıldığında Uhud'da dahi kaybedenin batıl olduğu anlaşılacaktır.

Zira Uhud'da batıl cephesinin adamları cehennem çukuruna yuvarlanırken hakkın adamları ya onurlu gaziler olarak evlerine döndüler ya da muazzam bir şehadet rütbesi ile Allah'a kavuştular. Asla kaybeden mü'min olmadı. Orada Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin eziyet görmesine neden olan hatayı yapanlar bile büyük ecirlerin sahibi oldular. Onlar bile kazananlar listesinden silinmediler. Çünkü mesele, bir dağın eteklerinde cereyan eden bir savaşın meselesi değildi. Mesele, hicri takvime göre üçüncü senenin günlerinden birinde olup bitmiş bir savaş meselesi değildi. Mesele, hak ile batılın ilkten sona kadar sürecek mücadelesinde bir noktadan ibaretti.

Uhud, tek başına alındığında bir bitişi gösterebilir. Bedir de tek başına alındığında her şeyin kazanıldığını gösterebilir. Bu, doğru değildir. Musa aleyhisselamın yol hâline gelmiş denizden geçmesi bile aşılacak yolların bittiğini göstermedi. Dünyanın büyük bir göle dönüşmesi de Nuh'tan sonra işlerin yolunda gideceğinin belgesi değildi. O dönem, o günün planında var olan bir olayla anılmıştır o kadar. Yarın yeniden bir tufanın olmayacağına dair bir teminat yoktur. Hak-batıl çiftinin bulunması takdir edildiği sürece her ikisi adına kaydedilecek olaylar kesinlikle var olacaktır.

Allah (azze ve celle) böyle dilemiştir. Dünya coğrafyasının, yazından kışına farklı renklerle yaşandığı hakikati kadar bariz bir hakikattir bu. Allah, toprağa dilediği renkliliği insana da dilemiştir ve bunun değişmesi

mümkün değildir. Önce ne olduysa sonra da o olacaktır. Öncekilerin izlediği yol, sonrakilerin de gitmek zorunda oldukları yoldur. Zamanın uzamış olması, asırların ve şartların farklılığı, insan birikiminin yığılması temel planda değişikliği gerektirecek çapta müessir olamayacaktır.

İnsan, yaşadığı yeri kendine ait hatta kendi özünü kararı elinde bir varlık olarak gördükçe bu gerçeği kavramakta zorlanacaktır. Ama mülkün Allah'a ait olduğunu ve O'nun sözünün söz olduğunu kavramak, insana neyin neden olduğunu anlamakta yardımcı olacaktır.

Taşkınlıklar ve Akıbet

Yaşadığımız dünyayı akide açısından tasnif ettiğimizde mü'min cephe ve kâfir cephe olmak üzere iki cephe görürüz. Kâfir cephesindeki isim farklılıkları, sonucu etkileyecek oranda değildir. Nihayetinde küfür tek millettir. Defalarca onların tek millet olduğunu ispat eden olaylar yaşanmıştır.

Mü'min cephesinin kendi içinden görülen hâli bir kenara, küfür cephesini mü'min cephe zaviyesinden müşahede ettiğimizde şu acı gerçekleri göreceğiz:

a- Küfür cephesi, direkt ve dolaylı yollarla mü'min cepheyi yok etme veya sindirme yolunda ciddi bir mesafe katetmiştir. Küfür cephesi, elindeki teknolojiyi ve maddi imkânları en verimli şekilde kullanarak Müslümanları kendi topraklarında bile prangalı tutmayı başarabilmiştir. Müslümanlar, sahip oldukları maddi kaynakları bile onlardan izinsiz kullanamamaktadır. Müslümanlar, gündelik ibadetlerinde bile onların nasıl uygun bulacaklarına dikkat edecek hâle gelmişlerdir. Ya da böyle bir zillet, kitleler hâlinde taraftar bulabilmiştir.

* * *

İşaret Taşları

"Onlar, ayetlerimize kesin bir şekilde iman ederek sabır ve sebat ettiklerinde içlerinden, buyruğumuzla insanlara doğru yolu gösteren önderler tayin ettik." (Secde, 24)

1- Kesin bir iman,

2- Sabır/sebat.

Bu iki şart lider toplum, lider şahsiyet olmanın şartıdır. Bu şartlar sadece filan asırdaki Müslüman nesiller için konmuş değildir. Sünnetullah budur, büyük nesil sahabeye de uygulanan buydu. Denendiler, sabır ve sebatlarıyla kazandılar. Zorlukların önünde, fitnelerin karşısında yılmadılar ve gevşemediler.

Her şey Allah'ın mülkünde ve O'nun kaderiyle cereyan etmektedir. O'nun mülkünde zulüm asla yoktur, imtihan vardır.

* * *

Özet olarak küfür cephesi öyle bir saldırı fırtınası estirmektedir ki bu fırtınaya kapılmadan yol alabilenler azınlıkta kalmış, ilerleyememiş kimseler olarak teşhir edilebilmektedir. Küfür cephesi ve cephenin başı, ilahlığını ilan edecek duruma gelmiştir. Bugün küfür, Firavun'un daha önce bireysel olarak yaptığını bir cephe olarak yapmaya çalışmaktadır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hadislerinde bu durum önceden bize bildirilmiştir. Durum da durumun nedeni de bizim özellikle dikkatimizden kaçmayacak uyarılar ihtiva etmektedir. Hakkı temsil eden tarafın hakkı temsilinde arıza oluştuğunda batıl güçlenecektir. Bu da olayların tabii seyrinde akmasının sonucudur. Allah Teâlâ, hak tarafındaki kullarını olağanüstü mucizelerle destekleyerek batılı sürekli bir hezimet içinde tutmayacaktır. Hakkın adamları hakkı üstün hâle getirmek için ne gerekiyorsa onu yapmalıdırlar ki hakkın adamı olmakla hak tarafında tesadüfen kalmak arasında bir fark bulunmuş olsun.

Şu hadisi şerif çok önemli bir tehlikeyi ve o tehlikeyle beraber kurtuluş ve yükselişi göstermektedir:

"Resûlullah aleyhisselam, şöyle buyurdu: 'Yakında milletler, oburların çanağa eğilerek toplandıkları gibi sizin aleyhinize birleşeceklerdir.' Bir zat, 'O gün biz, sayıca az mı olacağız?' dedi. Buyurdu ki: 'Bilakis o gün siz çok olacaksınız. Fakat siz, selin üzerinde taşıdığı çer çöp gibi dağınık olacaksınız. Allah sizin korkunuzu düşmanlarınızın kalbinden çıkaracak. Allah sizin kalbinize 'vehn' atacak.' Bir zat 'Vehn nedir?' dedi. 'Dünyayı

sevmek, ölümden nefret etmektir.' buyurdu." (Ebu Davud, Melahim, 5/4297)

Şu durumda Müslümanların başına gelende seyri içinde olmamak gibi bir durum yoktur. Her şey plan ve sebepler dâhilinde yürümektedir. Bize düşen sebepler ve üzerimize düşenler konusunda daha derin bir düşünce içinde olmak ve gerekeni yapmaktan kaçınmamaktır. Yoksa Müslümanların başlarına gelen musibetleri bir tür nimet görmelerinde bir sakınca yoktur. Eğer bu musibetler kendimize dönmeyi, silkinip ayağa kalkmamızı sağlıyorsa bunlar bir tür nimettir. Dünyevileşme meylimizi ve ahireti erteleme tutumumuzu düzeltmemize yardım edecek her şey, sonunda bizim için bir nimettir.

b- Zulüm, kitleler hâlinde de fertler bazında da alenileşmiştir. Küfür cephesi, varlığını uygun görmediği bir halk kitlesini tamamen ortadan kaldırmayı deneyebilmektedir. Bunu yaparken de yaptığının bir ihsan olduğunu ima etmekten çekinmemektedir. Zulüm, en ağır şartlarda tatbik edildiği hâlde bedeli ödenmesi gereken, minnettarlık iktiza ettiren bir ihsan olarak takdim edilmektedir.

Zalimin zulmü, önce insana yönelik iken sonunda gelinen noktada zulmün icra edildiği coğrafyanın tabiiliğini yitirmesine neden olacak boyuta ulaşmıştır. Zalim, kan akıttığı gibi akan sulardan esen rüzgâra kadar her şeyi etkisi altına alacak biyolojik kirliliğin de müsebbibidir. Zalimin zulmü yüzünden insan da insanın üzerinde bulunduğu dünya da zarar görmüştür.

Firavun ve Karun'un oluşturduğu zulmün bugünkü zulümle farkı sadece ambalaj değişikliği ve kurumsallaşma farklılığıdır. Kibir aynı kibirdir. Bu durum karşısında elbette mü'min nesillerin eli, kolu bağlı veya umutları sönük değildir. Olup bitenler, dün olup bitenlerin devamı ve benzeri olduğuna göre sonuçlar da dünkü sonuçların bir benzeri olarak tecelli edecektir. Mü'minler bir sınavdan geçecek, kâfirler Allah'ın azabında derinleşecekleri bataklıkta yuvarlanmaya devam edeceklerdir.

Allah'ın kanunu kesindir:

"İşte Rabb'inin zalimlik eden kentleri yakalaması böyledir. Fakat Rabb'inin yakalaması çok acı, çok şiddetlidir." (Hûd, 102)

"Allah, zalime süre verir ama onu yakaladığında yakasını bırakmaz." (Buharî, Tefsir, 5/4686; Tirmizî, Tefsir, 11/3111)

"Fakat uyarıcı gelince bu ancak onların daha da ürküp uzaklaşmalarına neden oldu. Onlar yeryüzünde büyüklendiler ve sinsice tuzaklar hazırladılar. Oysa kötü tuzak ancak sahibinin ayağına dolaşır. Onlar

öncekilerin akıbetine uğramaktan başka bir şey mi bekliyorlar? Sen, Sünnetullah'ta asla bir değişiklik bulamazsın! Sen, Sünnetullah'ta asla bir değişiklik bulamazsın!" (Fâtır, 42-43)

"Onlar, Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Hâlbuki Allah buna azla razı değildir; kâfirler istemeseler de O, nûrunu tamamlayacaktır." (Tevbe, 32)

"Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar; fakat Allah, kâfirler istemeseler de nûrunu tamamlayacaktır." (Saff, 8)

Hikâyemiz, Nûr ile Mumun Hikâyesidir

Tevbe suresinin 32. ayeti ile Saff suresinin 8. ayeti önemli bir gerçeği perçinlemektedir. O gerçek de şudur: Kâfirlerin Allah'ın dinine karşı kinleri geçmişten bugüne süregelen, bugünden kıyamete kadar da sürecek bir vakıadır. Onların düşmanlıkları bir döneme ait değildir. Mü'minler olarak bu gerçeği bilmek durumundayız. Kâfirlerin kinleri, sergiledikleri düşmanlıkları onların açısından pek büyüktür. İçlerinde gizledikleri ise daha büyüktür. Ellerinden gelecek olsa bir kaşık suda boğmayı bile deneyeceklerdir. Ancak onların kinleri, düşmanlıkları, savaşmaya kalkıştıkları Allah'ın kudreti ile oranlandığında ortaya çıkan şudur: Onlar, nûru ağızlarıyla söndürmeye çalışan bir zavallı durumundadırlar.

Ağızla mum söner. Büyük bir ateş de sönebilir. Milyonlarca insanın ağzının birleştiği varsayımı üzerinden bir orman yangını da ağızla söndürülebilir. Gerçekte mümkün değilse de matematik hesabıyla bu mümkündür. Hatta matematik hesabı ile güneşi de söndürmek mümkün olabilir. Nihayetinde güneşin enerjisi bellidir. Vukuu zor bile olsa o enerjiyi söndürecek oranda bir ağız birliğiyle güneşe karşı söndürme savaşı yapılabilir. Tasavvuru bile ürkütücü olmasına rağmen bu mümkündür.

Peki, nûr nasıl söndürülür? Nûr, ateş değildir. Nûr; gözle görülen aydınlık, ışık, ziyadır. O nasıl söndürülebilir? Hem de ağızla... Kâfirlerin Allah'ın dini ile savaşmaları, onu yok etmek istemeleri böyle bir maceraya girmeleri gibidir. Âdem aleyhisselamdan beri o nûru söndürmek için çabalıyorlar. Her seferinde söndürdük zannettikleri seraplarla karşılaştılar. Onlar, Allah'ın dini ile mücadele ederken sadece gülünç duruma düşmekle kalmayıp elleri boş döndükleri bir macerada ömür tüketmektedirler. Ama bir kere batıldan yana tavır koydukları için de çaresiz ömürleri bu boş macerada tükenecektir.

Ne büyük farktır bu! Ağız ve nûr...

Nûr var olduğundan beri onlar onu söndürmeye çalışıyorlar. Söndürmeye çalıştıkları şey, görmelerini sağlayan ışıktır. Onlar âdeta kendilerine doğru üfleyerek bir söndürme işi yapmaya çalışmaktadırlar. Kendi yüzlerine üflemektedirler. Bu sadece bir hikâyedir. Onlar ise sonu gelmeyecek bir hikâyenin peşindedirler. Mü'minler, Kur'an gibi bir kaynaktan bu işin aslını öğrenmişlerdir. Onlar, yaşadıkları sürece bu kavganın peşinde olacaklardır. Mallarıyla, bedenleriyle bin bir tuzak kurup Allah'ın nûrunu söndürmeye çalışacaklardır. Sonuç ise bellidir:

"Kâfirler, mallarını insanları Allah yolundan alıkoymak için harcıyorlar ve harcamaya devam edeceklerdir. Fakat bu, onlar için bir iç acısı olacak ve sonunda yenilgiye uğrayacaklardır. Çare yok, kâfirler cehenneme doldurulacaklardır." (Enfal, 36)

Sorumlu Kim?

Kim iman iddiasında bulunuyorsa onun sorumluluğu vardır. İmanın sadece nimet olan bölümü alınıp yük olan, risk gerektiren bölümü itilemez. Her mü'min, imanıyla ilgili olaylarla ilgilenmek ve takati kadar risk almak durumundadır.

Yalnız, Peygamber aleyhisselamın ilminin vârisi durumunda olan ulemanın durumu farklıdır. Onlar sadece Müslümanların çocuklarına ilmihâl öğretmekle yetinebilecekleri bir konumda olamazlar. Müslümanları – kendi içlerinden birileri de olsa – siyasetçilerin eline terk edemezler. Siyaset yapan kesim de dâhil olmak üzere Müslümanların Peygamber aleyhisselamın çizdiği çizgi üzerinde yürüyor olmaları, onların gayretleri ve önderliğiyle mümkündür.

Onların kenarda kalmaları ise Peygamber aleyhisselamın bir tür hayatın dışına itilmesi olacaktır. Yoksa vâris olmanın yorumunu yapmak mümkün değildir. "Ulema, peygambere vâristir." derken kastedilen ne olabilir? Veya ulema, Peygamber aleyhisselama vâris olmayacaksa öyle veya böyle birilerinin doldurması gereken vârislik makamını kim dolduracaktır?

Elbette ümmetin durumunun yegâne sorumlusu ulema değildir. Ama ulemanın konumu, sorumlulukta ağır payı taşımayı gerektirmektedir. Dinin tahrif ve taviz görmeden nesilden nesle taşınması, Allah'a davette bulunma, zor zamanlarda önde durma, örnek oluşturma ancak onların ifa edebileceği görevlerdir. Zaten onların taşıdığı unvanın hakkı da böyle verilebilir. Hakkın adamı olup da hakkı gizleyen, onu ilandan çekinen kadroların sorumluluğu elbette ağır olacaktır. İslam'ın kendini koruma ve dışındakilere açılma usûlü, ulemanın rehberliğini esas alan bir yapı üzerine kuruludur. Ulemanın atikliği veya hantallığı bu anlamda önemli bir yer tutmaktadır.

Allah'ın ipi etrafında kenetlenmiş bir ümmet olma hedefi ancak ümmetin âlimlerinin rehberliğinde mümkündür. Onların mürekkebine gösterilen saygının şehitlerin kanıyla mukayese edilecek düzeyde olması da bu yüzdendir. Müslümanları yönlendiren, hakkı beyan etmede öncü durumunda olan, ilmi yayan, sabra ve sebata örneklik teşkil eden ulema; en önemli görevi icra eden, cihadın en üstününü yapan kadrolarıdır.

Ulema, ilimlerinin gereğini yapmakla mükellef olduğu kadar ümmetin de ulemanın etrafında kenetlenmeyi bilmesi önemli bir başarıdır.

Başsız Vücut Nasıl Yaşar?

Müslümanlar arasında en yaygın konuşulan konulardan biri "birlik-beraberlik edebiyatı"dır. Elbette birlik en acil muhtaç olduğumuz şeylerin başında gelmektedir. Bu doğrudur. Ancak sözü edilen birlik neyin etrafında sağlanacaktır? Kur'an'sa ipimiz, herkes ona tutunduğunu söylüyor. Daha mücerret, müşahhas bir simge gerekmektedir. Siyasette birlik sağlanmadıktan sonra herkes kendini birliğin simgesi olarak takdim etmenin hilelerini dizmektedir sadece.

Bu nedenle Müslümanların ilk kaybettiği değerin Hilafet olduğunu, yeniden bir birliğin de aynı makamın canlandırılması ile mümkün olacağını söylemek en isabetli görüş olsa gerektir.

Başsızlık veya çok başlılık... İkisi de hayattan kopma gereğidir. Birinin Endülüs, diğerinin Osmanlı felaketini yansıtması çok şey değiştirmemektedir.

Kritik Zamanlarda Kritik Görevler

Zamanın ve şartların zorluğunu tekrar etmek bir çare değildir. Müslüman, çaresizliğini tekrarlayarak kazanan taraf olamaz. Çare üretmek, üretilmiş çareye yapışmak şarttır. Böyle zamanlarda ilk sorgulanması gereken şey Allah'ın iradesine ne kadar güvendiğimiz, O'nun kendi mülkünde tek söz sahibi olduğuna ne kadar vâkıf olduğumuzdur. Mülk O'nun, söz O'nundur. O, bizi imtihan etmeyi dilemiş ve imtihanımızı bu şeklide takdir buyurmuştur. Biz, hangi şartta imtihan edilirsek edilelim, sonucu değil üzerimize düşeni değerlendirmek durumundayız.

Allah'a dönüşü ciddi bir şekilde ele almak ve uygulamak gerekmektedir. Her gelen musibet bir günahın irtikâbı yüzündendir. Onun kalkması da tevbe ile yani Allah'a dönüşle olacaktır. Allah'a dönüşümüz bize ilk önce her zorlukla bir kolaylığın beraber bulunduğu gerçeğini hatırlatacaktır. Allah'a dayananlar ve O'na dönmeyi becerebilenler belki zorluklara katlanmak durumunda olabilirler ama sonunda kazanan onlar olacaktır. Müslüman, olaylardan daha büyük olmak zorundadır. Herkese imanı kadar imtihan açılacağını, büyük makamların zorluklarının da büyük olacağını idrak etmiş olmamız gerekir.

Evden işe, sokağa, camiye açılan bir yelpaze içinde bir "emri bilmaruf ve nehyi anilmünker ağı" kurmamız, kardeşliğimizin en tabii gereklerinden biri olarak birbirimizi erimeye karşı kollamamız ve Allah'ın dinini

yaşamada tek vücut olmaya çalışmamız rahmetin bize daha çabuk gelmesine vesiledir. Kâfirlerin üzerimize saldığı bir tankın oluşturduğu tehlike kadar yaşadığımız semtte işletilen bir faizin de gündemimizde olması gerekmektedir. İçimizde küfrün en bariz simgesi mesela faiz yaygınken bizim kâfirlerin zulmünden, tasallutundan şikâyetimiz pek bir anlam ihtiva etmeyecektir. Böyle zamanlarda sabır namazdır, oruçtur, zekâttır. Hatta sabır böyle zamanlarda dinin ta kendisidir. Fitneye karşı sabır, şehvetlere karşı sabır, musibetlere karşı sabır, ibadetlerdeki zorluklara karşı sabır müessir bir silahtır.

Cihadın gereken her türü için hazırlıklı olmak; malla, kalemle, elle, silahla yapılacak bir cihat için hazır olmak Allah'ın yardımını celbedecektir. Müslümanların, yöneticilerini başıboş bırakmamayı, onları denetlemeyi ve ikaz etmeyi bilmeleri de cihadın önemli çeşitlerinden biridir.

Duanın naçar için çare olduğu da unutulmamalıdır.

Gemide Mekân

Allah Teâlâ buyurdu ki:

“İsrailoğullarından inkâr edenler, Davud ve Meryemoğlu İsa diliyle lanetlendi. Bu, onların isyan etmeleri ve hadlerini aşıyor olmalarından ötürüydü.

İşledikleri herhangi bir kötülükten birbirlerini vazgeçirmeye çalışmazlardı. Yapmakta oldukları ne kötüydü!”

(Maide, 78-79)

Neden Cihat Edemiyoruz?

Cihadın dinin en mühim esaslarından biri olduğunu bilmeyen yoktur. Kur'an, onlarca ayetinde cihadı yükseltmektedir. Cihat edenlerle cihattan geri kalanlar arasındaki farkı ortaya koyan ayetler, anlaşılması için içtihat gerektirecek kapalılıkta da değildir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yirmi üç yıllık hayatı ve o hayatı uzun uzun izah eden hadisler, cihadı anlatan bölümlerle doludur.

O kadar ki namazın ayrıntılarına giren hadislerin hacmi ile cihadın ayrıntılarına giren hadislerin hacmi arasında bir oranlama yapılacak olsa bu oranlama bile cihadın ne denli yer tuttuğu konusunda gayet açık bir belge olur. Buna rağmen cihat, gitgide dinin en ücra köşesine itilmeye çalışılmaktadır. Hatta Müslümanlar arasında cihattan söz edenlerin, zamansız ve yersiz konuşan kimseler olarak susmaya zorlanmaları, konuşanlarının rağbet görmemesi bu sakim anlayışın ürünüdür.

Müslümanlar arasında yersiz bir tartışma konusu olan "Şu cihat mı daha önemlidir, bu cihat mı?" şeklindeki tartışmalar da bu anlayışın yaygınlığını göstermektedir. Hedef, Allah'ın kelamını yüceltmek olduktan sonra bu yüceltmeyi gerçekleştiren her şey cihattır. Hedef, nefsi dizginlemek ise nefsi dizginleme maksadını tahakkuk ettiren her iş cihat olarak görülebilmelidir.

Cihadın Müslümanlar arasında bu kadar uzaktan izlenir hâlde olmasının akide esaslı bir soruna dayandığını kabul etmekten başka makul bir çıkış yoktur. Müslümanlık iddialarına rağmen can ve mal talebi anlamına gelen cihat, rağbet görmemektedir. Ölümü olmayan şehadet veya başkasının ölümü ile sonuçlanan şehadet hoş karşılanmaktadır. Allah'a imanımız bizi Allah için ölümü özlemeye teşvik edememektedir. Belki kökten kaybolmuş bir iman zayiatını konuşamayız ama Uhud eteklerinde cenneti gören insanların imanı ile bizim imanımızı karşılaştırdığımızda iki iman türü arasında büyük bir fark olduğu ortaya çıkmaktadır. Aynı şey, mal infakı için de söylenebilir.

Müslümanlar olarak ölümü ve mal fedakârlığını artık tarih ve siret kitaplarından izlemeye mahkûm bu hâlimiz, çocuklarımızı yetiştirme tarzımızda bile görülmektedir. Çocuklarımızın Kur'an'ın uğruna feda edilmeleri bir kenara, onları Kur'an'la haşir neşir etmeye bile cesaretimiz kalmamıştır. Çocuklarımızın Kur'an eğitimi almalarını geleceklerinin

körelmesi olarak telakki edebilecek anlayışın uç bir anlayış olduğunu söyleyemeyeceğimiz kadar yaygın olduğu ne yazık ki doğrudur.

Bidat ve hurafeleri akide gibi sahiplenen kitlelerin, akide konusunda sıkıntı çekmeleri gayet tabiidir. Böyle bir kitlenin cihadı benimsememesi, rahat ve zevkli bir Müslümanlık arayışı içinde olması garipsenecek bir tutum değildir. Böyleleri için Bilâllerin, Mus'abların ölmesi, verilmesi gereken canlar açısından yeterlidir. Bunlar da onların şehadet yıldönümlerini andığında onlarla aynı grup sayılacağına göre cennet elde bir sayılabilir! Ne büyük bir eriyiş ve ilk nesille son nesil arasında ne büyük bir uçurumdur bu!

Müslümanlar arasında kalpleri abluka altına alarak derinleşen dünyevileşme hırsı, ilk önce cihadı ezmiştir. Zira cihat, can ve mal üzerinden yapılabilen bir ibadettir. Dünyevileşme ise malı ve canı putlaştırmanın ta kendisidir. Dünya hayatını ebedî kalınacak yer hâline getiren dünyevileşme ve cenneti ebedî yurt edinme hasretini eylem hâline getiren cihat elbette bir arada bulunamayacaktır. Elbette dünyevileşme gelince cihat ilk giden olacaktır. Cihat gelince de dünya gitmeyecek ama dünyevileşme gidecektir.

* * *

İşaret Taşları

"İsyanlarından dönsünler diye biz onları iyilikle de kötülükle de sınadık." (A'raf, 168)

Müslümanların başına gelenler ve bir asırdan fazla süren musibetler, bir de bu gözle incelenmelidir. Dönüş sebebimiz olan musibetleri yaşamış olmamız, bizim için nimet olacaktır.

Ardı ardına gelen musibetler, düşünmeye ve Allah'a dönmeye vesile olmalıdır.

* * *

Cihadın yükselmediği bir yerde "Müslüman şahsiyeti" bulmak mümkün değildir. Müslüman'ın onuru cihadıyla beraber ayakta durabilir. Bugün kimliğini gizlemek zorunda olduğunu düşünen kitleler, selam vermeyi eziklik olarak kabullenenler cihat mayasını kurutmuş kitlelerdir. Allah'a iman zaviyesinden bakıldığında insanlığın iki kutba ayrılmış olduğu gerçeğini bile herhangi bir mantık oyunuyla yok sayan ve böylece mü'mini, cennete koyan güçteki imanına rağmen ebedî cehennem mahkûmu olan bir kâfire denk gören kimliksiz anlayış cihatsız anlayışın ürünüdür. Açık seçik naslara rağmen Müslüman olmayanlara cennet vadedenler de cihatsızlığın bedeli olarak bu iftiraya dil değdirmişlerdir.

Küfür cephesinin yaşadığı debdebeli ve müzeyyen hayat, onların ellerindeki büyük iletişim imkânlarıyla Müslüman nesillerin gözlerine sürme gibi çekildikten sonra şeytan, imana rağmen batıla özendirmeyi daha kolay yapar olmuştur. Batılın önce mendiline, arabasına özenilirken sonunda sistemine ve düşüncesine de özenilir olmuştur. Onlardaki şu haklar, bu uygulamalar önce Müslümanların şahıslarıyla kıyas edildi, ardından da İslam'ın kendisiyle kıyas edildi.

Kâfirlerin elindeki lüks imkânlar, Müslümanların onlara içten içe imrenmesine, bu imrenme de onlarla savaşmama hatta onları karşı cephe olarak görememe zafiyetini beraberinde getirmiş oldu.

Aile başta olmak üzere Müslümanları farklı yapan ve "İslam toplumu, ümmet" gibi kavramlarımızın içini dolduran değerlerimiz erimeye yüz tuttu. Erimeyenler de şekil değiştirdi. Cihat da bu şekil değiştiren kavramlardan biri oldu, ona ilk neslin tatbikinde yeri olmayan anlamlar yüklendi.

Toplumu diri tutan birlikteliğin ve tek kıbleliği sağlayan değerlerin çözülmesinden sonra Müslümanların siyasi ve sosyal birlikteliği çözüldü. Ahlak, ucuz bir değer kabul edildi; uğruna fedakârlık yapılmaz oldu. Müslümanları, İslam'dan kaynaklanmayan sistemler yönetti. İslam'dan kaynaklanmayan sistemler arasında tercih konusunda iç sürtüşmeler yaşandı.

Müslümanların dışındaki güçler de yeri geldiğinde askerî güç kullandılar, ona gerek duymadıkları zamanlarda iç fitneleri körükleyerek planlarını uyguladılar. Küfrün son oyunu olan "uluslararası sistem" sayesinde de cihadın zikri bile suç hâline geldi. Müslümanlar, geçmişlerindeki şanlı cihat hatıralarından ötürü özür dilemeye zorlanacakları bir sisteme mecbur edildiler.

Küfür cephesinin elindeki teknoloji ve ekonomik güce kesin hâkimiyeti, İslam âlemini onların peşinden sürüklenmeye mecbur etmektedir. Ancak cihadı, kılıç ve mızraktan ibaret gören anlayışın kısırlığı kadar kılıcın muasır şekli olan herhangi bir silahın olmadığı bir ortamda Müslümanların onurlu olabileceğini düşünüyor olmak da kısır bir anlayıştır. Eğer İslam hayat dini ise ve hayatın var olduğu her yerde var olacaksa hayat bugün ne getirdi ise İslam da onu kullanacaktır. Buna itiraz edilemez. Bugün muasır medeniyet, savaşın türevleri kadar başka neyi geliştirmiştir? Teknolojinin savaştaki genişliği başka hangi alanda vardır? İslam neden cihadını bir kenara bıraksın ki?

* * *

İşaret Taşları

"Yoksa siz, aranızdan ciddi çaba harcayanları ve sabredenleri ayırt etmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?" (Âl-i İmran, 142)

Gerçekçi olmak şart. Cennet asla ucuz değil. Cennet temenni ile değil. Herkes cennetin bedelini ödemeye hazır olmalıdır. Bu bedel de ciddi bir gayret ve sabırdır. Allah, kim gayret edecek, kim sabır gösterecek onu görmelidir. Bunu gösterenler, zoru başarıp büyük emele nail olanlardır.

* * *

Başarı Yolu

Allah yolunda yapılan çalışmaların bir fiziki görünümü vardır bir de ruhi boyutu. Bizim bir çalışmayı başarılı bulmamız, o çalışmanın başarısı için yeterli değildir. Kalpler Allah'ın elindedir, dilediğini dilediği yöne yönlendirir. Mülk O'nundur. O ne derse olacak olan O'nun dediğidir. İslam adına yapılan bir işin başarılı olması için en temel şartlardan şunların tahakkuk etmesi gerekir:

1- Belirlenmiş bir hedefe ihlasla yapılan bir çalışma ile ulaşılacaktır. İhlas kadar Allah'ın yardımı gelecektir. Birinci şart ihlastır.

2- İbadetlere, musibetlere ve düşmanlara karşı sabır gösterilmelidir.

3- Takva üzere yaşanmalıdır.
4- Dua ve zikir ihmal edilmemelidir.
5- İç ihtilafa meydan verilmemelidir.
6- Beşerî imkânlar ölçüsünde gerekli maddi hazırlık yapılmalıdır.
7- Bir liderin etrafında çalışma yapılmalıdır.
8- Mü'minlere karşı merhametli olunmalı, kâfirlere karşı onların hak ettiği bir politika güdülmelidir.
9- Malla, bedenle, dille, kalple yapılacak cihadın hangisi nerede gerekliyse o yapılmalıdır.

* * *

İşaret Taşları

"Düşmanla karşılaşmayı istemeyin. Allah'tan afiyet isteyin."

(Buharî, Temenni, 8/7237; Müslim, Cihad, 6/4517; Ebu Davud, Cihad, 98/2631)

Belanın peşinde olmamız doğru değildir. Huzurlu bir hayat isteriz. Düşmansızlığı yeğleriz. Ama karşımıza çıktığında da sebat ederiz. Onu Allah'ın imtihanı olarak biliriz. Cihattan ve cepheden kaçmayız. Kaçacak yollar üretmeyiz.

Musibetler anında da duaya sarılırız. Takatimizi kullandıktan sonra Rabb'imizin huzuruna dikilir, yardımını dileriz. Biliriz ki yapabileceğimiz bu kadardır. Bundan sonrasında O'nun yardımı ile yol alabiliriz.

* * **

Hangi Zafer?

Zaferin ne zaman ve kimin elinde gerçekleşeceği kadar hangi zafere zafer dediğimiz de önemlidir. Allah Teâlâ'nın
mü'min kullarına zafer vadettiği kesin bir hakikattir. Allah'ın vadinde de bir

değişiklik olmayacağına göre mü'minlerin zaferi kesindir, biz muhtemel bir zaferin peşinde değiliz. Ancak zaferden ne anladığımızı belirlemekte zorlanırsak ya da kapalı kelimelerin arasından anlaşmaya çalışırsak zaferin gecikmesi hatta hiç gerçekleşmemesi bile muhtemeldir.

"Şüphe yok ki biz, dünya hayatında da şahitlerin dikileceği günde de hem peygamberlerimize hem de iman edenlere yardım ederiz." (Mü'min, 51)

Söz Allah'ın sözüdür. Mü'minlere peygamberlere yapılan yardım türünden bir yardım yapılacaktır. Ama bu yardım ne yardımıdır? Gıdasız bırakmamak, meleklerle desteklemek, kâfirleri bir fırtınayla yok etmek midir? İşte, meseleleri anlayabilen mü'minle tek gözle görmeye çalışan ve aslında dünya hayatını putlaştıran insanın arasında önemli bir anlayış farkı vardır. Bu fark kaldırılmadan, zaferden neyi anladığımızı da anlatmamız zor olacaktır.

Eğer mesele bir akide ve dava meselesi ise o takdirde önemli olan akidenin ve davanın kazanmasıdır. Meseleyi, davaya mensup bir kişinin kazanması veya kaybetmesi olarak anlamamız yanlış olacaktır. Kutub'un da belirttiği gibi kazanan dava olduktan sonra mü'min kaybetmez. İbrahim aleyhisselam zahiren ateşe atıldı; onu ateşe atanlar kazandı, İbrahim kaybetti gibi görüldü. Ama bugün baktığımızda İbrahim aleyhisselamın kazandığı zaferin bir benzerini binlerce yıldan beri hiç kazanan olmadı. Nice şehitler, bu âlemi terk ederken kaybetmiş göründüler. Ama onların davalarına kazandırdığına baktığımızda, eğer yaşamış olsalardı belki de hiçbir şekilde o oranda davalarına kazanç sağlayamayacaklardı. Bunun için kazananla kaybedene, zaferle hezimete dava gözüyle bakmak gerekir.

Zaferle hezimetin yerli yerine oturabilmesi için imanın da iman olması gerekir. Şaibeli imanla çıkılan yolda ne şehitliğe ne de gaziliğe bir anlam vermek zaten mümkün değildir. İman kâmil bir iman olmadıktan sonra şehitlik, hiçbir çare kalmayınca mecburen razı olunan bir vakıadır. Hâlbuki hakiki iman ehli için şehitlik, peşinden koşulan büyük bir lütuftur.

a- Allah yolunda çalışan kişinin; nefsine, şeytana ve Tevbe suresinin 24. ayetinde zikredilen sekiz şehvete karşı ayakta kalmayı becerebilmesi büyük bir zaferdir. Bu, belki de en büyük zaferdir. Mü'minin ebeveyn, evlat, kardeş, eş, aşiret, mal, ticaret ve ev tutkunluğunu aşıp Allah yolunda bulunması büyük bir zaferdir. Bu zaferi elde edenin filan operasyonda yenik düştüğü, çevresinde mağlup olarak bilindiği hiç önemli değildir. O galiptir, kazanmıştır. Şeytanı yenmiş olmak, şeytanın emriyle Allah'ın yolunu tıkamaya çalışanların projelerinden birinde onları yenmekten daha

önemlidir. Fitne zamanlarında ayakta durabilmek, ayak kaymalarına karşı sabit kalabilmek zaferdir. Herkesin kaçtığı zamanda kaçmamak, kimsenin infak edemediği zamanda infak edebilmek zaferdir.

Uhud ashabı böyle bir zaferi ebedîleştirdiler. Öyle bir zafer kazandılar ki Kur'an onları ölümsüzleştirdi. Onlar kazandı, onlara eziyet edenler ebediyen kaybetti. Onlar bir kere yandılar, o yanışla da ebedî bir hayat kazandılar. Ama onları yakanlar ebedî kalacakları cehennemi hak ettiler.

Firavun'un sihirbazları da kazananlardan oldu. Geçici dünya saltanatını atıp ebedî olanı tercih ettiler. Onların ağaçlarda asılarak eziyet edilen bedenleri çok kısa bir hayatı eziyetle tüketip ebedî saadeti elde etti.

Kısaca insanın şeytana karşı kazandığı her zafer büyük zaferdir.

b- Kâfirlerin helak olmaları, mü'minleri yok etme emellerine ulaşamamış olmaları da bir zafer türüdür. Çünkü onlar, tek bir iman eden kaldığı sürece huzursuzdurlar. Bir kere "Allahuekber" denmesi, onların uykularının kaçması için kâfidir. Buna göre de onların emellerine ulaşamadan yaşamaları, mü'minlerin Rablerinin rızasını ölümde bile bulup mutlu olmalarını görerek kahrolmaları da bir zaferdir. Emellerinin ve mallarının boşa gitmesi, boş yere ölüp çok sevdikleri dünya hayatından ayrılmaları onlara azap olarak yeter.

c- Mü'minlerin arasından şehitlerin sayısının çoğalması mü'minler adına büyük bir kazançtır.

d- Mü'minlerin Allah'ın inayetiyle kâfirleri kahredip meydan zaferi kazanmaları da bir zaferdir. Bu zafer iki kanatlı bir zaferdir, böylelikle hem dünya gözüyle izlenen bir üstünlük hem de ahiret anlayışıyla bir üstünlük sağlanmış olur.

Böyle bir zaferin temenni edilmesi elbette güzel bir şeydir. Ama bunu temenni etmek, zaferi sadece meydan zaferi olarak görmek şeklini almamalıdır. Asıl zafer, mü'min insanın şeytana karşı zaferidir. Asıl zafer, Allah'ın adının yüce kalmasıdır. "Allahuekber" devam ettikçe zafer hep vardır.

Gemide Mekân

Âişe radıyallahu anha diyor ki:

“Peygamber sallallahu aleyhi ve selem, bir kişi ile alakalı bir bilgi geldiğinde: ‘Filanca adam niye böyle yapıyor?’ demezdi. ‘Birileri neden şöyle, böyle yapıyor?’ derdi.”

(Ebu Davud, Edeb, 6/4788)

Gemiyi Delen Musibetler Neler?

Muayyen bir düşman çeşidinin ebediyen ve ebedî düşman olarak belirlenmesi, gelişen şartların ve imtihanın çapının takdir edilememesi önemli bir sorun olarak önümüzde durmaktadır. Maddi ve manevi boyutuyla ele alınacak tehlikeler ve geniş bir yelpaze içinde yapılacak değerlendirmeler bizim için yararlı olacaktır. Mesela düşman kelimesinin şeytan ve Yahudi ile sınırlandırılması yanlıştır veya doğrunun yanlış bir şekilde kullanılmasıdır. Evet, her ikisi de düşmanlıkta keskindir ama onların da altta kalacağı farklı düşmanlarla karşılaşabiliriz. Daha geniş ve çok yönlü düşünmek gerekiyor.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin dualarından birinde önemli bir çizgi önümüze konmaktadır:

"Allah'ım! Musibetimizi dinimizden verme. Dünyayı en büyük gayemiz, ilmimizin sonu yapma. Bize merhamet etmeyeni üzerimize salma." (Tirmizî, Daavât, 79/3502)

Bir Müslüman'ın dini üzerinden oluşabilecek musibet, onun iki dünyasını da harap edecek bir musibettir. Asıl musibet de odur. Bizim düşman ve sorun listemizde dinden söz edilmemesi en iyi anlatımla bir kabalıktır. Yahudi veya şeytanı düşman görüşümüzün de aslı dinimizden kaynaklandığı hâlde onların âdeta siyasi veya coğrafi gerekçelerle bu durumda olduklarını işaret eden bir anlayıştaki hatayı düzeltmemiz gerekmektedir.

Mü'minlerin dünyevi huzurunu kaçıran ne varsa o bir musibettir şüphesiz. Zira mü'min olmak, zelil bir hayat yaşamak değildir. Elbette dünya nimetleri de mü'minlerin elinde bulunacaktır. Ancak dine zarar veren, akideyi tehlikeye sokan şeyler de sorun listesinde olmalı ve mü'minlerin arasında hataları ıslah maksadı ile himmet gösterenlerin çalışma listesinde bulunmalıdır.

İmanı zedeleyebilecek bir şirk, ibadetlerin ihmali veya terki, bidatlerin yaygınlık kazanması, günahlara karşı tepkinin azalması, Allah için cihada yanaşılmaması gibi musibetler gemiyi delebilecek musibetlerdir.

Ahlak da Önemli, İbadet de Önemli, İman da Önemli

Gemide güvenli bir yolculuk için alınacak tedbirler sadece siyasi ve askerî değildir. İnsanların küfür ehli olarak kalmalarına karşı elbette tedbir

alınacak, iman nûrunun bütün kalplere girmesi için uğraşılacaktır. Gemiye zarar veren uygulamalar olarak alkol, kumar, zina gibi afetler elbette gündemimizde olacaktır.

Ama bunlarla ilgilenişimiz, bizi ahlakın diğer başlıklarını görmezden gelmeye sevk etmemeli, iki gündemi aynı anda taşıyamama zafiyeti göstermemeliyiz. Müslüman bir toplumda zinanın suç olması kadar yalan da suçtur. Çalmak kadar manevi hakları ihlal de suçtur. İman ve ahlak aynı seyir içinde olmalıdır.

Ağız kabalıkları, alay-eğlence gemiye zarar verir. Müslümanların, kendileri gibi düşünmeyen farklı Müslüman grupları ölçüsüz bir şekilde tenkit etmesi, doğru ve hakkı sadece kendilerinin temsil edebileceğini düşünmeleri, şucu-bucu diye kişilerin itilmesi gemiye zarar verir. Bu zarara sessiz kalınamaz.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin hadislerinde açık bir dille yerilen müziğin yaygınlık kazanması gemiyi deler. Kadınların erkeklere, erkeklerin kadınlara bakmalarındaki şer'i sınırların gitgide unutulması, ihtilatın yaygınlaşması, tesettürün bir moda türüne dönüşmesi hatta tesettürlünün açıktan daha cazip hâle gelecek şekilde tesettürde yıpranma oluşması yolculuğun akıbeti açısından tehlikelidir. Sigara ve benzeri tutkunlukların Müslümanlar arasında yaygınlık kazanması konusu da oturup düşünülmelidir. Bu ve benzeri hataların şahsiliğini savunamayız. Aynı gemiyi paylaştığımız sürece bir kişinin hatasını hepimiz için tehlikeli görmeye mecburuz.

Gemi Nasıl Su Alır?

Din olarak insanlara yaşam tarzı belirlemek için indirilmiş olan İslam'ın akidesi veya Şeriat'ı üzerindeki sulandırma bir su almadır.

Tevhid akidesinin hangi açıdan olursa olsun zarar görmesi bir tür su almadır.

Göz göre göre işlenen haramlara tepkisiz bir kitlenin aynı zamanda da namaz kılması, oruç tutması, haccetmesi, zekât vermesi ama haramların alenen işlenmesinin vahim akıbetini kavrayamaması geminin su almakta olduğunu gösterir.

Müslümanların yaşadığı bir toplumda can güvenliği endişesinin taşınması, mal güvenliğinin bulunmaması, ahlakın değer yitirmesi, geminin su almakta olduğunu ve birilerinin gemiye zarar verdiğini gösterir.

Müslümanların kendilerine ait olan kültürü yaşamak yerine kâfir milletleri yansıtan kültürlere imrenmeleri bir su almadır.

Ailenin parçalanması/değersiz hâle gelmesi, aşırı boşanmalar, nikâhsızlığa karşı laubalilik da su almanın hızlandığını gösterir.

Gemide Yolculuğun Kuralları

İslam garip başladı, başladığı gibi garipleşeceği günler olacaktır. Gariplik dönemlerinde insanların ifsat ettiğini ıslah ederek ortaya çıkanlar, gariplik döneminin yiğitleridirler. Onlar nebevi müjdeye layık bulunmuşlardır.

İslam'ın ve Müslümanların dönem dönem gariplik yaşaması kader dışı değildir. Allah Teâlâ, dini için böyle bir kader yazmıştır. Dönemlerden birinde din yalnız kalacak, Allah'ın hükmüne ilgi azalacaktır. O dönemde ayakta kalmayı bilenler ve başkalarını da ayağa kaldıranlar, kazananlardır. Bu Ümmet, yiğidini bağrında barındırdığı için hayırlı ümmettir.

"Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmet oldunuz. İyiliği teşvik eder, kötülükten sakındırır, Allah'a hakkıyla iman edersiniz." (Âl-i İmran, 110) İyiliği teşvik etmek, kötülükten sakındırmak bu Ümmet'in kalitesinin adıdır. Emri bilmaruf ve nehyi anilmünker olarak Kur'an literatürüne giren bu tutum, aynı zamanda siyasi üstünlüğün ve ayakta kalmanın da ana şartıdır.

"O kimseler ki kendilerini yeryüzünde iktidara getirdiğimizde namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, iyiliği emredip kötülükten sakındırırlar." (Hacc, 41) Ayakta kalabilmenin şartı namaz, zekât, iyiliği emretmek ve kötülükten alıkoymaya yaslandırıldığına göre namazın ikame edilmediği, zekâtın verilmediği, insanların iyiliğe teşvikte bulunup kötülüklere karşı bir tür otokontrol kuramadıkları toplumlar, hayırlı ümmet olma karakterini kaybetmiş olacaklardır. Kötülükleri önlemenin polise havale edildiği, iyilikleri teşvik etmenin de din adamlarına yüklendiği toplumlar, önce kendileri ıslah edilmesi gereken arızalı toplumlardır. Böyle toplumlar Allah'ın azabını beklemeye mahkûmdurlar.

"İsrailoğullarında ilk bozulma şöyle oldu: Adam biriyle karşılaşır ve ona: 'Be adam! Allah'tan kork, böyle yapma, helal değildir.' derdi. Ertesi gün tekrar onunla karşılaşır ama onunla oturup yemekte içmekte sakınca görmezdi. Onlar böyle yapınca Allah da kalplerini birbirine vurdu. Sonra Maide suresinin 78 ve 79. ayetlerini okudu: 'Kitap ehlinden kâfir olanlar, hem Davud'un hem de Meryem oğlu İsa'nın diliyle lanetlendiler. Bunun sebebi de onların isyan etmiş olmaları ve hadlerini aşıp durmalarıydı. Onlar kötülük işlediklerinde birbirlerini bundan alıkoymazlardı.' Ve sözüne şöyle devam etti: 'Vallahi ya iyiliği emreder ve kötülüğü engellersiniz, zalimin elini tutar, onu hakka çekersiniz, haktan yana olmaya mecbur edersiniz ya

da Allah kalplerinizi birbirine kırdırır ve onlara lanet ettiği gibi size de lanet eder.' " (Ebu Davud, Melahim, 17/ 4336; Tirmizî, Tefsir, 5/ 3047; İbni Mâce, Fiten, 20/ 4006)

"Bir adam bir grubun arasında bulunur ve bir kötülük işler de onların o kötülüğü değiştirme imkânı bulunduğu hâlde onu değiştirmezlerse Allah, onlar ölmeden önce onlara muhakkak bir ceza indirir." (Ebu Davud, Melahim, 17/4339; İbni Hibban, 302; İbni Mâce, Fiten, 20/4009)

"Benim ümmetimi, zalime 'zalim' demeye çekinir gördüğünde onların işi bitmiştir!" (Hâkim, 7118; Ahmed, 6784)

Hadislerden açıkça anlaşılan şudur: Bu Ümmet, kötülüklerle bir fantezi olarak uğraşma durumunda değildir. İyi olmanın şartı kötülükle mücadele ediyor olmaktır. Mücadele edemeyen de o arzu içinde olmak zorundadır. Bunun için iyiliği teşvik, kötülüğü engelleme, yerine göre farzı ayındır, yerine göre de farzı kifayedir. Herkes gücü oranında Allah'a isyan olan işleri engellemeye gayret etmek durumundadır. Geminin tarafsız yolcusu olmak mümkün değildir. Çünkü tarafsızlık da bir taraftır, o taraf da şer tarafıdır.

Emri Bilmaruf ve Nehyi Anilmünkerin Anlamı, Gerekliliğinin Mantığı

İyiliğin yayılması ve dinin sürekliliği, Müslümanların dinlerini iç ve dış tehlikelere karşı koruma şuuruna sahip olmalarına bağlıdır. İman edenleri tarafından korunmayan bir dinin, orduların himayesinde ayakta kalması zordur.

İyiliği teşvik, kötülüğü engelleme ilkesi bu temel mantığı yerleştirmiş olmaktadır. İç fitnelere, erimelere ve dış saldırılara karşı uyanık mü'min kitlelerin varlığı ancak böyle bir anlayışla süreklileştirilebilir. Böyle bir hassasiyet taşımayan kitlelerin cezasının Allah'ın lanetine müstahak olmak, dualarının reddedilmesi, farklı cezalarla cezalandırılmak olması da normaldir.

Allah'ın lütfedeceği sevaba gözünü dikmiş bir mü'min için, emri bilmaruf ve nehyi anilmünkerin ne kadar önemli bir sevap kaynağı olduğu da ayrıca düşünülmelidir. Çünkü hayra teşvik, kötülüğe engel olma kendi başına bir ibadettir.

Kötüleri ve kötülüğü, oluşmadan, oluşunca da organize olmadan, güçlenmeden imha etmenin ikinci bir yolu yoktur. Mü'minler dinlerinin sahibi olacak, kötülük tepkiyi herkesten görecektir. Sadece muayyen

makam sahiplerinin, belli bir yaşın üstündekilerin temsil ettiği tepki, etkisiz tepkidir. Hak ehlinin gücü, batıl taraftarlarının zayıflığı bununla mümkündür.

Toplu inen azapların kaldırılması için dua etmekten daha müessir olanın, iyiliği teşvik kötülüğü menetmek olduğu hadisi şeriflerde bildirilenler arasındadır.

Topraklarımıza sinsice yerleşen ve mal sahibi hüviyetine bürünen laiklik de suskun kalmayı tercih eden nesillerin tutumundaki hatanın sonucu olarak bu noktaya gelmiştir.

Tepki Sıralaması

Mü'minin kötülüğe karşı göstereceği tepkinin belirli bir kural dâhilinde olması kadar normal bir durum yoktur. Yaparken yıkmak türünden tutumlar benimsenemez. Müslim'in rivayet ettiği bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu tepkiyi şu şekilde sıralandırmıştır:

"Sizden kim bir kötülük görürse onu eliyle değiştirsin, gücü yetmezse diliyle değiştirsin, ona da gücü yetmezse kalbiyle değiştirsin. Bu ise imanın en zayıf noktasıdır." (Müslim, İman, 20/176; Ebu Davud, Salât, 249/1140; Tirmizî, Fiten, 11/2172; İbni Mâce, İkametü's-Sala,155/1275; Nesai, İman, 17/5023; Tühfe,4085)

Muhakkak tepki gösterilmelidir. Ama bu tepki belli bir ilkeyi gözeterek yapılmalıdır. Bu ilke de "güç yetirme" ilkesidir. Mü'min, Allah'a karşı isyan olan işte yüzde yüz tepkilidir. Ancak bu tepkisini yansıtma oranı farklı olabilir. Tepki için uygun şartlar oluşmamış olabilir. Hadisi şerif bunu el, dil ve kalp organları arasında simgeleştirmiş durumdadır.

El, dil ve kalp; kişideki güç yetirmenin farklı boyutlarını simgelemektedir. Mü'minin bu üç güç seviyesinden hangisine malik olduğuna dair kararını verirken Rabb'i ile baş başadır. Bir dış denetlemeye ihtiyacı yoktur. El seviyesinden dil seviyesine düşerken bu düşüşün nedeninin kişisel bir menfaati mi yoksa gerçekten el düzeyinde bir güce malik olamamak mı olduğunu ancak Allah Teâlâ hakkıyla bilebilir.

Burada şüphesiz, elde edilmek istenen şeyin daha ağır bir zarara neden olmaması gibi bir titizliğin de gösterilmesi gerekmektedir. Düzeltmekle dağıtmayı aynı görmemiz doğru olmaz. Burada Müslümanların bir din siyaseti ya da din terbiyesi, tebliğ ve davet eğitimi görmüş olmalarının önemi anlaşılmaktadır.

Hadiste geçen “Bu ise imanın en zayıf noktasıdır.” ifadesi, öncelikle meselenin bir iman meselesi olduğunu teyit eder. Müslüman, bir kötülüğe karşı tepkisini ortaya koymakla kimliğini de açıklamış olur ki bu da imanıdır. Kalple tepki mü’minin o kötülüğü benimsemediğini Allah Teâlâ’ya arz etmesi, içinden o kötülüğe nefret beslemesi, gücü yetmesi hâlinde dil ve el seviyesine çıkmaya hazır olduğunu ikrar etmesidir. Bu tür düşünceler imanla açıklanan anlayışlardır. Eğer bir Müslüman bu kadar bir tepkiye bile yanaşamıyorsa o aslında sözü edilen kötülüğü benimseyen bir anlayışa sahiptir. İmanın son noktası olacak tehlikeli nokta da burasıdır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kötülere karşı işlenecek mücadele siyasetini belirlerken şu kuralı koymuştur:

“Onlarla kim eliyle cihat ederse o, mü’mindir. Onlarla diliyle cihat eden mü’mindir. Onlarla kalbiyle cihat eden mü’mindir. Bundan sonra imandan hardal tanesi kadar bile yoktur!” (Müslim, İman, 20/178)

Geminin Sessiz Yolcuları

El-Kenzülekber isimli kitabın sahibi Abdürrahman bin Ebi Bekr, geminin delinmesine karşı sessiz kalanların neden böyle bir tutum içinde olduklarını tahlil ederken sessizleri şu şekilde tasnif eder:

a- Dünya sevgisini öne çıkarıp Allah'a asi olduğu için geminin delinmesine sessiz kalanlar,

b- Malının ve makamının elinden gitmesinden korkup sessiz kalanlar,

c- Aralarındaki dostluk ve iyiliğin etkisinde kalarak sessiz kalanlar,

d- Sessiz kalmasının insanlar tarafından daha çok sevilmesini sağlayacağını düşünenler,

e- Din konusunu ilgilenilmesi gerekmeyecek kadar basit gören kibirliler,

f- Kendisini ibadete adadığı için çevresinde olup bitenlerden haberdar olmayanlar. (1417, Beyrut baskısından derleme)

Gemide Mekân

Eslem Ebu İmran et-Tücîbî'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

"Rum şehri olan İstanbul'da idik. Rumlar karşımıza büyük bir ordu çıkardılar. Onlara karşı Müslümanlardan da bir o kadar veya daha fazlası çıkarıldı. Mısırlıların başında komutan olarak Ukbe bin Âmir bulunuyordu. Ordunun komutanı ise Fedale bin Ubeyd idi.

Müslümanlardan bir asker Rumların saflarına hücum ederek onların arasına girdi. Askerler bağırarak 'Sübhanellah, bu adam kendi eliyle kendini tehlikeye atıyor!' dediler.

Bunun üzerine Ebu Eyyüb ortaya atılarak şöyle dedi:

'Ey insanlar! Siz bu ayeti (Bakara, 195) yorumlamaya çalışıyorsunuz, bu yaptığınız bir yorumdur. Bu ayet biz ensar topluluğu hakkında nazil olmuştur. Allah, İslam'ı güçlendirip yardımcılarını çoğaltınca bizler Peygamber aleyhisselama duyurmadan birbirimize pek çok malımızı heder edip tükettik, mallarımızla ilgilenemedik. Allah İslam'ı güçlendirmiş, yardımcılarını çoğaltmıştır. Artık bizler mallarımızın başına oturup onunla meşgul olsak, ihmal ettiğimiz şeyleri telafi etsek, dedik. Allah, bizim bu sözümüze karşılık olmak üzere Nebi'sine şu ayeti indirdi:

'Allah yolunda size verilenlerden infak edin. Kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın.' (Bakara, 195)

Buradaki tehlike malların üzerinde oturmak, onları çoğaltmaya çalışmak ve Allah yolunda cihadı terk etmektir.'

Ebu Eyyüb, Allah yolunda cihada devam etti. Sonunda şehit oldu ve Rum toprağına defnedildi."

(Tirmizî, Tefsiru'l-Kur'an, 3/2972; Ebu Davud, Cihad, 27)

Olağanüstü Hâller Fıkhımız

Dinimiz, kolaylık ve takat sınırları içinde bir Şeriat'la bizi muhatap etmiştir. Normal şartlarda süren bir hayatın içinde İslam, insan takati ile sınırlı emirler ve yasaklar koymuştur. İnsanın sinir sistemini test etmeye, dayanabileceği son noktasını zorlamaya yönelik emirler ve yasaklardan söz etmek mümkün değildir. İbadet, muamelat, ahlak veya İslam adına emredilen ya da yasaklanan ne varsa bu kural onun için geçerlidir.

İslam, insan içindir ve insan fıtratına tamamıyla uygundur. İnsanın, yürüyen bir canlı olarak muhtaç olduğu şeyler hatta tatmin etmeyi istediği zevkleri bile İslam'ın ondan istediği şeylerle engellenmez. Şüphesiz insanın sınırsız ve kontrolsüz bir hayat yaşamak istemesi, her istediğini istediği gibi yapma hırsı ile dolu olması İslam için koyduğumuz bu ilkeyi zedelemez. Çünkü insandan konuşurken kendisini tek kabul eden ve imtihan için dünyada bulunma prensibini yok sayanı konuşmuyoruz. İnsan, fıtrat üzere yaratılmıştır. İslam da fıtrat dinidir. Bu fıtrilik gereği olarak da İslam'ın emir ve yasakları arasında insanın altında ezilip kaybolacağı bir bölüm yoktur.

İslam'ın hayatla paralel yol almasının tabii tezahürlerinden biri olarak insanın önündeki emir ve yasaklar esneyebilmektedir. Hacc suresinin 78, Nisa suresinin 28 ve Bakara suresinin 185. ayetlerinde dinimizin bu yönü ilkeleştirilmiş durumdadır. Bakara suresinin 286 ve Talak suresinin 7. ayetinde ise insana kaldıramayacağı şeyin yüklenmeyeceği bildirilmektedir.

İbni Mâce'nin rivayet ettiği bir hadiste de ümmeti Muhammed'den hata, unutma ve zorlama altında yapılan işlerin sorumluluğunun da kalktığı haber verilmiştir. Bu da hayat şartlarıyla paralel yürüyen bir din anlayışının tezahürlerinden biridir.

İslam Şeriat'ının genel karakteri olarak kulların maslahatının elde edilmesi ve onlara zarar gelmemesinin gözetildiği dikkate alındığında çizilen bu daire daha rahat anlaşılacaktır.

Beş Esas

Kur'an ve Sünnet üzerine yoğunlaşan araştırmalar İslam'ın bir sistem olarak beş şeyi koruma ve yaşatmayı hedef edindiğini göstermektedir. Bu beş şey, ibadetten günlük hayata kadar bütün ahkâma yön vermektedir. Kur'an ayetlerindeki ilkeler, hadisi şeriflerdeki öğütler bu beş şeyin canlı

tutulması yönünde hedef belirlemektedir. İmam Şatıbî'nin büyük eseri el-Muvafakat başta olmak üzere kavaid ve usûl kitaplarında bunun tafsilatı görülebilir.

İslam'ın öncelikli olarak korumak istediği beş şey, önem sıralamasına göre şunlardır:

Din, can, akıl, nesil ve mal.

Emirlerden herhangi bir emir ve yasaklardan bir yasak üzerinde yapılacak çalışma bu beş şeyden birine götürecektir.

Zaruret

Normal şartlarda Müslüman, Allah'ın emirlerini yaparak, yasaklarından da kaçınarak yaşar. Haram olarak bilinen yasaklardan bir yasağı işlemesi mümkün değildir. (Farzlardan bir farzın da terk edilmesi haram olduğundan haram için "farzlardan birinin yapılmaması veya yasaklardan bir yasağın işlenmesi" diyebiliriz.)

Fıkıh kurallarına göre zaruret, Müslüman'ın din açısından sakıncalı bir işi yapmak zorunda olmasıdır.

Zaruret iki şeyi öne çıkarır. Birincisi, normal şartların dışında bir olağanüstülük ve çaresizlik hâlidir. İkincisi de İslam'ın, zaruriliği bir özür hâli olarak görmesidir.

Müslüman, zaruret ortamından dolayı bir haramı işlemek durumunda kalırsa bu onun için bir günah oluşturmaz. Çünkü İslam, fıtrat dinidir. İnsanın insanilik sınırları içinde yapmak veya yapamamak zorunda kaldığı bir işteki sorumluluğunu kaldırmaktadır. Zaten farzlar için zorunluluk hâli genelde yoktur. Zira farzlar, takatle mukayyettir. Abdest almaya gücü yetene abdest emri vardır. Bir nedenle bu gücü kaybeden için abdest emir olmaktan çıkmaktadır.

Fiilî ibadetlerin en önemlisi olan namaz için bile durum böyledir. Gerek namazın içindeki farzlardan biri ve gerekse namazın kendisi için "güç yetirme" sınırları içinde olmak gerekmektedir. O güç kaybedilince emir kendiliğinden düşmektedir. Teğabun suresinin 16. ayetinde Allah Teâlâ, "gücümüzün yettiği oranda" kendisinden korkmamızı emretmektedir.

Buna göre Müslüman, haramlardan uzak bir hayat yaşamakla mükelleftir. Elinde olmayan şartlar onu bir haramı irtikâp etmeye zorlarsa o durumda Müslüman, kendi iradesiyle harama kayan bir insan durumunda olmaz. Fıkıh ilmi içinde bu duruma "zaruret hâli" denmektedir.

Şüphesiz zaruret hâli, insandan insana ve mekândan mekâna değişen bir durumdur. Dün zaruret olan şeyin bugün normal görülmesi, bir insan için kolay olanın diğeri için zor olması mümkündür.

Sebepleri ve muhatapları açısından zarureti çok geniş bir alanda değerlendirmemiz gerekmektedir. Haramlardan bir haramı işlemeye mecbur bırakan zorunluluk hâlleri tedavi, düşman saldırısı, yangın, sel, deprem gibi olağanüstü durumlar olabilir. Bu çağın bir sorunu olarak uçak yolculuğu gibi hâlleri de ilave etmemiz mümkündür.

Hangisi olursa olsun fıkıh açısından zaruret/zorunlu olma durumu beş esas olan din, can, akıl, nesil ve mala karşı işlenecek bir hatayı işlemeyi mübahlaştırma olarak anlaşılmalıdır. Bir Müslüman, dini açısından haram olan bir işi yapmak zorunda olursa onun hâlini zaruret hâli olarak adlandırıyoruz. Bu; cana zarar verme, akla zarar verme, nesle veya mala zarar verme hâli de olabilir. Her bir durum için zaruret durumu söz konusudur. Normal şartlarda alkol, akla zarar verdiği için dinen haram sayılmıştır. Tedavi maksatlı kullanıldığında ise zaruret kuralları gereği kullanılmasına izin verilmektedir.

Bakara suresinin 173. ayetinde Allah Teâlâ ölü hayvanı, kanı, domuz etini ve Allah'ın adı dışında bir isme kesilen hayvanı yemeyi haram ettiğini buyurduktan sonra zaruret sınırlarına düşen biri için bunların yenmesinde günah olmadığını bildirmektedir. Hatta Nahl suresinin 106. ayetinde çok daha açık bir örnek vardır. İmandan sonra küfre dönmek bir felaket olarak gösterildikten sonra zor altında olduğu için – kalbinde bir sıkıntı olmadığı hâlde – diliyle İslam'dan çıktığını söyleyen için bir sakınca olmadığı bildirilmektedir. Elbette buradaki zorluk/zaruret, inceden inceye ele alınması gereken bir kavramdır.

Zaruret hâlinin ince bir çizgisi daha vardır. Zaruret kurallarını uygulamak durumunda olan bir Müslüman, haramlardan bir haram işleyecek demektir. Bu haram, ya Allah Teâlâ'nın hakkını kaldırmaktadır ya da kul hakkına tecavüz etmeyi gerektirmektedir.

Müslüman, zaruret hâlinden dolayı Allah'ın hakkı olan bir hatayı işlediğinde vebale girmiş olmaz. Ancak mesela, ikinci bir insanın malını telef etmek gibi bir insan hakkına tecavüz ederse onun zaruret hâlinde olması, ikinci insanların hakkını kaldırmaz. O, zaruret durumunda olduğu için mesela o malı telef edebilir ama daha sonra mal sahibine malını tazmin etmek durumundadır. Çünkü zaruretler Allah'ın hakkını kaldırır, kulun hakkını kaldırmaz.

Umumi ve Hususi Zaruret

Zaruret hâli, Müslüman'ın tek başına katlanmak durumunda olduğu bir hâl olabileceği gibi bir dönem Müslümanlarının topluca katlanmak zorunda kaldıkları bir hâl de olabilir. Zaruretin ferdî veya cemaat düzeyinde olması hükmü değiştirmiyor. Bir Müslüman fert olarak böyle bir şeyle karşılaşırsa o, zaruret fıkhını tatbik eder. Cemaat olarak Müslümanlar o hâlle karşılaşırlarsa cemaat olarak zaruret fıkhını tatbik ederler.

Zaruret hâli, geçici bir durum olabileceği gibi hayat boyu kalkmayacak bir hâl şeklinde de olabilir. Alkollü bir ilacı ömür boyu kullanmak durumunda kalan Müslüman'ın hâli böyledir.

Zaruret Kuralları

* * *

Farzı Kifaye ve Zaruret

Müslümanların yaşadığı olağanüstü hâllerin büyük bölümü farzı kifaye olarak uygulanabilecek hâllerden oluşmaktadır. Farzı kifayeler ise Müslümanlar arasında fedakâr insanların çalışmalarını öne çıkarmaktadır.

Siyasette, fakirlikle mücadelede, eğitimde, vahdetin tesisinde hizmet edenlerin icra ettikleri görevlerin önemi bir kere daha dikkatimizi çekmelidir. İhlaslı bir şekilde hizmet eden vakıflardan bir vakfın veya benzer bir birlikteliğin icra ettiği amelin önemini takdir etmemiz şarttır.

Vakıf kelimesinin öğrenci bursu veya fakire erzak yardımı olarak anlaşılması bizim hatamızdır. Bilakis vakıf, zengini ile fakiri ile öğrencisi ve avamı ile bütün insanlığın, herkesin hizmetindedir. Öğrencilerin ihtiyaçlarını temin için çalışanından toprak erozyonunu önleme çalışması yapanına kadar bütün sivil kurumlar hayır üzeredir ve hayır yüklüdür. Zira zaruret hâlini kaldırmak kadar zaruret oluşmaması için çalışmak da gereklidir ve ibadettir.

* * *

Her şeyden önce şunu takdir etmek gerekir: Zorlandığımız yerde Allah Teâlâ'nın Şeriat'ını esnetip bize ruhsatlar lütfetmesi büyük bir nimettir. Bu nimet de şükür gerektirir. Aynı zamanda da bu nimetin kötüye kullanılmasına yol açmamak, iman terbiyesine uygun olan tutumdur.

Zaruret ruhsatı, Allah Teâlâ'nın bir ihsanı olarak kul tarafından sadece "kullanılabilir" seviyede görülmemelidir. Bilakis bu ihsan kullanılmalıdır. Bir nefes daha fazla yaşayıp bir kere daha Allah'ı tespih etmek için gerektiğinde domuz eti bile yenebilir, yenmelidir de.

Fıkıhtaki kurallarıyla zaruretten kaynaklanan ruhsatları kullanan mü'min, kesinlikle daha düşük olan biri işi yapmamıştır. Yeter ki ruhsata açılan kapının açılmasında bir gevşeklik olmasın.

Müslüman'ın yaşadığı durumun olağanüstü ve zaruretin getireceği ruhsatları kullanmasına izin verecek bir durum olduğunu şüphesiz kendisi

belirleyemez. Herkes kendine göre bir zaruret gerekçesi bulup ruhsat sınırlarını zorlayabilir. Şeriat hükümlerinin ihtimaller, zan ve tahminler üzerinden oluşturulamayacağı bilinir bir gerçektir. Müstakbel endişelerden yola çıkılarak bir zaruret dosyası açılamaz.

Zaruret ve zorunluluk, daha derin ve daha yoğun bir anlamı ifade etmektedir. "Hayati tehlike" ile "keyif bozucu" durumlar asla aynı değildir. Daha müreffeh bir yaşam da kastedilemez. Böyle bir gevşek anlayış bir anlamda haramlara hark açmaktır. Her ne kadar Şeriat'ımız, belli oranda bir zaruretini belirleme hakkını Müslüman'a tanıyorsa da aynı zamanda onu imanıyla da baş başa bırakmaktadır. Bir ihtiyacı ölümcül olarak hissetmekle ölümcül zannetmek aynı tutulamaz.

a- Ruhsat için gerekçe oluşturacak zorunluluğun/zaruretin tahakkuk etmiş olması gerekmektedir. Muhtemel ve varsayım düzeyinde bir bilgi ile zaruretin oluştuğu söylenemez.

b- Zaruretin sebep olduğu ruhsatı kullanmadan önce Müslüman'ın, diğer mübahlardan birinin elinde olmadığına kani olması gerekmektedir. Zaruret çaresizliktir, çareleri net bir şekilde tüketmeden çaresizliğe sığınmanın caizliği mümkün değildir. Böyle bir durumda kul sadece kendini aldatmış olur. Cemaat olarak Müslümanların böyle bir hileye başvurmuş olmaları da yanlışı doğru hâle getirmez.

c- Zaruretten kaynaklanan ruhsat ancak o zaruretin getirdiği zorluk oranında kullanılabilir. Zaruretin açtığı kapı külliyen girilebilir bir kapı değildir. Ruhsat bir tür ilaç gibidir, gereği kadar kullanılması mümkün olur. Açlık sıkıntısından ötürü haram bir yiyeceği yemek durumunda olanın yiyebileceği, sadece ölmeyecek kadar olan miktardır. Ölmeyecek kadar yemek helal, doyana kadar yemek ise helal değildir.

Aynı şekilde mesela Müslümanlar doktor ihtiyacını ileri sürerek Şeriat'ın haramlarından birine ruhsat bulanlar o ruhsatı kullanarak bütün bilim dallarında söz konusu haramın kaldırılacağı bir ruhsatı elde etmiş olmazlar. Böyle bir anlayış kendini aldatmaktan başka bir şey olmaz.

Zaruret ve zaruretin oluşturduğu ruhsat, zaman açısından da sınırlıdır. Ruhsata neden olan zaruret devam etmiyorsa ruhsat da devam etmiyordur. Olağanüstü durum kalktıktan sonra Şeriat'ın normal tatbiki de devam etmelidir.

d- Zaruret hâli ile ortaya çıkan ruhsatı kullanma, daha büyük bir yanlışa sebep olmamalıdır. Yaşamak için öldürmek gibi bir durum, zaruret dairesinde ele alınamaz.

Zaruri Kurallar:

1- Müslüman, bedeni, malı ve yakınlarıyla ilgili konularda zaruret hâline düşebilir. Kalbe ait konularda yani iman meselesinde zarurete düşmek diye bir şey olmaz. Hangi şartta olursa olsun, imanın kalpten eriyip gitmesi bir zaruret gerekçesine dayandırılamaz. İman her hâlükârda korunmalıdır. Buna göre dinlerarası diyalog gibi gerekçeleri zaruret adı altında devreye koyarak İslam'ın ve akidesinin zayıflamasına yol açmak asla kabul edilemez.

2- Masum bir cana kıymanın gerekçesi de zaruret olamaz.

3- Müslümanlar arasında fuhuş ve rezilliğin yayılmasına sebep olmanın dayanağı da zaruret olamaz. Müslüman kızların yabancı erkeklerin yanında sekreter veya başka bir isimle işçi olarak çalışmalarına müsaade edilemez.

Müslüman kadınların resimlerinin gazete ve dergilerde basılmasına, TV programlarına ev kıyafetiyle çıkmalarına izin verilemez. Yabancı kültürlerin istilasına karşı zaruret dayanağı oluşturulamaz. Beşerî sistemlerin İslam yerine oturmasına müsamaha edilemez. Allah'ın dini ile savaşmayı gaye edinmiş kâfir devletlerle şartsız ve sınırsız barış yapılamaz.

Çağdaş Örnekler:

Helal Kazanç Zorluğu

Faizin, yanan bir ateş durumuna gelip en az etkilediği mü'mini dumanının etkisi altında bıraktığı ortadadır. Faizle ilgili hadisi şeriflerin mucizeliği gün yüzüne çıkmıştır. Bankadan ve faizden arınmış bir hayat yaşamak gerçekten zordur. Ama bunların hepsi, Müslümanların daha zengin olmak için faiz bataklığına girmelerine bir ruhsat oluşturur mu? Ölümcül sıkıntıları zaruret olarak adlandıran Şeriat'ın, zengini daha zengin yapmak için krediye ruhsat vermesi ne kadar mümkündür?

Müslümanlar olarak faizi mübahlaştıracak zorluklar içinde mi bulunuyoruz yoksa siyasi ve sosyal geri kalmışlığımızı, bölünmüşlüğümüzü kılıflandıracak yollar mı arıyoruz? Bunları iyi düşünmek durumundayız. Evet, faizin de zaruretten ötürü ruhsat dairesine alınması mümkündür. Ama bu mümkünlüğü kim ve hangi şartlarda belirleyecek? Nerede takva anlayışı?

Haram kazanıp haram yemenin, sadece hırsızların başkalarına ait malları çalıp yemesi ile tarif edilmesi doğru değildir. Faizin bulaştığı kazancı helal olarak yiyemeyiz. Herhangi bir yolla kul hakkı ihlali sonucu elde edilen kazanç da helal değildir. Müslüman tüccarın, kadınların ve çocukların Batılı

ve batıl bir hayat tarzını benimseyerek yaşamalarına sebep olarak ticari eşyayı yüzde yüz helal bir ticaret olarak görüp kazanç elde etmeleri de üzerinde düşünülmesi gereken hususlardandır.

Allah'ın kullarına haram ettiği domuz ve alkol mamulleri üzerinden yapılan bir üretim veya ticaret, helal kazanç sınırlarını zorlamaktadır. Böyle bir ticaret yapmayı mübahlaştıracak bir zaruret de zor bulunur.

Gençlerin Evlendirilmesi

İffeti esas alan dinimizin en önemli emirlerinden biri evliliktir. Bilhassa fitnenin dal budak saldığı zamanlarda bekâr veya dul kalmanın fitne ile baş başa kalmak olduğu bellidir. Fıtri bir ihtiyaç olan şehvetin tatmini için yegâne meşru yol olan nikâhın önüne engellerin konması, okul/iş gibi mazeretlerin genel kabul görmesi İslami değildir. İffet her türlü diplomadan ve en üstün işten daha öncelikli olarak korunması gereken bir değerdir. Evliliğin geciktirilmesi hatta bir tür engellenmesi hiçbir zaruret başlığı altında tasnif edilemez.

Gençlerin "boş vakit" bulmalarının doğurduğu riskli sonuçlara karşı onları enerjilerini boşaltacakları faydalı alanlara kaydırmak, faydalı alanlar ihdas etmek Müslümanların üzerine geri duramayacakları bir vecibedir. Bu alanda görev alacak vakıflar, medreseler, kültür merkezleri, mübah işlerle iştigal ettirecek çalışmalar mahalle camileri kadar olmasa da ciddi hizmetler yapacaktır. Ne sporun ne de ailenin, gençlerin enerjisini boşaltamayacağı bir zamanda yaşadığımızı idrak etmeliyiz.

Tedavide Zaruret

Şeriat'ımızın kadının bedenini avret kabul ettiği ve namahrem erkeğe karşı bütün bedenini, hemcinsi olan kadına karşı da göbekle diz kapağı arasını ellenmesi/bakılması sakıncalı avret saydığı bildiğimiz bir hakikattir. Bu hakikatin yanında bir diğer hakikat de şudur: Kadın, alternatifsiz kaldığında veya zaruret hâli oluştuğunda erkek bir doktora muayene olabilir; tedavi sürecini işletebilir. Bu bir zaruret hâlidir ve zaruret sınırları içinde ruhsat kapısı açılmıştır. "Kadın neden erkek doktorda tedavi görüyor?" şeklinde bir kınama yapılamaz. Çünkü kadının doktor önünde avretini açması, doktorun zaruretin gerektirdiği kadar onun vücuduna dokunmuş olması haram değildir.

Kadının, erkek doktora müracaat etmesi için oluşacak şartların "zaruret" ölçüleriyle kayıtlı olduğu muhakkaktır. Her şeyden önce kadın, kadın

doktor arayışı içinde olur. Uzman bir kadın doktor bulamaması durumunda erkek doktora ruhsat çıkmış olur. Tedavi esnasında da tıbben gereken kadarıyla sınırlı bir uygulama, ruhsatlandırılmış uygulamadır. Böyle bir tedavide, bir yandan hastanın bir yandan da doktorun bu ruhsatı kullanarak bir iş yaptıklarının müdriki olmaları gerekmektedir. Zaruretten kaynaklanan ruhsatın en temel ilkelerinden biri, onun gereği kadar kullanılmasıdır.

Müslümanların, kadınlarını ruhsatları kullanarak erkek doktorlara tedavi ettirmeleri Şeriat'ın izni dâhilinde olmalıdır. Ama böyle bir izin aynı Müslümanları, Müslüman kadın doktor yetiştirmek veya hastaneleri erkekler ve kadınlar için ayrı ayrı işletir hâlde tutmak için özel gayret etmekten de alıkoymamalıdır.

Yurt Dışında Eğitim

Müslümanların, çocuklarını akide ve ahlaklarını kontrol edemeyecekleri ülkelere eğitim için göndermeleri de tartışılması gereken meseleler arasındadır. Müslümanların belli teknoloji alanlarında ve tıpta yeterli ileri eğitimi veremeyecek durumda olmalarının oluşturduğu zaruretten kaynaklanan ruhsata sığınarak ezanın duyulmadığı yerlerde çocuklarının yıllarca kalıp tarih hatta İslam tarihi, fıkıh, hadis öğrenmeleri makul bir gerekçeyle izah edilebilir değildir.

Evet, yabancı ülkelere öğrenci göndermek bir zaruret olabilir. Bu zaruret, kesinlikle tıp ve uzay teknolojisi gibi muhakkak yabancılardan alınması gereken ve bizde bulunmayan alanlarda olabilir. Bu, zaruret olan ilimlerin tahsiline verilebilecek bir zarurettir. Bu zarureti sanat tarihi gibi alanlar için kullanamayız.

Ezansız diyarlara öğrenci gönderilirken onların evli olmalarını sağlamak, orada Müslümanların oluşturduğu bir organize içinde bulunmalarını temin etmek, helal gıda tüketmeleri için prensip koymak gibi tedbirler de ihmal edilmemelidir.

Fetva Hilesi

Allah'tan korkan bir Müslüman'ın, işine gelen fetva peşinde koşması makul değildir. Eğer bir Müslüman, keyfini bozmayacak fetvayı buluncaya kadar arayacaksa onun fetva aramasına da gerek yoktur. Hiç fetvaya başvurmadan dilediğini yapmalıdır. Çünkü onun zevklerini tatmin edecek fetvaya imza atan kişinin fetva ehli olup olmadığına bakmadan, vereceği

fetva ile amel edecekse bu, fetva peşinde koşmasının gereksizliğini ortaya koyar.

Fetva veren kişinin Allah korkusunu ve ilmin hakkını vermeyi esas alması gerekir. Müslüman'ın gönlünü hoş tutma peşinde olan bir müftinin fetvasının dinî bir değeri yoktur. Âlimlerin aykırı görüşlerine sarılarak bir çıkar yol bulmak usûlden değildir. Aynı konu içinde bir mezhepten diğerine geçiş yaparak ya da kolaylardan bir koleksiyon yaparak çıkış yolu bulmak dini hafife almaktır. Bunun nedeni ne olursa olsun sonuç aynıdır. Dinin bu asırdaki görüntüsünden sıkılmak veya Batı mantıklı bir eğitim tarzıyla yetişmiş olmak, fetvayı dini sulandırma aracı olarak kullananların hâleti ruhiyesini yansıtabilir.

Kadının imam olması, mürtedin cezalandırılmaması, müziğin esastan mübah sayılması, erkeğin kadınla tokalaşması gibi çağdaş fitne konularında Müslümanların yüzünü ak etme telaşına düşenler hileden başka bir şey peşinde olamazlar. Bilerek veya bilmeyerek yapmaları ise onların kalbine muttali olanın bileceği bir iştir.

Gemide Mekân

Cerir radıyallahu anh,

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Bir kişi, Allah’a isyan edilen bir kitlenin arasında bulunur da o isyanı değiştirmeye gücü yettiği hâlde değiştirmezse ölmeden Allah’ın azabı onlara isabet eder.”

(Ebu Davud, Melahim, 17/4339)

Tahrip ve Tamir Fonksiyonumuz

İnsan olmamızın en tabii sonuçlarından biri, hataya müsait oluşumuzdur. Mü'min olmamızın bize yüklemiş olduğu en önemli görevlerden biri de çevremizdeki hataları düzeltme yükümlülüğümüzdür. Hata etmemek bizim için ne kadar önemli ise başkalarına ait bile olsa hataları düzeltme gayreti içinde olmak da o derece önemlidir.

Hiçbir mü'min kendisi dışındakilerin hatalarına karşı "bana ne" savunması yapamaz. Böyle bir savunma önceki ümmetlere benzeme sürecini çağrıştırır. Hata edebilen ve hataları düzeltmesi gereken vasıflarımız her şeye rağmen aynı anda bünyemizde bulunmalıdır. Mü'minin, hatasızlık makamında bulunamayacağı gibi başkalarının hatalarına karşı sessizlik düzeyinde de bulunması mümkün değildir.

Mü'minler olarak kardeş olmamızın, bir duvarın tuğlaları gibi olmamızın anlamı budur. Bize özel hatalarımızdan istiğfara, başkalarının hatalarını da ıslaha mükellefiz. Bencilliği elindekini paylaşmaya yanaşmamak olarak gördüğümüz zaman hayatı maddeyle sınırlamış oluruz. Elindekini paylaşmaya yanaşmak kadar başkalarının iyilik çizgisinden uzaklaşmasına karşı tepkili olmaya hazır olmamız, gerçek kardeşliğin göstergesidir.

Kur'an, mü'minlerin temel özelliklerinden söz ederken onların birbirlerine iyiliği emrettiklerini, kötülüklerden alıkoymaya çalıştıklarını bildirmektedir. Kur'an'ın mü'min özelliği olarak önümüze koyduğu bir iş bizim için ikinci dereceden olamaz. Allah'ın mü'minler için vasıf belirttiği ne varsa o önemli ve gereklidir.

Namaz ve cihat, mü'min için Allah Teâlâ'nın emirlerinden olmaları hasebiyle nasıl din olarak algılanıyorsa mü'min insanların birbirlerinin hatalarına karşı "düzeltici" olma vasıfları da Allah Teâlâ tarafından tayin edilmiştir. Eğer dini yaşamak cihat adı altında anlaşılacaksa işlenen hatalara karşı sessiz kalmama tavrı cihadın bir türü olarak anlaşılmalıdır. Hayır, dini yaşamak ibadet adı altında gerçekleşecekse o takdirde de mü'minin çevresindeki hatalara karşı tepkisi ibadetin ta kendisidir. Bunun adına "sosyallik" de denebilir. Adlandırma ne olursa olsun mü'min, gemisini kurtaran mantıkta değildir. Mü'min, "gemiyi kurtaran insan"dır. Kendisinin de içinde bulunduğu hayat okyanusunda yolculuğuna çıkmış geminin batmasına karşı hassastır. Bu hassasiyetin yükselmesi veya seviye kaybetmesi birinci dereceden imanla alakalıdır.

Allah Teâlâ, Maide suresinin 79. ayetinde Yahudilerin o meşhur sürükleniş sürecine ait işaretlerden biri olarak kötülüklere karşı "engel olma" vasıflarını devreye koymayışlarını göstermektedir. Kötülüklere karşı engel olmamak, ezanı duyup davete icabet etmemekle benzeşen yanlışlardan biridir.

Hadisi Şerifteki Sıralama

Ebu Said el-Hudri radıyallahu anhın rivayet ettiği meşhur hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kötülüklere karşı nasıl bir tavır takınacağımızı ve takınacağımız tavrın bizi Allah katında hangi noktaya götüreceğini belirlemektedir:

"Sizden kim bir kötülük görürse onu eliyle değiştirsin, eliyle değiştirmeye gücü yetmeyen diliyle değiştirsin, ona da gücü yetmeyen ise kalbiyle onu değiştirsin. Bu ise imanın en zayıf noktasıdır."

Hadis şu hususları tescil etmektedir:

1 – Mü'min, kötülüklere karşı engel olma görevi ile görevlidir. Bu, bir ihtiyari görev değildir. Çünkü hadis, imanda bir seviye tayini yapmaktadır. İhtiyari olan bir konu imanla bağlantılı hâle gelmez. Kötülük ise Allah Teâlâ'nın rızasına aykırı olan her şeyin adıdır.

2 – Mü'min, kötülüğe karşı tepki gösterirken belli bir siyaset izlemek durumunda olacaktır. Ortadaki kötülükten daha vahim bir sonucu doğuracak tutumlar içinde olması beklenemez, yapması doğru da olmaz. Buna göre eliyle müdahale etme imkânı olan eliyle müdahale eder. Elle müdahale etmek, güç kullanmak olarak anlaşılabilir. Güç kullanmanın, sonuçları bakımından kazandırıcı olmayacağı veya mü'mini tehlikeye atacağı zamanlarda ikinci seçeneğe yani dille müdahaleye geçilebilir.

3 – Dille müdahale sözlü, yazılı veya benzeri bir metodu yansıtmaktadır. Bu da bir başarıdır. Çünkü esas olan kötülüğün engellenmesidir. Bu engelleme dille sağlanmışsa gereken yapılmış demektir. Bu da mü'mini iman açısından uygun seviyelerde tutmaktadır.

4 – Dille müdahale edilmemesi durumunda ortaya şöyle bir sonuç çıkmaktadır:

Mü'min, her ne kadar kendisi aynısını yapmıyorsa da engellemeye çalışmadığı o kötülüğe karşı bir benimseme içindedir. Bu benimseme yoksa o zaman mü'min, kötülüğün gemiye vereceği zarar konusunda şuursuzdur. İki durumda da iman davasına karşı desteksiz kalma, görev almama tavrı vardır. Böyle bir tavır iman açısından tehlikeli bir noktada durmaktır.

Mü’minin, kalbiyle tepki göstermesi yani işlenen kötülüğe karşı içinden bir nefret beslemesi henüz imanın tamamen kaybolmadığını gösterir. Hadiste de bu açıdan bakılarak imanın en zayıf seviyesi olarak kalple tepki gösterme seviyesi gösterilmiştir.

Engellemede Kurallar

Kur’an ve hadis kaynaklı, imanımızla bağlantılı bir görev için gelişigüzellik elbette mümkün değildir. Kötülüğe engel olma görevimizin şu esaslar dairesinde yapılması gerekmektedir:

1 – Kötülüğü engellemek veya düzeltmek için uygulanan metot ve kullanılan söz, o kötülüğün hacminden daha ağır bir sonuca neden olmamalıdır. Kötülüğün giderilmesi için uğraşılırken daha büyük bir kötülüğe neden olmanın doğru olmayacağı pek tabii bilinen bir şeydir. Bir mekruhu düzeltmeye çalışırken harama sebep olmak bunun örneği olarak ele alınabilir. İki dargını barıştırmaya çalışırken kan akmasına neden olmak da uç örneklerden biridir.

Şunun bilinmesinde yarar vardır: Allah Teâlâ’nın emirlerinden herhangi biri, takatimizin üstünde olmadığı gibi hemen hâllolacak düzeyde kolay da değildir. Her bir emir bir imtihan olduğuna göre kendi içinde zorlukları ve sabrı zorunlu kılan yokuşları vardır.

2 – Kötülüğü engellemede, yaymadan, bulaştırmadan yapmak esastır. Kötülüğün yaygınlık kazanması da bir nevi kötülük olduğuna göre onu bilen sayısının az olmasına, dal budak salmamasına özen gösterilerek yapılan engelleme çalışması İslam’ın özüne daha yakın bir tutumdur. Kötülüğe bulaşanın o kötülükte kökleşmesine neden olmak gibi bir hatayı da işlememek için bu incelik gerekmektedir.

3 – Mü’minlerin ihtilaf ettiği ve ihtilafın fıkhi bir boyutunun bulunduğu konularda engelleme çalışması yapmanın, önceliği olan bir görev olmadığını bilmek zorundayız. Öncelik, kötülüğü konusunda mü’minlerin söz birliği ettiği meseleler üzerinde olmalıdır. Tartışmalı konular üzerinde yapılan bu tür çalışmalar, mü’minler arasında ayrılık tohumlarının yeşermesine neden olur ki başlı başına bu bir hatadır zaten. Böyle bir hata bazı durumlarda kişisel kanaatlerimizi, yöresel anlayışlarımızı din yerine koymak gibi aslı olmayan bir yanlışı ibadet kılıfıyla yapmayı doğurmaktadır.

4 – Yumuşaklık en temel Sünnetlerden biridir. Sertliğin de gerektiği noktalar muhakkak bulunacaktır. Ancak başlama şeklimiz yumuşaklık

olmalı, nefislerin köpürmesine sebep olmaktan kaçınılmalıdır.

5 – Kötülüklerin düzeltilmesi, hocaların ve âlimlerin uzmanlık alanına giren bir mesele değildir. Haram ve helali bilen, Allah korkusunu yaşantısında esas alan herkes dininin tabii görevlisi durumundadır. Hocalara, âlimlere karşı bile bu görev işler durumdadır. Din hepimizin, yükü âlimlerin olmaz. Okunan ezanları kendimize yönelmiş bir davetiye olarak görürken işlenen haramları nasıl başkalarının ilgi alanına havale edebiliriz? Bilhassa akrabalık bağımızın bulunduğu ve komşuluk sınırlarımızda kalan kardeşlerimizin hatalarına karşı hassas olmamız, imanımızla oldukça ileri dereceden ilgilidir.

6 – Aynı hatayı veya bir benzerini işliyor olmak da uyarı yapmaya ehil olmanın engeli değildir. Sigara içen de içmeyen de sigaraya karşı mücadele etmelidir. Çünkü sigara içmek bir vebal; ona karşı tepkisiz kalmak, yaygınlaşmasına engel olmamak ikinci bir vebaldir.

Yapmakla Kırmak Aynı Değildir

Mü'min, mü'mini ıslah etmek için uyarır; mü'minin cehenneme gitmesine sebep olacak işi yapmasına engel olmak ister. Emri bilmaruf ve nehyi anilmünker bunun için bir ibadettir. Mü'minlerin kendi aralarındaki en güzel kardeşlik örneklerindendir. Yaparken kırmak, ıslah ederken düzelmez hâle getirmek bir başka sorumluluk doğurur. İnsanların küçük bir ikazla terk edebilecekleri yanlışlarının tamirci hatası yüzünden kökleşebileceğini unutmamak gerekir.

Teşhir ederek, kınayarak, kırıcı sözler kullanarak ıslah etmek nebevi metoda terstir. Savaş meydanlarında kullanılması uygun olabilecek üslupları mü'minlerin kendi aralarında kullanmaları; çocuklarının eğitiminde, aile ilişkilerinin düzeltilmesinde metot hâline getirmeleri yanlış olur.

Kazanmayı hedef hâline getirmemizle bir nevi boşalmayı sağlayacak ulu orta işleri aynı tutamayız. Bunların biri ibadet, diğeri boş iştir. Birinden ecir kazanırız, diğeri bize vebal olarak döner.

Gemide Mekân

Abdullah bin Mesud radıyallahu anhın rivayet ettiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdular:

-İsrailoğullarında ilk ahdi bozma şöyle oldu:

Bir kimse başka bir kimseye günah işlerken rast gelirdi. Ve ona: "Ey adam! Allah'tan kork, işlediğin günahı bırak. Bu sana helal değildir.' derdi. Sonra ertesi gün yine aynı şahsa rast gelir fakat dünkü tavrı, onunla beraber yiyip içmesine engel olmazdı. Bunu işleyince Allah bazısının kalbini bazısının kalbine karıştırdı."

Sonra Maide suresinin 78. ayetini "fasikûn" kelimesine kadar okudu: "İsrailoğullarından küfredenler Davud ve Meryem oğlu İsa'nın dili üzerine lanet olundular."

Sonra da şöyle buyurdu:

"Allah'a yemin ederim ki ya iyiliği emreder, kötülüğü nehyedersiniz ve zalimin elinden tutar, onu hakka sevk edersiniz, onu sadece hakkı uygulamaya zorlarsınız (ya da sizin de kalplerinizi birbirine karıştırır.)"

(Ebu Davud, Melahim, 17/ 4336)

Ev Sorunumuz

İslam topraklarının ve Müslümanların tarihlerinin en ağır baskısı altında olduğu gizlenemez bir hakikattir. Evet, genel olarak vatandaşlarından Mekke'ye hacı gönderen ülkelerin sayısına bakıldığında, "İslam Konferansı Örgütü" katılımcıları ele alındığında büyük bir İslam dünyasından söz etmek mümkündür. Ya da bu toprakların bir asır öncesine göre daha müreffeh bir durumda olduğu da iddia edilebilir.

Birleşmiş Milletler'de "ülke" statüsünde kabul edilen onlarca Müslüman ülke vardır. Buna rağmen bu dönemi tarihin en ağır dönemi olarak tescil edilmesini doğru buluyoruz. Çünkü İslam'a ve Müslümanlara yapılan zulümler gizli odalarda icra edilmekte ve terbiye etme, ıslah etme, demokratlaştırma adları ile benimsetilerek yapılmaktadır ki asıl tehlikeli olan da budur. Moğolların Bağdat'ı işgalini tarih işgal olarak kaydetmekte sakınca görmemişti. Ama yaşadığımız asırdaki Bağdat işgalinin, Bağdatlılar tarafından bile işgal olarak adlandırılmama ihtimali vardır.

Zulmü benimseme düşüklüğü ilk defa ar duyulmaz bir hastalık olarak Müslüman kitleler arasında yayılmış bulunuyor. Yabancıların yaşam tarzlarının içimize sızması ve bizim tarzımızdan daha üstün tutulması ise işin başka bir yönü olmuştur.

Müslümanların bu durumda karşılaştıkları en kapsamlı sorun elbette akidenin erimesi sorunudur. Ne Kur'an Allah'ın kullarına son sözü, kati hükümlerin mercii olarak görülüyor ne de Sünnet, insanların ulu orta müdahale edemeyeceği bir örnek olarak görülüyor. İman esasları üzerinde bile beşerî kanaatler ileri sürülebilmektedir. Akide üzerindeki bu gevşeme, aslında sorun olarak önümüzde duran ne varsa pek çoğunun gerekçesi durumundadır. Önce imanın devreye sokulması, Kur'an ve Sünnet'in gerçek mevkiine yerleştirilmesi kurtuluşun ilk basamağı olacaktır.

Akide konusundaki gevşeklikten kaynaklanan en temel sorunlardan biri, Müslümanlar arasındaki birlikteliği ve tek bir ümmet olma karakterini perçinleyen Hilafet müessesesinin bulunmayışıdır. Müslümanların bir ev sorunudur bu. Aile belli, soy belli ama akşam içine girilip gecelenebilecek ev yoktur. Müslümanların bir asra yaklaşan zaman boyunca bazen sosyalizmin bazen kraliyetlerin bazen de çağın akımlarından birinin, mesela demokrasinin misafiri olarak kendi topraklarında yaşamalarının nedeni budur. Evsiz Müslüman, kendi mülkünde kiracı durumuna düşmüştür.

Kâbe'nin bulunduğu mıntıka bile bir ailenin özel mülkü durumundadır. Müslümanların tepkisini ortak bir tepki olarak gösterebilecekleri herhangi resmî veya özel bir unvan yoktur.

Bunun en tabii olumsuz sonuçlarından biri de Müslümanların tescillenmiş bölünmüşlükleridir. Küçük küçük gruplar hâlinde olmaktan rahatsız olmayan nesillerin yetişmesi, beraber olmayı Arafat'taki vakfeye mahsus bir tören olarak zanneden anlayışın üreyip büyümesinin nedeni budur.

Büyük bir ev sorunumuz vardır. O evimiz, adresimizi oluşturacaktır; "Kimiz?, Neden varız?, Neler hedefliyoruz?" gibi soruların cevabı ev adresimizden öğrenilebilmelidir. Bunun adına İslam Devleti talebi gibi bir isim koymamız da şart değildir. Şart olan, Müslümanların şahıslar veya o şahısların ayakta tuttuğu cemaat isimleri üzerinden değil de doğrudan İslam adından anılmalarının sağlanmasıdır.

Arafat'taki kimliğimiz, tavaf esnasındaki hareket kabiliyetimiz, ikamet ettiğimiz evlerimizde de bizimle bulunmalıdır. Bunu Hilafet veya başka bir isimle anma mücadelesine vaktimiz yoktur. İsimlerden çok isimlerin dolduracağı müsemmalar üzerinden hareket etmeliyiz. Aksi takdirde beyin sorunu yaşayan hastanın, diğer organlarındaki arızaları pansuman yapar gibi temel sorunu ihmal edip küçük sorunları büyüterek yaşamaya devam edeceğiz.

* * *

Gemimize Rota Tayini

Müslümanları yöneten bir yöneticinin, Allah'ın dini ile bağlantısı ve bu bağlantıdan ötürü bizim ona bakışımız şu üç seçenekten biridir:

- O, Allah'ın dini ile yönetmektedir ve o, Allah'a itaat ettiği için bizim de ona itaat etmemiz dinî bir nitelik kazanır. Ona isyan etmemiz caiz olmaz.
- O, mü'min olduğu hâlde bir oradan bir buradan almaktadır. Müslümanlara karşı, onun menfaatlerine zarar vermeyecek şeylerde müsamaha etmektedir. İstediğini de istediği gibi yapmakta sakınca görmemektedir. Böyle biri, ayetteki "bizden biri" değildir.
- O, Allah'ın dinini tamamen reddedip onun yerine beşeri bir sistem getirmiştir. Bunun için söz söylemeye bile gerek yoktur.

* * *

Altı Çizili Yerlere Bakabiliriz

"Allah size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Doğrusu Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor! Şüphesiz ki Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.

Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e itaat edin ve sizden olan ulu'l-emre de. Herhangi bir hususta anlaşmazlığa düştüğünüz takdirde, Allah'a ve ahiret gününe gerçekten inanıyorsanız onu Allah ve Resûl'üne arz edin. Bu daha iyidir, sonuç bakımından da daha güzeldir." (Nisa, 58-59)

Altı çizili yerlerde vurgulananlar şunlardır:

- Emaneti eline vermek,
- Adaletle hükmetmek,
- Bizden olan ulu'l-emre itaat ve
- Herhangi bir hususta ihtilaf edilmesi hâlinde o ihtilafı Allah'a ve Resûl'üne götürmek.

Bu sayılanlar, Müslümanlara ihtiyari bir tavsiye olarak görülüyorsa tartışılacak bir mesele kalmamıştır. Bu da Kur'an'ın emirlerine nasıl baktığımızla alakalı bir durumdur.

Müslüman, siyaseti kendi iradesinde tutmadığı sürece Allah'ın emri olan adaleti ikame etme, emaneti yerine getirme ve benzeri emirler nasıl

gerçekleştirilecek? Kur'an ve Sünnet'in rehber olarak görülmediği bir sistemde hangi tatbikat adalet vasfını haiz olabilir, yöneticilerin "bizden olması" veya başkalarından olması nasıl sağlanabilir?

Kaçarak siyaset yapılamaz. Siyaset kaçma sanatı değildir; güreşmenin ve yenilmemenin adı siyasettir.

Neden Siyasetten Ürkülüyor?

Siyasete karşı Müslümanlar arasında bir ürkmüşlük vardır. Bunu gizleyemeyiz. Bu ürkmüşlük, siyasetin Müslümanlar üzerindeki gücünü azaltmamıştır. Müslümanlar siyasetten uzak kaldıkları için siyaset, etkisini kaybetmek bir yana âdeta gücüne güç katmıştır. Çünkü Müslümanlar şöyle veya böyle bir siyasi mekanizmada bulunmadan yaşayamayacaklarına göre onlar meydandan çekildiğinde ya da siyaseti kendileri için uygun bulmayan beyanlarda bulunduklarında boş kalan meydan ya Müslümanlar arasında fıskla itham edilebileceklere kaldı ya da doğrudan Müslüman olmayanların elinde. Bu sefer Müslümanların korktuğu siyaset canavarı, Müslümanların ona kan emeceği boşluklar üretmesi sonucu iki kere güçlenmiş olarak karşılarına çıktı.

Okumuş, yazmış, takva sahibi olarak bilinen insanların açık bir şekilde siyaset yapabilmenin şartı olarak içkili otel odalarında bulunmayı, gizli örgüt mensubu olmayı gerekli gören beyanatlar vermeleri hiçbir zaman anlaşılamamış gaflet örnekleri olarak tarihimize geçecektir. Nedeni ne olursa olsun, Müslümanların siyasetten uzak kalması yönündeki telkinler, ticari alanda da Müslümanları aracı kurum ötesine geçemeyen, başkasının kazancı üzerinden kazanabilen küçük esnaf durumuna düşürmüştür. Müslümanlar adına zengin olarak bilinenler, diğerlerinin maaşla geçinenlerine denk olabilmişlerdir.

Bu arada, Müslümanlardan biri çıkıp siyasetle ilgilenmenin de gerekli olduğunu söyleyeceği zaman, tehlikeli bir iç düşman muamelesi görebilmiştir. Menfaatlerine doğru koşan biri olarak gösterildiği için de yapmak istediklerini yapamadan sahneyi terk etmeye mecbur kalmıştır.

Şüphesiz siyasetle iştigalin getirdiği sakıncalar vardır, bunu inkâr etmek mümkün değildir. Ama hangi işin – velev ki camide namaz kıldırmayı iş hâline getirmek olsun – yan tesirleri, olumsuz görülebilecek yönleri yoktur? Kaçarak ne elde edilebilir ki? Müslümanlar olarak bize ait siyasetin, bizim ilkelerimizle yürütülen sosyal ve ekonomik kuralların ortaya çıkmasından sorumluyuz. Paranın ilahlaştırıldığı bir dönemde, İslam'ın hayatın en

önemli alanında söyleyecek bir sözü olmadığı kanaatini oluşturacak bir tavır içinde olmamız, dinimize karşı bir cinayettir. Bu cinayete kim katılmış ise katıldığı kadar sorumluluk almıştır.

Mantıksa Mantık, Dinse Din

Her Müslüman, dinine bütünüyle uymak zorundadır. Dinden seçme yaparak Müslümanlık yaşayamaz. (Âl-i İmran, 85; Bakara, 85)

Her Müslüman, dini olan İslam'ı diğer bütün dinlerden ve sistemlerden üstün tutmak ve üstün olması için mücadele etmekle yükümlüdür. Allah Teâlâ, dininin yüce olmasını murat etmiştir. (Tevbe, 33)

İslam'ın en üstün olması ancak bütün hükümlerinin kendi koyduğu kurallar ve kendisinden idarecilerle mümkündür. İslam'ın Allah'ın dilediği gibi yaşanabilmesi, ancak onun devletinin teminatı ile gerçekleşebilir. Kiracı olarak bulunduğu bir ortamda izin verilen kadar, uygun görülen kadar İslam çıkabilir ortaya.

Bu da gösterir ki İslam adına bir devletin olması tabii bir ihtiyaçtır. (Enfal, 39; Yusuf, 40; Nisa, 60; Maide, 49; Casiye, 18)

Üç Kişiye Kural

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem, "Üç kişi bir yola çıktığında birini emir tayin etsinler." buyuruyor. (Ebu Davud, Cihad, 87/2608) Çünkü üç insanın bir arada bulunabilmesi için bir kural ve kural uygulayıcının bulunması gerekir. Aksi takdirde bir arada bulunmak zorlaşır, insani olma niteliğini düşürür.

Milyonlarca Müslüman kendilerinden olmayan, onlara ait kuralları uygulamayan bir yönetimle ya da hiç yöneticisiz nasıl yaşayabilir? Dinden önce akıl iki şeyi emreder: Bir baş gereklidir ve baş, bedenle aynı beyni kullanmalıdır. Diğer yandan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem pek çok hadisinde emîrlere itaat edilmesini, emîre itaat edilmesinin dinle bağlantısı olduğunu vurgulamaktadır. Müslüman'dan kendisiyle akide bağlantısı bulunmayan bir emîre itaat etmesi beklenebilir mi?

Allah Teâlâ'nın Kur'an'da övdüğü sahabi neslinin Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin vefatındaki tavırları da oldukça düşündürücüdür. Onlar, canlarından çok sevdikleri Peygamberlerinin taptaze bedenini vefat ettiği yerde bırakıp önce onun vekilini seçmişler ardından da cenaze ile ilgilenmişlerdi. Bu olay, binlerce sahabinin icmaı ile gerçekleşmiştir. Hiçbir sahabi, "Bu mübarek cenaze daha önemlidir." şeklinde bir karşı çıkış

göstermemiştir. Çünkü onların imanında geminin kaptansız olması mümkün değildi. Geminin altında veya üstünde nerede bulunursa bulunsunlar, Ümmet'in genel menfaati onlar için daha değerli idi. Geminin yoluna devam edebilmesini nelerden daha değerli tuttuklarını buradan anlayabiliriz.

Vekilde Şartlar

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme vekâlet edecek liderin peygamber olmasının gerekmediği hatta peygamber olamayacağı bellidir. Ama vatandaş olmanın ümmeti Muhammed'e baş olmak için yeterli olmayacağı da bellidir. Çünkü ümmeti Muhammed, Muhammed aleyhisselamın uzantısıdır. Allah'ın kıyamet emrine kadar yaşayacak her Müslüman, Medine'de Muhammed aleyhisselam'ın kurduğu sistemin uzantısında yaşayacaktır. Namaz kılıyor olmak, haccediyor olmak bu anlama gelmektedir. Her ne kadar bazı Müslümanlar, ısrarla siyasetten âri bir İslam beklentisi içinde iseler de selim akıllar dünyayı iman etmeyenlerin kumandasına devretmek için yirmi üç yıl Mekke ve Medine'de mücadele etmenin gerekmeyeceğini bileceklerdir.

a- Mü'minlerin başı kim olacaksa o, mü'minlerden olacaktır. "Sizden" ifadesi Kur'an'ın açık bir beyanıdır. Nisa suresinin 141. ayeti de kâfirlerin, mü'minlerin üzerinde bir otorite olmasının mümkün olmayacağını vurgulamaktadır.

b- Vekil; mükellef, hür, adaleti uygulamaya muktedir olacaktır. Aklı yerinde olmayan, reşit olmayan bir kişi mü'minlerin başında onların sorumluluğunu üstlenemez. Şu veya bu nedenle mü'minler arasında adaletle hükmetme kabiliyetini kaybeden, makamını da kaybeder.

c- Vekil, erkek olacaktır. Mü'minlerin en üst yetkilisi olan Hilafet makamındaki kişinin bir kadın olması mümkün değildir. "Kadın, bunun dışındaki görevlere gelebilir veya gelemez." şeklinde bir tartışma yapılabilir ama kadının birinci adam olması mümkün değildir. Buharî ve Tirmizî'nin rivayet ettiği hadiste kadının birinci sorumlu olmasının hayırlı olmayacağı ikazı mevcuttur.

d- Vekil, ilim sahibi olacaktır. Ana hatlarıyla Kur'an ve Sünnet kültürüne vâkıf olan, siyasi geçmişimizi ve tahlilini bilen biri vekil olmalıdır.

e- Vekilin siyasi birikimi olmalıdır. Takva bir hayat yaşamak veya derin bir ilim sahibi olmak, Ümmet'in liderinden birinci derecede yararlanabileceği değerler değildir. Siyasi yetenek önemlidir.

Ayetler Üzerinden Düşünce Ufku

“Onlar öyle kimselerdir ki şayet kendilerine yeryüzünde imkân ve iktidar versek namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir, iyiliği emreder ve kötülüğü yasaklarlar. Bütün işlerin akıbeti Allah’a aittir.” (Hacc, 41)

“Ey iman edenler! Allah’a itaat edin. Peygamber’e itaat edin ve sizden olan ulu’l-emre de.” (Nisa, 59)

“O, Allah’a ortak koşanlar hoşlanmasalar bile dinini bütün dinlere üstün kılmak için peygamberini hidayetle ve hak dinle gönderendir.” (Tevbe, 33)

“Hüküm ancak Allah’a aittir. O, kendisinden başka hiçbir şeye tapmamanızı emretmiştir. İşte, en doğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler.” (Yusuf, 40)

“Sana indirilen Kur’an’a ve senden önce indirilene inandıklarını iddia edenleri görmüyor musun? Tâğût’u tanımamaları kendilerine emrolunduğu hâlde onun önünde muhakeme olmak istiyorlar. Şeytan da onları derin bir sapıklığa düşürmek istiyor.” (Nisa, 60)

“Hayır! Rabb’ine andolsun ki onlar, aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp sonra da verdiğin hükme içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın tam bir teslimiyetle boyun eğmedikçe iman etmiş olmazlar.” (Nisa, 65)

“Allah ve Resûl’ü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mü’min erkek ve hiçbir mü’min kadın için kendi işleri konusunda tercih kullanma hakları yoktur. Kim Allah’a ve Resûl’üne karşı gelirse şüphesiz ki o, apaçık bir şekilde sapmıştır.” (Ahzab, 36)

Gemide Mekân

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

“Sakın sizden birine insanlardan korkusu, gördüğü veya şahit olduğu bir hakkı söylemeye engel olmasın. Çünkü hakkı söylemek veya bir gerçeği hatırlatmak eceli yaklaştırmaz, rızkı uzaklaştırmaz.”

(Ahmed, 11048)

Kur’an’ı Bir Kenara Bırakmanın Hükmü

Yolcusu olduğumuz gemide karşılaştığımız sorunlardan biri de gemi kurallarının Kur’an kaynaklı olmaması ya da Kur’an’ın gemide bizim beğendiğimiz alanlarda kullanılmasıyla yetinilmesidir. Hâlbuki Kur’an, kıyamete kadar tek hayat rehberidir. Mü’min olmak da bu hakikati kabullenmiş olmaktır.

Maide suresinin 44, 45 ve 47. ayetleri, çok açık bir dille Allah’ın indirdiği Kur’an’ı hayat kaynağı olarak görmeyip onun yerine yöresel ve beşerî kaynaklar kullanmanın hükmü hakkındadır. Kur’an’ın dilinde bunun adı “Allah’ın indirdiği ile hükmetmek” olarak geçmektedir.

Kırk dördüncü ayet, Allah’ın indirdiği ile hükmetmeyenleri kâfir olarak görmektedir.

Kırk beşinci ayet, Allah’ın indirdiği ile hükmetmeyenleri zalim; kırk yedinci ayet ise fasık olarak nitelendirmektedir.

Küfür, zulüm ve fısk, Allah’ın hükümlerine karşı yan çizmenin üç boyutudur. İnkâr kaynaklı bir terk, küfrü gerektirirken inkâr etmeden farklı nedenlerle benimseyerek veya benimsemeden Allah’ın hükümlerini terk etmek veya ihmal etmek ise zulüm olur, fasıklık olur.

Maide suresinin ellinci ayeti ise Allah’ın hükmü yerine beşerî kuralların uygulanmasını, cahiliyeyi istemek olarak adlandırmaktadır.

* * *

Not:

1- Mü’minler, Allah’ın kitabı ve Peygamber aleyhisselamın Sünnet’i ile çizgisi çizilmiş konularda asla ikinci bir kaynağa başvuramazlar. Kur’an ve Sünnet’in serbest bıraktığı alanlarda ise siyasi veya örfi kurallar koyup onlara uyabilirler. Bu, Allah’ın indirdiği ile hükmetmemek olmaz.

2- İslam açısından yöneticinin kim olduğu, nereli ve nasıl olduğu önemli değildir. Önemli olan, yöneticinin Allah’ın dinini uygulayıp uygulamadığıdır. Uygulama anında sistemin adı da önemli değildir. Devletin adının “İslam” etrafındaki bir kelime ile de başlaması gerekmiyor.

3- Devlet, dinî olmaktan önce insani bir ihtiyaçtır. İslam, insanı hidayet etmek için geldiğine göre İslam'ın bir devlet talep etmesi pek tabiidir. Bu devlet de Müslümanlar üzerine bir farzı kifayedir.

* * *

Gemi Sorumluluğunun Dayanağı

Yol aldığımız gemimizle ilgilenmemiz, bu ilgilenmenin bize bazı sorumluluklar getirmesi ve bizi bir cephenin taraftarı gibi görmesi, bazı ilkelerden kaynaklanmaktadır. Bu ilkelerin birincisi, Allah'ı ve Peygamber aleyhisselamı sevme mecburiyetidir.

İkincisi, herkesin sevdiğinin yanında olma zorunluluğu ve bu zorunluluğun sonucu olarak da herkesin sevdiği ile beraber sayılmasıdır.

Üçüncüsü, hak ve batılın bir arada durmasının söz konusu olmaması, iki zıt kutup olmasıdır. Hak ve batıl taraftarlarının hiçbir kural olmadan bir arada olmaları da beklenemez.

Dördüncüsü ise Allah'ı sevmenin şeytana buğzetmeyi gerektirdiği gerçeğidir. Şeytanı yok saymak kesinlikle yeterli değildir. O ve onun işini görenlere karşı buğuz, imanî bir görevdir.

Bundan dolayı bir mü'minden dini ile ilgili konulardan birinde batıl ehline taviz vermesi beklenemez. Onları yönlendirici bir danışman durumunda tutması beklenemez. Müslümanlara karşı onlarla iş birliği içinde olması düşünülemez.

Bu ilkelerin göz ardı edildiği zamanımızda karşımıza çıkan tablo bütün mü'minleri derin bir üzüntüye sevk etmiştir. Zayıf düşmüş ve parçalanmış bir İslam toplumu, bunun karşısında küfür milletinin huzur ve güven içinde bir hayat yaşamaları, bir arada olmanın yollarını bulmuş olmaları göze çarpıyor. Allah'a iman eden kitlelerin yaşadığı topraklardan oluşmuş olması ve statüsünün İslam ülkesi olmasına rağmen İslam ülkesi olmayı hak edecek bir yörenin bulunamayışı düşündürücüdür.

Gemide Mekân

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

“Sizden biriniz kendini küçük düşürmesin.” Dediler ki:

“Ya Resûlellah! Bizden biri kendini nasıl küçük düşürebilir ki?” Buyurdu ki:

“Bir durumla karşılaşır, bakar ki Allah için orada bir söz söylemesi gerekmektedir ama o sözü söylemez. Allah Teâlâ kıyamet günü ona:

‘Benim için şu, şu sözü neden söylemedin?’ der. O da:

‘İnsanlardan korktum.’ der. Allah Teâlâ buyurur ki:

‘Benden korkman daha uygundu.’ ”

(İbni Mâce, Fiten, 20/84008)

Fırtınada Yardım

İslam garip başladı. Gariplerin dini olarak yola çıkıldı. Sonra durum değişti, zaferler ardı ardına geldi. Allah gariplere yardım etti. Allah'ın yardımı gözle görüldü, elle tutuldu.

Allah'ın yardımı, bilhassa sahabiler döneminde sürekli ve reddedilemez bir gerçek olarak Müslümanları bulmuştu. Allah'ın yardımı, peygamberler veya ashabın şahsına değil üstlendikleri göreve geliyordu. Aynı yardım, geldiğinde yine şahıslara gelmeyecektir.

Yardımı hak edenler, Allah'ın davasını omuzlayanlar, okyanuslarda yol alanlar için fırtınalara karşı yardım gelecektir. Gemisi Nuh'un gemisi olanlar bu yardım için ellerini açabilirler.

"Şüphesiz ki peygamberlerimize ve iman edenlere dünya hayatında ve şahitlerin şahitlik edecekleri günde yardım ederiz." (Mü'min, 51)

Fırtınaya yakalandığımız kesindir, kaptansız ve rotasız bir yolculuk yapıyoruz. Ama Allah'ın yardımını hak edip etmediğimiz tartışılır bir durumdur. Öyle olmasaydı Allah muhakkak yardım edecekti bize. Gerçi yine O'nun yardımı ile aldığımız yolu alıyor, bir mesafe katediyoruz. Ama yol uzun, meşakkat çok, daha acil ve daha yoğun bir yardıma muhtacız. Allah Teâlâ, rahmeti gereği kullarına kapısını kapatmamıştır. Ne olursa olsun O, yardım etmeye ve kulunu kabul etmeye söz vermiştir. Mesele, bizim güzergâhımızı belirleme meselemizdir.

Bir Nefis Muhasebesi

Bir nefis muhasebesi yaparak Allah'ın yardımını neden hak edemediğimizi inceleyebiliriz. Nasıl şahıslar kendileri için nefis muhasebesi yapabiliyorlarsa Ümmet olarak da nefis muhasebesi yapabiliriz. Zaten Ümmet, fertlerden oluşmaktadır.

Sebeplere güvenişimizin boyutu, sebepleri yaratana güvenişimizden daha zayıf düşmüştür. Rızkı diplomaya, Ümmet olarak dirilişi şahıslara ve liderlere, cennete girmeyi de meşayihe bağlayışımız bunu gösteriyor. İslam'ı İslam yapan temel dinamikler için özürler üretebiliyoruz. Cemaatle namaz bunun açık örneğidir. Dünyevileşme içimizi kemirip durmakta, haramlara bile dalmakta sakınca görmeyen bir anlayış gitgide yayılmaktadır. Bu da bizi günahları hafife alan, günahlar için tevbe etmeyi bile hacca ya da kadir gecesine erteleyen dalgınlık sürecine sevk etti.

Müslümanlar arasında Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin Sünnet'ini basit görebilme cüreti artarak devam etmektedir.

Yahudilere ve Hristiyanlara benzeme, onların akıbetine doğru kayma belirtileri çıplak gözle görülecek kadar yaygın bir hâl almıştır. Bölünmüşlüğü benimsemiş durumdayız. İntisap edilen bir klik için İslam dilebiliyoruz. Ailemizle beraber olmayı, yeterli bir İslami faaliyet olarak takdim edebiliyoruz.

Her Dönemde Bulunan Fedakârlar

Bütün bunlara rağmen bu dönemde de kendisine Allah'ın dinine hizmet etmeyi ve bir kişiyi yanlıştan döndürmeyi gaye denmişler de vardır şüphesiz. Az da olsalar ışığın sönmesini engelleyenler onlardır. Ayıplansalar, itilseler de onların himmeti ashabın himmetini hatırlatmaktadır. Kimi henüz evlenmemiş bir delikanlı kimi zaruret içinde olduğu hâlde onu hissettirmeyip sadakalar veren biridir. Ama kendilerini Allah'a adamışlar hâlâ vardır. Adları Ebu Bekir, Halid olmasa da onlar bir hakikattirler. Onlar kendilerini Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin vekili gibi görmektedirler. Gemimizde onların görevi gemiyi kurtarma görevidir; kaptansız da olsak ya da kaptanımız uyuyakalsa bile onlar kürek çekerek de olsa gemimizi sahile yanaştırmaya adaydırlar biiznillah. Bunların parolası kulları, kula kulluktan kulların Rabb'ine kulluğa yükseltmektir. Hacc suresinin 77 ve 78. ayetleri âdeta bu delikanlı yüreklileri anlatmaktadır:

"Ey iman edenler, rükû edin, secde edin, Rabb'inize kulluk edin ve hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz. Allah uğrunda hakkıyla cihat edin. O sizi seçti ve dinde üzerinize hiçbir güçlük yüklemedi. Babanız İbrahim'in dinine uyun. Allah sizi hem daha önce hem de bu Kur'an'da Müslüman diye isimlendirdi ki Peygamber size şahit (ve örnek) olsun, siz de insanlara şahit (ve örnek) olasınız. Artık namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin ve Allah'a sarılın. O sizin sahibinizdir. O ne güzel sahip, ne güzel yardımcıdır!"

Gemide Mekân

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

“Bazılarına ne oluyor ki komşularına fıkıh öğretmiyorlar, ilim öğretmiyorlar. Onlara vaaz ve nasihatte bulunarak iyiliği emretme, kötülüğü nehyetme görevlerini yapmıyorlar.

Bazı topluluklara ne oluyor ki komşularından ilim ve fıkıh öğrenmiyorlar. Öğüt almıyorlar. Vallahi ya bir topluluk, komşularına ilim ve fıkıh öğretir, onlara vaaz ve nasihat vererek iyiliği emreder, onları kötülükten nehyeder; öbürleri de ilim ve fıkıh öğrenip öğüt alır ya da onları derhâl cezalandırırım.”

(Mecmau’z-Zevaid, 748)

Kadın Yolcular

Üzerinde bulunduğumuz gemide kadının sorumluluğu erkeğinkinden kesinlikle daha az değildir. Kadının bulaşık ve çamaşırdan sorumlu müdür rolünde görülmesi, erkekler açısından bile hatadır. Kadın; zihinlerden, gelecekten ve nesilden mesuldür. Onun görevini basite indirgeyenler, başta iffet olmak üzere asırlara yayılmış sorunların bedelini ödemeye mecbur kalacaklardır.

Allah rızasını umarak çalışan ve kadınlığını icra eden mücahide bir kadın, erkeğin de mürebbiyesi durumundadır. O, ihlaslı çalışmalarının ürünü bir nesil demektir. Geminin selametle limana yanaşmasında belki de kaptandan sonraki en etkin isim kadındır.

Onu çamaşırhaneye, mutfağa mahkûm etmekle kaybeden önce erkektir. Evet, kadınların bulaşık ve çamaşır görevleri de olabilir. Ama ahiret hedefiyle yol alınan bir gemide ne kadar çamaşır olacak, ne kadar yemek pişirilecek ki kadının ömrü mutfakta veya banyoda geçsin?

Kadının erkeğiyle ilişkileri, çocuklarıyla ilgilenmesi, komşularıyla alakası, ilimle meşguliyeti niyet ve ihlasla birleştiğinde kadın, büyük bir sevap deryası içinde yüzüyor demektir. Onun için bir görev başlığı açmaya gerek yoktur. O, görevin kendisidir. Çocuklarının yetişmesindeki katkısı, eşinin iffetini muhafaza etmedeki fonksiyonu yeterlidir.

Ne kadının ne de erkeğin, mutluluğu teknolojik makinelerde, modern binalarda, lüks binek vasıtalarında aramasına hacet kalır. Bu tip istekler, tatmin olmamış vicdanların tesellileridir sadece. Mü'min olduğu hâlde yolcusu olduğu gemiyle ilgilenmeyen, bu nedenle de imanı ve vicdanı tarafından sürekli sıkıştırılan insanların kaçışları bu tür sandallarla gerçekleşir.

Onlar, kurban bayramında kurban kesmekle, hacdan gelen birini ziyaret etmekle, bir de kandil gecelerinde tatlı yapıp komşulara vermekle kendilerini avuturlar. Bu arada gemi su almış, yolcular ve kendisi okyanusta boğulma tehlikesi geçiriyormuş... Umre ziyaretindeki ağlamaklı duaları, yorgun bitkin tavaf edişi onu teselli eder.

Helal ve harama dikkat eden, eğitimin esasını Kur'an üzerinden düşünen ve bunu mevsimlik olarak değil de hayat ilkesi olarak kavrayan kadının sahabi zamanında yaşamamış olması bir eksiklik midir? Onun adı Nesibe olsa ne olur, olmasa ne olur? Eğitimi/öğrenimi okullarla sınırlı tutmayan,

hayatı mektep olarak görüp okuyan, okutan, amel eden, amel ettirecek katkılar sağlayan kadının unvanı ne olursa olsun o, Ebu Hanife'nin ekolündendir. Kadının bu hâliyle en büyük kazancı doğurduklarına iyi örnek olması olacaktır.

Komşuluğu okul arkadaşlığına dönüştüren kadınlar, kadınlar arası seviyesizliklerin üstüne çıkarak kendilerini farklı hâle getirmiş olacaklardır. Zamanın kıymetini, hayatın manasını idrak etmiş bu kadının; çocuklarına vakit konusunda, yaratılış maksadı konusunda uzun uzun nasihatler etmesine hacet kalmaz. Çünkü kadının her nefes alışı, her bakışı bir eğitimdir. Bu kadın, kendini ve ailesini ateşten koruyan kadındır. O, iyi bir çobandır; çobanlığının hakkını vermiştir. Şeytanın aile içine sokmaya çalışacağı vesveselerden de kendini muhafaza edebilmesi durumunda kazanan olacaktır. Böyle bir kadının duası, çocukları için hayır talepleri mübarektir, makbuldür. Böyle bir kadının doğurup büyüttüğü kızı, onun emellerini gerçekleştirecek bir umuttur.

Sabır böyle bir kadının en büyük silahıdır, Allah'ın kaderinin tecellisi için acele etmemelidir. On sene, yirmi sene asla çok değildir. Yeter ki akıbet onun olsun. O gece sessiz saatlerde Rabb'ine iltica ederek teselli bulur, ailesi ve çevresine gereksiz açılımlarla kendini yıpratmaz.

Gemi kurtaracak kadın, bidatlerden uzak duracaktır. Kalabalıkların ilgisine aldanarak kendini Sünnet çizgisinin dışına taşırdığı zaman yoğunluklar arasında kalabilir ama yüzeysel kalır. Az ama öz, Sünnet'e uygun olmanın kurtarıcı olduğunu iyi idrak eder. Allah'ın razı olmayacağı işlerle Allah'ın rızasının kazanılamayacağını müdriktir.

Gemi kurtaran kadının en büyük sorunu, etkilenmeden ve bozulmadan kadınların arasına karışma sorunudur. Çünkü kendi ortamlarında yaşayan kadınların arasına katılmamak, onlara etki edememektir. Onlara etki etmek için kendini eritmek de doğru bir tercih değildir. Ölçülü ve seviyeli tavırlarla kadın dünyası ile ilişkiler geliştirilmelidir. Kiminle nasıl konuşacağını bilen birinin kazanacağı yürek sayısı, aynı kalıpları herkes için kullananın kazanacağından fazladır.

Musibetlere Siper Olmak

Müslüman kadın, dünyayı cennet gibi yaşamayı hayâl etmez. Bilir ki dünya imtihanlar ve sıkıntılar diyarıdır. Allah, en çok sevdiği kulları olan enbiyayı bile sıkıntılardan muaf tutmamıştır. Onca büyük makamlarına rağmen, onlar için makamlarını yükseltmeye yaramış olan büyük sıkıntılar

yaşamışlardır onlar. Biz genelde bu sıkıntıların iman etmeyenlerden gelen bölümüne dikkat ederiz. Hâlbuki onların sıkıntılarının bir bölümü aile içi sıkıntılardı. Fakru zaruret sıkıntısı idi. Ama hepsine tahammül ettiler.

Modern çağın kadınının önce bunu kabullenmesi gerekiyor: Modernlik, dertlerin ve sıkıntıların şeklini değiştirebilir ama varlığını kaldıramaz. Bunun için de bu çağ, stresin en yoğun olduğu çağ hâlini aldı.

Kadını bekleyen en önemli sıkıntılardan biri de özellikle kadının, kadınlara derdini anlatmakta zorlanmasıdır. "Erkekler zaten kadını anlamaz." şeklinde bir telakki vardır. Ama kendi doğurduğu kızına bile dert anlatamamak, anneye/kardeşe ikna edici söz bulamamak sabır gerektiren işlerdendir.

Kadını Allah'a davetin dışında görenler de yanlış yapmaktadırlar, onu tesettüre sokmakla işin bitmiş olacağını zannedenler de yanlış içindedirler. Kadını erkekten ayırmak doğru değildir. Erkek için düşünülen, kadın için de düşünülmelidir.

Kadınlarımız gemideki yolculuk esnasında kendilerine ne tür görevler düşeceğini araştırmalıdırlar. Esasen görevler bellidir ama herkesin başarabileceği farklı olduğu için neyi başarabileceğini araştırması bakımından görev araştırması yapılabilir. Allah'a davet görevi üç kademeli bir davettir:

- Küfürden emana davet,
- Günahtan itaate davet,
- Daha iyi olmaya davet.

Bu davet ilkesi içinde de bir ayrıntı yapılabilir. Öncelikle haramlardan korunma mücadelesi ve farzları yerine getirme, bunun ardından gelir. Onun ardından da insani ihtiyaçlarımızın lüks olmayanları, peşinden de nafileler gelebilir. İnsani kimliğimizi unutmadan, kişiden kişiye değişebilecek yeteneklerimizi de dikkate alarak çok iş yapabileceğimizi bilmeliyiz.

Kadının, ev ve eşlik görevlerini dinine hizmete mani zannetmesi de doğru değildir. Bu, orucun namaza mani olmasını düşünmek gibi bir durum gösterir. Vakit kullanmaktaki hatalar, "önemli" ve "öncelikli"ler arasındaki farka dikkat etmemek aşılırsa bir yandan iyi bir eş ve iyi bir ev hanımı diğer yandan da gemide görev alan bir Müslüman kadın olmak pek âlâ mümkündür. Bunu yapabilenler varken bunun yapılamayacağını iddia edemeyiz. Yeter ki kadının yetenekleri bizzat kendisi veya eşi tarafından köreltilmiş ya da ihmal edilmiş olmasın. Yeter ki kadınlar acelecilik

illetinden kurtulmuş olsunlar. Bir tatlı yapma saatinde insan yetiştirme, ıslah etme hayâline kapılmasınlar.

Gemide Mekân

Sevban radıyallahu anhtan rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdular:

“Yakında milletler, yemek yiyenlerin çanağa üşüştüğü gibi sizin aleyhinize toplanacak, birleşeceklerdir.” Bir zat:

“Biz o gün sayıca az mıyız?” dedi. Buyurdu ki:

“Bilakis siz o gün çoksunuz. Fakat siz, selin üzerinde taşıdığı çer çöp gibi dağınık olacaksınız. Allah sizin korkunuzu düşmanlarınızın kalbinden çıkaracak. Allah kalbinize vehn atacak.” Bir zat:

“Vehn ne demektir ya Resûlellah?” dedi. Buyurdu ki:

“Dünyayı sevmek, ölümü kötü görmektir.”

(Ebu Davud, Melahim, 5/4297)

Dünya Kadar Sıkıntı

Göğsümüzü sıkıştıran irili ufaklı bir yığın sorunla iç içe yaşıyoruz. Kimimiz aileden devraldığı sorunlarla yoğrulup giderken kimimiz de yaptığı faaliyetler nedeniyle bir yığın sorun yaşamaktadır. Sorunlarımızın/dertlerimizin dünyevi olanı var, uhrevi olanı var.

Rızık, iş, ailevi ihtiyaçlar, çocuk yetiştirme gibi sorunlar dünyevi sorunlarımız olarak liste başında yer almaktadır. Müslümanların durumu, kabir hayatımız, kıyamet günü endişesi, cennet veya cehennem, çocuklarımızın iman üzere yaşamaları ve kul hakkından arınma gibi sorunlarımız da uhrevi sorunlar listesinin başında yer almaktadır.

İnsan olarak dertsizlik, sıkıntısızlık isteyebiliriz ama bu isteğimizin dünya hayatında yüzde yüz gerçekleşmeyeceğine inanmak durumundayız. Dertlerle iç içe bir hayatın adı dünya hayatıdır. Hiçbir derdin olmadığını bildiğimiz bir ortamda bile yine büyük bir dert vardır muhakkak. Bu da "dert oluşma endişesi"dir. Bu dert bile rahatsız etmek, uyku kaçırmak için yeterlidir.

Bir yandan dünyalık bir yandan da ahirete yönelik dertlerimizin bulunması ise tabiidir. Çünkü kazanma veya kaybetme mekânımız olarak dünya, hayat merkezimiz olduğu için ahiret de dönüş merkezimiz olduğu için düşündürmelidir. Ahiretin düşündürmesi oranın azametinden kaynaklanırken dünyanın düşündürmesi de en azından ahirete zemin olması bakımındandır.

* * *

Zengin ve Fakir

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Kimin derdi dünya olursa Allah onun işini dağıtır. Fakirliği gözünün önünde tutar. Dünyadan da nasibinde olanından başkası gelmez ona.

Kimin de niyeti ahiret olursa Allah, işinde ona yardım eder. Zenginliği kalbine koyar, dünya ona kendiliğinden gelir." (İbni Mâce, Zühd, 2/4105)

* * *

Müslüman, ahireti düşünürken dünyayı ihmal etme hatasına düşemez. Dünyayı düşünmekten ahireti ihmal etme hatasına ise hiç düşemez. İyi bir denge ile yaşamak, dünya ve ahirette aynı anda kâr eden bir ticaret anlayışına sahip olmak durumundadır. Ama asıl hayatın ve asıl hedefin ahiret olduğu hiç unutulmamalıdır. Sadece dünya maişetine daralıp kalmak Allah'tan yardımı engeller. Ahireti dert edinmek ise Allah'ın yardımını çağırır. Allah'ın yardımı ile aşılamayacak bir zorluk yoktur.

Müslüman olup da diğer Müslümanların dertleri ile ilgilenmemek, binilen dalı kesmektir. Dindarlığı mücerret bir-iki ibadet üzerinde yoğunlaştırıp Müslümanların dünya üzerindeki sıkıntılarını yöresel veya siyasi sıkıntılar olarak yorumlamak abestir.

Evet, kuzeyde yaşayan bir Müslüman'ın güneydeki Müslüman için yapabileceği bir şeyi olmayabilir. Hatta ancak bir destekle ayakta kalabilecek birinin yapabileceği ne olabilir? Ama Müslüman, yapabileceklerini maddi eşya üzerinde sınırlı tutmaz. Diliyle dua etmeye, kalbi ile sevmeye veya buğzetmeye bile sevap vadeden bir Rabb'imiz vardır.

Müslüman'ın sıradan insanlar gibi düşünmesi, endişelere kapılması ne kadar doğru olur? Müslümanlık sıradanlık olmadığına göre sıradan insanlar gibi düşünen, geçime takılmış kalmış, emeklilik ve saire gibi yüzeysellikleri dert edinmiş Müslüman, makamı düşük kalan bir Müslüman'dır. Müslüman bütün Müslümanları hatta bütün insanlığı kuşatacak büyük bir ufukta yol almalıdır.

Kişinin neyi ne kadar düşündüğünü/dert edindiğini bilmesinin yolu, kendisini meşgul eden düşüncelere bakmasıdır. Namazda/yemekte neyi düşünüyor, hangi rüyaları görüyor, onlara bakabilir.

Yolcu Özürleri

Gemimizin su üzerindeki macerasından bütün yolcular olarak mesulüz. Hem yolculuk edip hem güverteden seyretmekten başka sorumluluk almamak, imanımızdan ötürü mümkün değildir. Gemideki gidişatla ilgilenmek bir iman görevidir. Yanlışı gören her yolcu ya eliyle müdahale edecek ya da diliyle. Ama kesinlikle müdahale edecektir. Eğer eli ve dili müdahale etmeye yeterli gelmiyorsa kalbinin orada müdahaleci olması şarttır. Bu şart imanın şartıdır. Kalp müdahalesi diye bir müdahale bizzat Peygamber aleyhisselamın isteğidir. Ve bu istek bir uyarı ile beraberdir.

Yolculardan biri, eliyle veya diliyle müdahale edemiyorsa kalbiyle kesinlikle müdahale etsin. Çünkü kalple müdahale edilmemesi hâlinde iman açısından en düşük noktaya gelinmiş demektir. Bunun daha sonrası yoktur. Kalbini bile devreye sokamayanın mü'minlerin yolculuk ettiği bir gemide yolcu olarak bulunması bir sorun olur. Bu sorun, biletli olmak veya biletsiz olmak gibi bir sorun olabileceği gibi yolculuk kurallarına uymamak şeklinde bir sorun da olabilir. Ama her hâlükârda ortada bir sorun vardır.

Yolcuların beyan edebilecekleri özürlerinin yasal olması şarttır. "Ben bu geminin sahibi değilim, gelip geçen bir yolcuyum." denemez. Zaten gemi yolcular içindir ve herkes o gemide yolcudur, kaptan bile yolcu durumundadır. Ne gemi ne de üzerinde yüzdüğü okyanus yolcularındır. Yolcuların, geminin seyri ile ilgilenmemeleri, ilgisizliklerine özürler uydurmaları kabul edilemez. Kendilerine göre gerçekçi olan özürlerin ne kadar gerçekçi olduğuna kararı verecek olan onlar değildir.

Birinci Özür:

Yaşın ilerlemesi, hizmetin gençler için daha uygun olacağı özrü pek yaygın bir özürdür. Ticaretten ve para biriktirmekten, yeni gayrimenkuller edinmekten söz edildiğinde yaşının ilerlemişliğini öne sürmeyenlerin dine hizmete, geminin yelkenlerini şişirmeye yönelik bir istek karşısındaki bu özürleri gerçekçi değildir. Evet, ilerlemiş yaşta her hizmeti yapmak mümkün olmayabilir ama yapılabilecek hizmetler muhakkak vardır.

Enes bin Malik radıyallahu anh anlatıyor:

"Ebu Talha radıyallahu anh, Berâe (Tevbe) suresini okuyordu. 41. ayete geldi. O ayette Allah Teâlâ: 'Gerek yaya olarak gerek binek üzerinde Allah yolunda sefere çıkın.' buyuruyordu. Dedi ki:

‘Ben Rabb’imin beni gençken de yaşlı iken de cihada davet ettiğini hissediyorum. Hazırlayın beni, gideyim.’ Çocukları ona dediler ki:

‘Sen, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber, o vefat edinceye kadar cihat ettin. Vefat edinceye kadar Ebu Bekir ile de cihat ettin. Ömer ile de beraber cihadın var. Biz senin yerine de cihat ederiz.’ Dedi ki:

‘Beni hazırlayın!’ Hazırladılar onu. Gemiyle yapılan bir cihada çıktı. Orada vefat etti. Bir hafta onu defnedebilecek bir ada bulamadılar. Bir hafta sonra defnedildiğinde bedeni değişmemişti.” (El-Mavsılî, 3400; İbni Hibban, 7184)

İkinci Özür:

Rızık endişesidir. Rızkın, Allah’ın kefaletinde olduğunu bildiği hâlde bir Müslüman’ın kendisine ve ailesine ait rızkı temin etmede tek yetkili gibi davranması ne kadar makuldür? Müslüman, en iyi ve en geniş rızkı temin etmek için çalışır. Ama rızık için ne candan ne de imandan geçilir. Sınırsız bir ihtirasla elde edilen rızık, nimet olmaktan çok sıkıntı olur. Rızkı bahane ederek Müslümanların dertleriyle ilgilenmemek, “evden işe, işten eve” şeklinde özetlenebilecek kısır bir daire içinde yaşamak en azından eldeki fırsatı heder etmektir. Cihat etme fırsatını, Allah için ve O’nun dini için çalışanlar arasında olma fırsatını heder etmek daha sonra esef edilecek bir yanlıştır.

Üçüncü Özür:

Görev yoğunluğudur. Müslüman’ın işinin olması pek tabiidir. Akideden değerli bir iş, insandan ve onun sağlığından, onurundan daha aziz bir iş olamaz. İşimiz bizi izzetimizden, insani kimliğimizden, Müslüman olmanın gereklerinden uzaklaştıracaksa o işte hayır yoktur. Nasıl Cuma namazına gitmeye mani olan bir işi iş olarak göremiyorsak bizi en üstün hizmetlerden olan Allah’ın dinine hizmetten alıkoyan bir işten de hayır umamayız. Daha düşük ücretli bir iş bile olsa iş değiştirir ama hizmetten geri kalmayız. Aksi takdirde bizim işi bahane ederek tembelliğimizi veya ürkekliğimizi örtbas ettiğimiz anlaşılır.

Dördüncü Özür:

Bir şey bilememek, yetişmiş kadrolardan olmamaktır. Dinimize hizmet için ne âlim olmak gerekir ne de siyasetçi. Müslüman olmak, dinine hizmet eden olmak için yeterli bir vasıftır. Diploma ve sertifika gerektirmeyen bir

iş için suni bir gerekçe olarak cahilliği, yetkisizliği ileri sürmek ne kadar samimi bir tavır olabilir? Bu, "işi ehline devretme" değildir. Allah Teâlâ, cennete giden yolda yarışmamızı emretmiştir. Ashabı kiram bütünüyle Kur'an hafızı değildiler. Fıkıh ahkâmını bilenleri de binlerce değildi. Ama her biri, dini için meydana çıkmış yiğitler olarak ahirete intikal etti. Samimi bir korku, mü'mini daha çok çalışmaya sevk eder; çalışmaya engel olan korku ve yapamama endişesi ise samimiyetten uzaktır.

Beşinci Özür:

Ulemayı tenkit etmedir. Şu veya bu şekilde bir maniyi gösterip ulemanın tembelliğinden, aşırılığından, tutuculuğundan, maddeciliğinden üşengeçliğine kadara bir sürü ayıplama konusunu gündeme getirip tartışarak hizmetten geri durmak da doğru değildir.

Ulemayı, davetçileri tenkit edecek kadar bilgi sahibi olanın, ulemadan doğan boşluğu doldurması gerekmez mi? Başkalarını tenkit etmek diye bir ibadet çeşidimiz mi vardır? Başkalarının tembelliklerine sığınmaktan daha ağır bir tembellik olur mu? Yapmayan varsa yapmak, çalışmayan varsa çalışmak, yürümeyen varsa yürümek, konuşmayan varsa konuşmak gerekmez mi?

Diğer yandan da tenkit edilmekten ve eksiğinin söylenmesinden rahatsız olan, bu rahatsızlığını da iş yapmamaya gerekçe olarak ileri süren de yanlış yapmaktadır. Kul olmak, bir çeşit eksik olmaktır. Her kulun yapamadıkları, yanlış yaptıkları olabilir; önemli olan ihlaslı bir adım atabilmektir. Gereksiz hassasiyet, dinî hizmetlerde sorun kaynağıdır.

Can ve mal vermeye hazır olduğunu iddia eden birinin kendi nevine mahsus hassasiyetlerinden taviz veremez olması nasıl yorumlanabilir? Fedakârlık yapılması gereken sadece mal mıdır; zevkler ve özel imkânlar da verilebilenler arasına alınmalıdır. Doğru olan budur.

Allah için yapılan bir işte insanların teşekkürünü beklemek, takdir peşinde olmak ihlasa manidir. Sadece Allah'tan beklemek gerekir. İnsanların teşekkürünü bekliyor olmak, insanların beğenisine itibar etmektir. O itibar ise Allah'ın rızası önünde bir engel olabilir.

Altıncı Özür:

Çok dala konan kuş olmayı arzu etmektir. İnsanın becerebileceği iş çeşidi sınırlıdır; her işten, her durumdan anlayan insan olmak neredeyse mümkün değildir. İnsanların filmlerdeki senaryoları gerçek zannederek her işten

anlayan tip olmaya çalışmalarının sonucu genelde hiçbir iş beceremememek olarak gerçekleşmektedir. Vakıftan vakfa sıçrayarak, talebe okutmak gereken yerde okuyarak, inşaat bina edileceği zaman inşaatçı olarak çok iş yapmak hele bu branşlaşma zamanında mümkün olmamaktadır.

Hocalar ve ulema arasında gelgitlerle harcanan vakit de hizmete manidir. Ulemanın tamamını hürmetle karşılamakla, kişinin kendini arıya benzetip her çiçekten bal toplama mantığıyla her âlimin ilminden yararlı olanı alma arasındaki çizgi, izlenmesi zor bir çizgidir. Bir de ulema arasındaki ilmî ihtilaflara takılan için hizmet yolları, gemiye ve yolcularına yararlı olma imkânı neredeyse kaybolup gitmiş demektir.

Yedinci Özür:

Evliliktir. Bizden önceki nesiller evlenmeyi dinlerine hizmetin engeli olarak hiç konuşmadılar. Evlendikten sonra değişen, tanınmaz hâle gelen "iyi insanlar" bizim zamanımızda yaygın hâle geldi. Bilakis evlenenler, daha onurlu ve daha iyi hizmetler yapıyorlardı.

Bekâr olduğu için daha iyi ilim adamı yetiştiren ulemanın sayısı iki değilse üçtür. Özellikle belirtilmelidir ki onlar da iyi olmalarını bekârlıklarına bağlamamışlardır. Gerek ilim adamlarından ve gerekse siyasette aktif olanlardan bekâr olarak yaşayıp ölenlerin sayısının yüzü geçmediğini söylesek abartmış olmayız.

Evlenenler, ev idare edememekle ya da eş sıkıntısını aşacak kuralları takip edememekle evlenmenin hizmete engel oluşturduğunu söylemek arasında fark olduğunu itiraf etmelidirler. Evliliğin itham konusu olması yanlıştır.

Aynı şeyler hizmetin ibadete, bilhassa nafile ibadete engel olduğunu söyleyenler için de geçerlidir. Mesela nafile hac ve umre ile Allah'ın dinine hizmeti karşı karşıya getirenler bir kere yanlış bir denge kurmaktadırlar. Allah'ın dinine hizmetin pek çok nafile ibadetten defalarca daha hayırlı olabileceği nasıl göz ardı edilebilir? Bunu, zevklerine göre iş bulamadıkları için bir kenara çekilmek isteyenlerin bahaneleri olarak görmemizde sakınca olmayacağını söyleyebiliriz.

Sekizinci Özür:

Hesap hatalarıdır. Allah'ın dinine Allah'ın takvimine göre hizmet edilebilir. Din Allah'ın dini, kul Allah'ın kulu, hesap ise kulun hesabı! Bu mantıklı bir denklem olmaz. Kullar, kendi işlerini bile hesaplarken kaderin çizgisini aşamazlar. Allah'ın dinine hizmet ederken ne zaman, ne sonucun

alınacağına onlar nasıl karar verebilirler? Kul, Allah'ın neyi ne zaman takdir buyurduğuna karışmamalıdır. Kul; hizmet eder, üzerine düşeni yapar ve gerisini Rabb'ine bırakır.

Dokuzuncu Özür:

Baş olamama engelidir. İnsanların kendilerini yönetici olmaya uygun görmeleri, aranan değil arayan durumunda bulunmaları aslında bir zafiyettir. Müslüman, kendisine yönetici olması teklif edilen biri olmalıdır. Sünnet'e uygun olan budur.

Cihat Dosyası

Bir milletin kullandığı sözlükten kanunla veya baskıyla bir kavramı silmek mümkün olsaydı herhâlde önce "cihat" sözcüğünü Müslümanların sözlüklerinden imha ederlerdi. Neredeyse cihat kelimesine delalet etmesin diye "c" harfi bile sözlüklerden imha edilecek! Müslümanların arasında bile cihadı arlanılacak bir uygulama olarak görenler oluşmuştur. Hani ölümü çağrıştırdığı için ölümden korkmaktan kaynaklanan bir ürkmeye anlam vermek mümkündür. Ama akidevi bir tartışma konusuna dönüşmüş olan cihat düşmanlığı, anlaşılması oldukça zor bir durumdur.

Ashabı kiramı sevmekte birbiriyle yarışanların, onları göklere yükselten cihadı neden soğuk karşıladıklarını nasıl anlamamız gerektiğini bilemiyoruz doğrusu. Bu akım başladığında, kâfirlere karşı bir hile olarak söylendiğini zannettik. Sonraları görüldü ki bu bir hile imiş ama hile, Müslümanlara karşı imiş. Ya da Müslüman inanmadığı şeyleri söylemeye başlayınca söylediklerine inanır olmuştur.

Genel bir durum değerlendirmesi yaptığımızda görürüz ki ümmeti Muhammed'in düşmanları bugün, hiçbir zaman kullanmadıkları kadar çeşitli ve ağır silahlarla saldırmaktadırlar. Psikolojik savaştan silahlı savaşa kadar her türlü savaş taktiği ile topluca bir savaş usûlü gütmektedirler. Bunun karşısında da Müslümanları idare eden kadrolar, onların düşmanlarından icazet alabildikleri kadar Müslümanlar adına iş yapabilmektedirler. Müslümanlar, bir hak veya menfaat elde edeceklerse o da kâfirlerin sistemlerinden olan ve Müslümanlara tuzak olarak sunulan demokrasi veya benzeri bir sistemin nimeti olarak sunulmaktadır.

Cihattan söz edilmeye fırsat kalmadan cihat ve mücahidi sözlüğünde kullanan herkese "terör" ve onunla bağlantılı bir yafta yapıştırılmakta, bir daha da o yaftadan sıyrılması mümkün olmayacak şekilde abluka altına alınmaktadır. Bugün ümmeti Muhammed, âdeta kendisi için tahsis edilmiş zaman ve mekânda yaşamayan yersiz, yurtsuz bir kitle gibidir. Gün ortası Müslümanların toprakları işgal edilebilmektedir. "Allah için, din için..."diyerek kim ortaya çıkacaksa o da toplu bir hücumla sindirilmekte ve kendinden sonrakilere örnek olarak lanse edilmektedir.

Neticede cihat ve cihadın altyapısı bir kültür olarak Müslüman toplumda erimeye yüz tutmuştur.

Bugün Müslümanlar cihadın hangi türünü becerebiliyorlarsa onu yapmakla mükellef olduklarını bilmeye mecburdurlar. Ya da Müslümanlara cihadı hatırlatma cihadı, bugünün en mühim cihadı olarak ona gücü yeten herkesin üzerine farzdır demeliyiz. Ama her şeyden evvel cihadı kılıçla dövüşmekten ibaret bir amel olarak anlamaya bir son verilmesi gerekiyor. Nasıl insan sadece bir kalp değilse cihat da sadece kılıç değildir. Bugün cihadı asrımızın en önemli amellerinden biri olarak yeniden anlamaya, ona sarılmaya ne kadar da muhtacız.

Cihadın Çeşitleri

Şu hadisi şerife dikkat edelim:

"Müşriklerle mallarınızla, canlarınızla ve dilinizle cihat edin." (Ebu Davud, Cihad, 18/2504)

Cihadın en büyük komutanı olan Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem, cihada davet ederken mal, can ve dilden söz ediyor. Dikkat edilirse mal, can ve dil farklı şeylerdir. Bunların her biriyle yapılanı da cihat olarak adlandırmaktadır. Zira malın yapacağı cihadı bedenin yapamayacağı, dilin yapacağını malın yapamayacağı durumlar muhtemeldir. Bin bir rengi bulunan bir hayatı, Allah'ın rengiyle boyamak için yapılan işin adı olan cihadın rengârenk olması kadar tabii ne olabilir?

Cihadı tek bir renkte görmek, sadece kılıç veya tüfekle yapılabilir kabul etmek asker kisvesi giymeyen kimsenin cihat edemeyeceğini iddia etmektir. Hâlbuki cihat, iman eden her mü'min için bir şereftir.

Cihat ilimle yapılabilir, ilimle yapılan cihat aynı zamanda bütün cihat çeşitlerinin de altyapısıdır.

Dille yapılabilir, dille yapılan cihat en kârlı cihat olur.

Kalple ve nefisle yapılabilir. Şeytan ve nefsin engellenmesiyle yapılan cihat, en zor cihat olarak en çok sevap kaynağı da olur.

Elle cihat yapılabilir. Mal infak etmek, gerektiği yerde bedenle destek olmak bu türden bir cihattır.

Ve cihat, meydanlarda silahla yapılabilir.

Bütün cihat türlerinin en önemlisi ve en önceliklisi, hangi zaman ve mekânda hangisi gerekiyorsa onu yapmaktır.

Geminin su almasına karşı yapılacak ne ise onu yapmak cihattır, cihat iş becermektir.

Cihadın Nedeni

Cihadın en büyük nedeni, Allah'a daveti sağlamaktır. İnsanların ebedî cehennem azabından kurtulmalarını sağlamak maksadı ile cihat yapılır. İnsanların cehennemden kurtulması ne zaman, nasıl olacaksa o çeşit cihat devreye girecek demektir. İslam'ın üstün olması ve küfrün İslam'a ve Müslümanlara karşı tehlike olmaktan çıkarılması da önemli sebeplerden biridir.

Cihadın nefisle yapılan bölümünde ana gaye; Allah'ı ve dinini öğrenmek, öğretmek, yaşanması önündeki doğrudan ve dolaylı engelleri kaldırmaktır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem, cihadın emredildiği tarihten vefatına kadar olan dönemde – ki yaklaşık sekiz yıldır bu dönem – yirmi yedi gazveyi bizzat yönetmiştir. Bu da her üç buçuk ayda bir, bir cihat hareketine katıldığını göstermektedir. Kur'an'da cihadı emreden ayetlerin yanında onun bu uygulamasını da ibretle izlememizde yarar vardır.

Cihadın Altyapısı

Cihadı, kâfirlerin şekillendirmek istediği gibi bir toprak işgali veya güç gösterisi olarak anlayamayız. Cihat bir ibadettir, Allah'ın razı olması umularak yapılan bir iştir. Bunun için cihadın içi doldurulmadan ya da altyapısı oluşturulmadan yapılması durumunda onun zahiren cihat olarak anılması veya çok kan akmasına neden olması onu cihat yapmaz. Cihat, İslami hayatın bütününde bir parçadır. O bütünün işleyişine göre yapılan eylem cihat olur veya olmaz.

Cihadın altyapısında ilk isim imandır. İmanla bütünleşen bir eylem için cihat ismini kullanabiliriz. İmanın ardından da salih amel gelmelidir. Salih amel, Allah Teâlâ'nın razı olacağı bütün amellerin adı olduğuna göre cihat, Allah rızası için yapılan eğitim, hizmet ve benzeri ibadetlerin yanında zirvede bir ibadet olarak yer alır. Aynı şekilde bizim ibadet kelimesiyle eş değer hâle getirdiğimiz namaz ve benzeri ibadetlerde de eksiklik bulunmamalıdır.

İlimsiz ne cihat ne de başka bir ibadet olmayacağını her Müslüman bilir.

Ve cihat için uzun vadeli sonuçlarda en mühim şart sabırdır. Sabırla imtihan edilip de o imtihanda muvaffak olanlar cihadın lezzetli sonuçlarını tatmaya müstahak olurlar.

Geri Kalmışlık Nedenlerimiz

Cihadı, hayatın bütününde başarılı olmak şeklinde anlamaya çalıştığımızda ortada bir başarısızlık olduğu gayet açıktır. Ümmet olarak

başarısız durumdayız. Bu başarısızlığımız, hayatın neredeyse bütün safhalarında önümüze çıkmaktadır.

Ümmet olarak başarısızlığımızı "dış güçlere" bilhassa Yahudi odaklı güçlere yıkmakta belki haksız değiliz. Ama ortada büyük bir hakikat daha vardır ki o da şudur: Dış güçler kadar iç sıkıntılarımız da başarısızlığımızın nedenleri arasındadır.

Müslümanlık iddiamıza rağmen Müslümanlığın Şeriat'ını kaldırmışlığımız ve neticede de başsız, ilkesiz bir Ümmet oluşumuz yabana atılabilir bir neden değildir. Nereye, neden koştuğumuz ve koşma kurallarımız bile tartışılır şeyler olmuştur bu yüzden. Müslümanlar arasında önlenemeyen bölünmeler/fırkalaşmalar da ayrı bir sorundur. Bunun neticesinde de resmî bir başı olmadan yaşayan bir vücuda dönmüş bulunuyoruz. Bunlara benzer başka nedenler de sayabiliriz. Kâinat kitabını okumada diğer milletlere göre daha geri kalmış hâlimiz de ayrı bir neden olarak kaydedilebilir. Ama her hâlükârda sorun sadece dış güçler sorunu değildir. Dış güçleri abartarak kendimizi teselli etmemizin bize büyük bir katkısı olmamıştır.

Kanunlar

Biz, geminin bizden önceki yolcuları üzerinde uygulanan seyir kurallarından muaf tutulmuş değiliz. Peygamberimizin adı değişmiş, farklı zamanda yaratılmış olsak da kurallar aynı kurallardır. Allah Teâlâ'nın bütün yolcular için koyduğu ana kurallar vardır. Bu kurallara Kur'an dilinde Sünnetullah adı verilmektedir. Sünnetullah, Allah Teâlâ'nın kulları üzerinde uyguladığı ve zamana/mekâna göre değişmeyen genel kuralların adıdır. Helal olan milletler bu kurallar üzerinden helak oldu. Kazananlar da bu kurallara uydukları için kazandılar.

Sünnetullah olarak adlandırılan kuralların bir genel olanları bir de ayrıntılar olarak adlandırabileceğimiz bölümleri vardır. Bizim tabiat olarak bildiğimiz kâinat üzerinde de bu kurallar uygulanmaktadır. Yazın ve kışın oluşumu, suyun yaratılış merhaleleri ve benzeri tabii olaylar da bir tür kurallar dâhilinde meydana gelmektedir.

Allah'ın kullarına uyguladığı kanunları umumidir, bir ümmete uygulanıp diğerlerinin muaf olduğu kurallar değildir bunlar. Allah'ın dostları olduklarını iddia eden Yahudiler ve Hristiyanlara uygulandığı gibi, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmet olan Müslümanlar için de uygulanmaktadır bu kurallar. Allah'ın kanunları süreklidir ve geneldir. O kadar ki bu genelleme, kendisine Kur'an inen sevgili Peygamber aleyhisselam efendimiz için bile Kur'an'da "Muhammed ancak bir peygamberdir, ondan önce de peygamberler gelmiştir." (Âl-i İmran,144) şeklinde ifade edilmiştir. Peygamberlerin üzerindeki kanun; kavimlerinin onları yalanlaması, onların ise yılmayıp sabretmeleri ve neticede de onların kazanması ise bu kanun, Muhammed'in üzerinde de caridir.

En'am suresinin onuncu ayetinde bu durum açık bir şekilde beyan edilmektedir: "Andolsun, senden önce de birçok peygamber alaya alınmıştı da onlarla alay edenleri, alay ettikleri şey kuşatıp mahvetmişti." Ahkaf suresinin dokuzuncu ayeti ile Ra'd suresinin otuzuncu ayetinde de bu durum incelenebilir. Önceki milletlere isabet eden, şartlar oluştuğunda bu Ümmet'e de isabet eder.

Allah'a yönelen ve O'nun dinini hayat tarzı olarak algılayan milletler Allah'ın yardımını görürler. Bu Ümmet, ne zaman Allah'a yönelmiş ise Allah'ın yardımını yanında bulmuştur. Bu kural da ebedîdir:

“Allah içinizden, iman edip de salih ameller işleyenlere kendilerinden önce geçenleri egemen kıldığı gibi onları da yeryüzünde mutlaka egemen kılacağına, onlar için hoşnut ve razı olduğu dinlerini iyice yerleştireceğine, yaşadıkları korkularının ardından kendilerini mutlaka emniyete kavuşturacağına dair vaatte bulunmuştur. Onlar bana kulluk eder ve bana hiçbir şeyi ortak koşmazlar. Artık bundan sonra kimler inkâr ederse işte, onlar fasıkların ta kendileridir.” (Nûr, 55)

İşte, Kanun!

Geminin neden fırtınaya yakalandığını ve yolcuların fırtınadan nasıl kurtulacaklarını anlamaya yardım eden önemli bir kanun maddesi Ra’d suresinin on birinci ayetindedir:

“Şüphesiz ki bir kavim kendi durumunu değiştirmedikçe Allah onların durumunu değiştirmez.”

Aileleri dağıtan, toplumu siyasette ve medeniyette çökmüş hâle getiren illetin yorumu bu kanunda gizlidir. Dünyevileşmeye meyille beraber bir anlamda değişim kararı da verilmiş olmaktadır. Tersten bakıldığında da durum böyledir. Allah’tan kurtuluş bekleyenler kendilerini O’na yöneltmelidirler ki istekler doğrultusunda Allah’ın kanunu gerçekleşsin.

Hikmetten Uzak Değil

İstisnası olmayan bu kanunlardan biri, milletlerden biri üzerinde uygulandığında kullar tarafından idrak edilememiş olsa bile o uygulama hikmetten uzak değildir hatta hikmetin ta kendisidir. Görünürde azap, helak, yok oluş gibi istenmeyen sonuçlara neden olsa da Allah Teâlâ katında tam bir hikmetle icra edilmiş bir iştir o. Çünkü Allah, Azîz’dir, Hakîm’dir, Habîr’dir, Alîm’dir.

Bu nedenle biz, Allah Teâlâ’nın milletlerden biri üzerindeki kanunlarını tatbikine bakarken tarihî bir olayı izler gibi değil iman etmemiz gereken ve adaletin tahakkuk ettiğine inandığımız bir olay olarak bakarız. Velev ki icra edilen kanun bizim üzerimizde icra edilmiş olsun. Bilelim veya bilmeyelim durum budur.

Buna rağmen Allah Teâlâ, icra ettiği kanunlarını bazı sebeplere bağlamıştır. Kullar önce sebeplerle ne durumda olduklarına bakmalıdırlar. Sebeplere tevessül etmeden ya da sebepleri gerçekleştirirken kanunlara karşı nedenler aramamızın yararı yoktur.

İnsanlar Neden Gemiyi Deler?

İnsanlar, üzerinde yolculuk ettikleri gemiye zarar vermenin onları da helak eden bir iş olduğunu bilmesine bilirler de neden gemiyi delmek isterler? Neden insan bile bile kendini ateşe atar?

Şüphesiz bu sorunun en önemli nedeni insanın hidayetten uzak kalması, dalalete düşmesi şeklinde olacaktır. Ama bizim hidayetten uzak kalmaya neden olan gerekçeleri de bilmemiz gerekir. Bu bilgimiz bizim, gemimizi delmeye çalışanlara karşı yapacağımız mücadelenin de şeklini belirlememiz ve en kısa yoldan ilk yardım ulaştırabilmemizde belirleyici olmalıdır.

Göz, kulak ve akıl gibi nimetlerin tefekküre yarayacak şekilde kullanılamaması ile başlayan bir süreç, korsanlığın başlangıcı sayılabilir. Şeytanın, bu organlarımızı kullanmamızı zorlaştıracak ya da puslu görmeye, parazitli duymaya neden olacak hamlelerini unutmamalıyız. Yapılacak kurtarma çalışmalarında bu yöne dikkat edilecektir.

Bir de şeytanın tuzaklarına tuz biber eken günahlar yoğunlaşınca gözlerin görmesi, kulakların duyması iyice zorlaşmaktadır. Böyle bir durumda da kötülükler cazip hâle gelmekte hatta iyilikten daha çok rağbet görebilmektedir.

İnsanların yegâne kurtuluş reçetesi olan vahiy bilgisinden uzak kalınması ya da vahiy bilgisinin insanlara ulaştırılamaması ise ayrı bir sorundur. Bunların tabii sonucu, dünyayı ebedî sanmak ve dünya etrafında dönen bir anlayışla yaşamaktır. Dünya, etrafında dönülen eksen olunca da ahret, uzaklarda duran bir serap gibi algılanmaktadır.

Bizi Bekleyen İmtihanlar

Müslüman'ı bekleyen en önemli imtihan, imtihanın genel adı olan kulluk imtihanıdır. İnsan sadece kulluk yapsın diye yaratılmıştır. Bu kulluk bazen namazdır bazen de anne-babaya iyi davranmaktır. Kulluk, yeri gelir meydanlarda cihat olur yeri gelir infak etmek olur. Yatak odasında da kulluk imtihanı vardır, mutfakta da. Kul, nerede nefes alıyorsa orada bir imtihana muhataptır. Kulun, Allah'ın razı olacağı işleri yapmasının genel adı ibadettir. Bu ibadet de bizim yaratılış gayemizdir.

Dilin konuştuğuna, kulağın duyduğuna, dişlerin çiğnediğine, gözün gördüğüne kulluk ölçülerini uygulayan biri bunların tamamını gayben iman ettiği Rabb'inin emrini yerine getirmek için yapar. Bir gücün onu kontrol ettiğini gözüyle görmese de o, sürekli murakabe edildiğinin şuurundadır. Neticede de güzel ahlak sahibi, insanlığında yükselmiş bir kul çıkar ortaya.

Kulun bu süreçte en büyük silahı nefsinin isteklerine esir düşmemek, sabır ve sebatla yoluna devam etmektir.

Dertler ve Sıkıntılar İmtihandır

Müslüman ferdin fert olarak yaşadığı veya toplumu kuşatan bütün sıkıntılar, Allah Teâlâ'nın kanunları doğrultusunda cereyan etmektedir. Kur'an-ı Kerim'in özellikle görmemizi istediği, kulaklarımıza girmesini tembihlediği peygamberlere ait kıssalar, üzerinde titizlikle durulması gereken örneklerden oluşmaktadır.

Bizim ancak iman etmeyen asilere layık göreceğimiz sıkıntıları Allah Teâlâ'nın en ihlaslı, en samimi kulları olan enbiya yaşamıştır. Bizim ceza gibi algıladığımız şeyler, onların makamlarının yükselmesine vesile olmuştur. Onlar ve onlara iman edenler, ciltler dolusu olayı/sıkıntıyı yaşamışlar ama yılmamışlardır. Her olay, her sıkıntı onları biraz daha perçinlemiş; onlar da biraz daha Allah'a yakın olmuşlardır.

Şüphesiz, çekilen sıkıntılar bir hesap hatasının neticesi değildir. Aksine sıkıntılar neticede mü'minlerin saflarını arındırmakta, sadıklarla yalancıları ayırmakta, mü'min yürekleri berraklaştırmaktadır. Küfrün ve kâfirlerin eriyeceği süreci hazırlamaktadır. Hak ve batıl arasında nöbetleşe devam eden yükseliş ve inişli günler, mü'minlerin Allah'a daha yakın olmalarını, Allah'ın da onların arasından şehitler seçmesini sağlamaktadır.

* * *

Kullukta Sabır Süreci

- Kötülüğün kötülüğünü bilmek, Kur'an ve Sünnet'in tanıtımlarını hafif görmemek,

- Allah'tan hayâ etmek, O'ndan korkmak, O'nu sevmek,

- İnsan onurunu korumak ve onursuz işlerden uzak kalmayı ilke edinmek,

- Sınırsız emellerden uzak kalmak, dünyanın faniliğini unutmamak,

- Mübahlarda aşırılığa kaçmamak.

* * *

Nimetler de İmtihandır

Musibetler kadar nimetler de bir imtihan olabilir. Önemli olan kulun neye nasıl tepki verdiğidir. Musibetler karşısında Rabb'ine sığınan ve kendisini toparlayan kazanır. Nimetlerle donatılmış bir kul da nimetlerin asıl sahibini unutup şımarır ve Allah'ın nimetleri ile O'na isyan olan işler yaparsa kaybeder. Kazandıran veya kaybettiren musibetler ve nimetler değil kulun tavrıdır. Bu açıdan bakıldığında imtihanın musibetlerle sınırlandırılamayacak kadar geniş olduğu anlaşılacaktır.

İnsanın üstün makamlara erdirilmesi, çocukları ve ailesinin olması bir imtihandır. Mü'min, mal ve benzeri nimetlerin kendisinde olması veya olmamasını imanı açısından birinci derecede önemli olarak görmez. Mala ve fırsatlara tapınırcasına meyletmenin kaybetme belirtisi olabileceğini bilir.

Nimetlerle imtihan olmanın örneklerinden olarak Bakara 57, 60, 61; A'raf 168; Neml 17-19. ayetleri incelenebilir.

Kâfirler İmtihan Aracı Olabilir

Mü’minlere eziyet eden hatta öldüren kâfirlerin kıssaları, çocukların bile bildiği olaylar arasındadır. Ama onların bu tavırlarının, Allah’ın mü’minleri imtihan etmesinin gereği olduğunu herkes idrak edemeyebilir. Furkan suresinin 20. ayeti bunu açıkça beyan etmektedir. Ayrıca En’am 34; Ankebût 3-4; Bakara 214, 217; Tevbe 10. ayetleri de incelenebilir. Kâfirlerin mü’minlere uygulayabileceği eziyetler maddi ve manevi olabilir. Kâfirler kışkırtma, ayak kaydırma, imandan şüpheye düşürme çalışmaları da yapabilirler.

Mü’minler için türü ne olursa olsun eziyetlere karşı hedef, maddi ve manevi yapıyla ayakta kalmak, yıkılmamaktır. Hayatta var olmanın bir imtihan olduğu idrakini asla kaybetmemek, Allah’ın yardımının hak olduğunu ama yardımın zaman ve şartlarını Allah’ın belirleyeceğini bilmek gerekir. Sabrın nihai silah olduğu, cennetten önce bir rahatlık olmayacağını bilmek de ayakta tutan yardımcı unsurlardandır. Zaten, Allah’ın imtihanıyla mü’min kulları ile münafık kullarını ayırt etmek istediğini bilen mü’min için başka bir seçenek de yoktur.

Gemide Mekân

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

“Ey insanlar!

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

‘Bana dua edip de duanızı kabul etmeden, benden istediğinizi vermemeyi murat etmeden ve benden yardım istediğiniz hâlde yardım etmemeyi murat etmeden önce iyiliği emredin, kötülükten alıkoyun.’ ”

(Ahmed, 25309)

Bir Kanun:
Sürtüşme

İki insanın bir arada olmasının doğal sonuçlarından biri rekabettir. Ortada bölüşülebilecek bir menfaat varsa menfaat etrafından sürtüşmenin engellenmesi zordur. Maddi menfaatin yanında bir de düşüncelerin sürtüşmesi vardır. Hakkın karşısında ayakta kalmak isteyen şeytanın batılı, batıla karşı hakkı ayakta tutmak isteyen hakka iman edenler için sürtüşme nedenidir. Allah Teâlâ'nın güneş, ay veya herhangi bir gezegen kadar belli bir kural dairesinde yarattığı, kanunu koyduğu hakikatlerden biri de budur.

Aynı annenin çocukları olarak doğan ve aynı tencereden pişen yemeği yiyerek büyüyen iki çocuğun yaşamında bir sürtüşme muhakkak vardır. Bu sürtüşme bir oyuncak etrafında hatta oyuncak bile olmayan basit bir nesne etrafında olabilir. Anne ilgisinin paylaşılmasında da olabilir. O çocuklar büyüyüp babalarından intikal eden tarla için de sürtüşebilirler. Daha sonra paylaşmadıkları iki ayrı ideolojinin etrafında da sürtüşebilirler. Bir ailenin iki çocuğu için geçerli olan bu hakikat, insanlık ailesinin fertleri için de pek tabii olarak geçerlidir. Sürtüşme, insanlık kadar eskidir. Aynı zamanda da ilahî bir kanun gereğidir. Hayatın devam etmesi, yeryüzünün imarı, hak-batıl mücadelesinin hak lehine devam etmesi bu sürtüşmeye bağlıdır.

İbni Haldun'un Mukaddime'sinde (s. 247) tespit ettiği bir gerçek, üzerinde durulması gereken bir hakikati önümüze koymaktadır:

"Bilmelisin ki savaşlar ve çeşitli vuruşmalar Allah'ın, insanlığı yarattığı zamandan beri vardır. Bunun aslı da beşerin bir kısmının diğerinden intikam alma iradesidir. İki taraf da kör bir taassupla buna sarılır. Toplanıp bir araya geldiklerinde, gruplar hazır olduğunda bir taraf intikam için diğeri de savunma için çalışır. Savaşlar beşeriyette tabii bir durumdur, bir millet veya bir nesil bundan muaf değildir."

Genelde bu intikamın sebebi çekememe, öne geçme, düşmanlık ya da Allah ve dini için himmet veya bir kral için himmet, onun saltanatını oturtmak için olur.

Bakara suresinin 253. ayeti, dikkatlice okunup üzerinde tefekkür edildiğinde iki çocuk arasındaki sürtüşmeden asırlarca savaşan iki devlet arasındaki sürtüşme nedenine kadar pek çok bilinmez zannedileni idrakimize yerleştirmektedir. Cihadın bir ibadet olarak bize emredilmesindeki hikmet de bu ayetin muhtevasından anlaşılmaktadır.

İnsanı tabii bir gözle izleyebilmek için özellikle bu ayet iyi düşünülmelidir. Bir yandan da Allah Teâlâ'nın üzerimizdeki kudreti anlaşılmış olmaktadır:

"İşte, peygamberler! Biz onların bir kısmını bir kısmına üstün kıldık. İçlerinden, Allah'ın konuştukları vardır. Bir kısmının da derecelerini yükseltmiştir. Meryemoğlu İsa'ya ise açık deliller verdik ve onu Ruhu'l-Kudüs (Cebrail) ile destekledik. Eğer Allah dileseydi bunların arkasından gelen (millet)ler, kendilerine apaçık deliller geldikten sonra birbirlerini öldürmezlerdi. Fakat ayrılığa düştüler. Onlardan inananlar da vardı, inkâr edenler de. Yine Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi. Lakin Allah, dilediğini yapar."

Yersiz bir hümanizme gerek yoktur. İyimserliği abartmanın da bir anlamı olmasa gerek. Her şey Allah'ın yarattığı kıvamdadır. O'nun mülkünde O'nun kaderi yüzde yüz tahakkuk etmektedir. İyi düşünmek ve iyi amel etmek için yaratan kim ise O'nun kurallarına dikkat etmek şarttır.

Peygamberlerin karşısına dikilen küfür ehlinin varlık nedeni budur. Peygamberler onları hayra davet ettikçe onların şer adına ayakta kalmaya çalışmaları ve yaptıklarını "iyiyi müdafaa", peygamberlerin yaptıklarını da "fitne, bölücülük" olarak görmeleri bundandır. Onların hidayetten uzak kalmaları, hidayete karşı savaşmaları öbür açıdan bakıldığında en azından peygamberlerin var olmaları kadar tabii bir sonuçtur. Burada Allah Teâlâ'nın hükmü dışında bir şey de gerçekleşmemiştir. En'am suresinin 112. ayeti bu anlamı izah etmektedir:

"İşte, böylece biz her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık. Bunlar aldatmak için birbirlerine yaldızlı laflar fısıldarlar. Rabb'in dileseydi bunu yapamazlardı. O hâlde onları iftiralarıyla baş başa bırak."

Ayet üzerinde yapılacak iyi bir düşünce, bizi önemli bir hakikate sevk edecektir:

Yeryüzünde peygamberler bile kâğıt üzerinde yazılı bir programı uygulama rahatlığı içinde çalışmamışlardır. Onlar kendilerine çizilen programı uygulamışlar, onların karşısındakiler de kendilerine çizileni uygulamışlardır. Bu durum, peygamberler için böyle ise onların izinden gitme iddiasında olanlar için de pek tabii olarak öyle olacaktır.

Kitaplarda okuduklarını, sohbetlerde dinlediklerini hemen pratiğe dökebileceklerini zannedenler yanılacaklardır. Küfür hiçbir zaman kenara çekilmeyecek, mağlubiyeti kabul edip hakka karşı savaşmayı bırakmayacaktır. Allah'ın kanunu gereği günler nöbetleşe yaşanacak, bir dönem küfür öne çıkacak, bir dönem de hak galip gelip küfrü dışlayacaktır.

Ama hayat var oldukça sürtüşme de var olacaktır. Hayatın her alanında bu sürtüşme olacaktır. Sürtüşme kanunu ezelden beri gelmektedir, son iki insana kadar da devam edecektir.

Yardım

Allah'ın mülkünde O'nun iradesi ile gerçekleşen sürtüşmede hakkı temsil eden mü'minler, batıla karşı ancak Allah'ın yardımı ile galebe çalabilirler. Gemimizi delmek meylinde olanlarla mücadelemizde biz, tek başımıza onları engelleme gayreti içinde olacağız. Bu bizim görevimizdir. Ama başarımız Allah'ın yardımına bağlıdır. Allah'ın yaratıp meydana saldığı şeytana karşı Allah'ın yardım etmediği kimse başarı kazanamaz. Mü'min; çalışacak, yardıma layık olacak ve Allah Teâlâ da ona yardım edince başaracaktır.

Allah'ın yardımının zamanı ve şekli belli değildir. O, ne zaman ve nasıl isterse öyle yardım eder. Yardımın bizce bilinmeyen zaman ve şekli, gecikmiş olduğunu zannettirebilir. Bizim planladığımız bir zaman ve şekilde yardımın gelmesi, mücadelenin esasına terstir.

Zira plan, Allah'ın planı olduğundan O nasıl dilerse öyle yardım eder. Hak veya batıl açısından bir olgunlaşma gerçekleşmediği için ya da rolleri oynamak durumunda olanların rolü bitmediği için yardım gelmemiş olabilir. Ama her hâlükârda yardımın gelmesi haktır. Bu yardım, bizim ilk düşüncede şekillendirdiğimiz yardım olan, meleklerin küfür ehlini helak etmesi yani Bedir zaferinin sürekli tekrarlanması şeklinde olmayabilir.

a- Allah'ın yardımı, küfür ehlinden intikam alma şeklinde olabilir. Bu intikam, zulüm gören mü'minlerin sağlığında olabileceği gibi onlardan sonra da olabilir. Nitekim Zekeriyya ve Yahya aleyhimesselamı öldürenler üzerine onların kanını oluk oluk akıtanları gönderdi. Nemrud'u helak etti.

b- Allah'ın yardımı, küfür ehlinin fikrî bir hezimet yaşamaları şeklinde de olabilir.

c- Nuh ve Salih aleyhimesselamın kavimlerinde olduğu gibi küfür ehlini topluca imha ederek de intikam olabilir.

d- Allah'ın yardımı, mü'minleri kâfirlerin elinden kurtarmak şeklinde de gelebilir.

e- Mü'minlerden birinin şehit olmasının bereketiyle bir-kişi-üç kişi olan davanın kitlelere yayılmasıyla Allah'ın yardımı tecelli edebilir.

f- Kâfirlerin planlarının boşa çıkması, hakkın batılı ezmesi şeklinde bir yardım da olabilir.

g- Ve en büyük yardım çeşitlerinden biri olarak mü'minlerin dünya lezzetlerinden feragat ederek kendilerini Allah'a adamaları şeklinde bir yardım da olabilir.

Öyle veya böyle mü'minler, gözden ırak değildirler. Kâfirlerin planlarına ve zulümlerine karşı yalnız bırakılmış değildirler. Allah'ın yardımı haktır. O yardımın zamanı ve şeklini ise kendisi belirleyecektir. Yeter ki mü'minler, yardım görmeye müstahak olsunlar. Çünkü sadece mü'min olmak, yardım görmenin şartı değildir.

Öncekilerin Suçları

Kur'an-ı Kerim incelendiğinde, önceki ümmetlerin neden gemilerini deldiklerini ve gemilerinin delinmesine sessiz kalanların durumunu gayet iyi anlayabilmekteyiz. Buna biz, eski ümmetlere azap inmesinin nedenleri de diyebiliriz.

1- En büyük suçun Allah'ı inkâr olduğunu görüyoruz. Küfür veya şirk olarak adlandırılan bu suç, bütün suçların temel nedenini oluşturmaktadır. (Enfal, 52; Teğabun, 5-6; Rûm, 42; En'am, 148)

2- Allah'ı inkâr etmeleri yanında bir de karşılarındaki peygamberlere de eziyet ederek suçlarını derinleştirdiler. (Ra'd, 32; Hicr, 10-13; İbrahim, 13; İsra, 76-77; Ğafir, 5)

3- Dünyayı putlaştırmak da eskilerin ağır suçlarından biriydi. (En'am, 44-45; A'raf, 94-95; Meryem, 73-74)

4- Bütün anlamlarıyla israfa batmış olmaları, lüks düşkünlükleri, kibirli anlayışları, tuzak kurmaları, Allah'ı zikre mani olmaları da dosyalarını kabartmış ve helaklerine davetiye çıkarmıştır. (Enbiya, 9, 11-15; Zariyat, 33-34; Hûd, 116-117; İsra, 16)

Korsanlıkla Savaş

Yol aldığımız gemimize karşı dışarıdan saldırılarla içerideki dalgınlıklar aynı sonuca doğru götürür, iki durumda da gemimiz su alacak ve içindekiler olarak tehlikeye gireceğiz. Bunun için dışarıdaki saldırılara karşı da içerideki yolcuların hatalarına karşı da tedbir almak, zamanında ve yerinde müdahaleler yapmak gerekecektir. Aslında korsanlık, gemiye dışarıdan saldırmak olarak bilinse de sonuç aynı olduktan sonra içerideki hataları da korsanlık olarak görebiliriz.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem hadisi şerifinde kötülüğü görenin ona eliyle, eliyle olmazsa diliyle, diliyle de olmazsa bari kalbiyle müdahalesini emretmiştir. El, dil ve kalp üç aracı veya üç merhaleyi simgelemektedir. Müslümanlar, Müslüman olarak yaşadıkları sürece gemilerini deldirtmemekle yükümlüdürler. "Delen biz değiliz." türünden bir savunmayı yapamayacakları gayet açıktır, böyle bir itirazın boş bir itiraz olacağını bilmeleri gerekiyor. Bunun ötesinde anlaşılması gereken mesele, geminin delinmesine karşı ne kadar ve nasıl müdahale edecekleri meselesidir.

El, dil ve kalbi zikreden hadisi şerif aynı zamanda sıralamayı da yapmaktadır. El, dil ve kalp arasında bir güç farkı olduğuna göre elle yapılabilenler, dille yapılabilenler şeklinde bir tasnif de yapabiliriz. Bunların her birinin savunulurluğu vardır. Savunulamaz olan tek şey, geminin üzerindeki yolcularla beraber tehlikeye girmesine karşı sessizlik ya da tepkisizliktir. Ahlaktan muamelata kadar her alanda, "münker" olan ne varsa ona karşı "maruf" bir hayat yaşadığını düşünen her iman ehli için son söylenebilecek hüküm budur.

Şüphesiz elle müdahalenin, mevcut laik gölgeli yaşam tarzında kolay olmadığı bellidir. Özellikle münker adına ne varsa onun yasalarla koruma altına alınması, hırsızlığın bile neredeyse yasal bir hak olarak görülebilecek hâle gelmesi, elle müdahale hâlinde Müslüman'ın karşısında devleti bulmasını doğurmaktadır. Hatta laik gölgeli bir hayat olmasa bile İslamiliği söz konusu olan bir devletteki Müslüman için de elle müdahale kolay değildir. Bu nedenle el, dil ve kalp arasındaki dengeyi nasıl kurabileceğimizi düşünmemiz gerekiyor.

Gemiyi Korumada Denge

Kötülük sahibi ile iyiyi yaşatmak isteyen mü'min arasındaki ilişki, düzeltirken dengelerin kollanması, kaldırılmaya çalışılandan daha ağır bir tehlikeye neden olmama açısından şu pozisyonlardan biri olarak karşımıza çıkacaktır:

a- İyiliği yaşatmak ve münkeri köreltmek için ortada bulunanın, kötülük sahibine karşı maddi bir üstünlüğe sahip olması hâli:

Eşin hanımına karşı, babanın veya annenin çocuğuna karşı durumu böyledir. Belli bir üstünlük ve güç kullanma hakkı söz konusudur. Bu durumda eş veya baba/anne, emri altındakinin hatasını düzeltmekle yükümlüdür. Daha ağır bir hataya neden olmadan, hatanın boyutuyla uyumlu bir metotla hatayı düzeltmek onların görevidir. Onlar varken ikinci bir gücün devreye girmesi gerekmemektedir.

b- İyiliği yaşatmak durumunda olanın etkin bir makam sahibi olması hâli:

Devlet otoritesini temsil edenin durumu budur. Elinde devlet otoritesi bulunanın, elindeki otoriteyi kötülüğün işlenmesini engellemek için kullanması görevidir. Elinde devlet otoritesi bulunan, "el" gücü kullanır. Elbette belli bir siyaset gütmesi mümkündür. Ama neticede, kimin elinde sınırsız bir güç varsa onun sınırsız denebilecek bir sorumluluk taşıması doğal olmaktadır.

"El" gücünün sınırları azaldıkça görevliden beklenen de azalabilir.

Devlet gücünü elinde bulunduranların o gücü, kötülüğün menedilmesinde kullanmaması durumunda ise başta ulema olmak üzere Müslümanların ikaz görevini yapmaları şart hâlini alır.

c- İyilik koruyucusu ile kötülük faili arasında bir bağlantı bulunmaması hâli:

Bunun açılımı, vatandaşlar arası ilişkiler olarak da okunabilir. Böyle bir durumda iyiliği koruma mücadelesi yapanların devlet katında bulabilecekleri bir muhatapları, kullanabilecekleri kanuni müeyyideler varsa onları devreye sokmaları gerekir. Bu bir suç duyurusu, ihbar ve benzeri yasal yollarla işletilebilir. Eğer kullanılabilecek bir yasal durum yoksa ulemanın belirleyeceği bir siyaset izlenerek mücadele devam ettirilir. Ama her durumda gemiye zarar verebilecekler kendi hâline bırakılmaz.

d- İyilik mücadelecisinin kötülük sahibinden daha alt durumda biri olması hâli:

Bunun örneğini kötülük yapan bir babanın iyilik mücahidi oğlu olarak düşünebiliriz. Bu durumda çocuğun babaya karşı kullanabileceği gücün "el gücü" olma seçeneği azalır. İkinci kişileri devreye koymak gibi farklı

alternatif yollar deneyerek kötülükle mücadelesini devam ettirir. Ama mesela babayı/anneyi sıfırlayıcı bir tavır sahibi olmaz.

Benzer bir durum da devlet otoritesini kullananların veya o otoriteyi kullananlara yakınlığı bulunanların karşısındaki ferdin durumudur. Yapabileceği şeyler, düzeltirken bozmayı ortaya çıkaracak veya kurtaracağı şeyden pahalı bedeller ödemeyecek bir üslup kullanmasını gerekmektedir.

Dengeli iş yapabilmenin en önemli gereklerinden birinin ulemanın iman ehlini başıboş bırakmaması olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü yapılacak mücadele, birkaç çuvalı taşımak şeklinde sınırlı bir iş listesinden ibaret değildir. Mücadele, zamana ve mekâna göre sürekli değişen bir mücadeledir.

Çalışma Kılavuzu

Takdir etmek gerekir ki insan üzerinde çalışmak en değerli iştir ama değeri kadar da ağırdır, çetindir. İnsan, mükerremliği kadar da sorunludur. İnsan üzerinde çalışacak olanlar önce bunu kabul etmelidirler. En baştaki örnekten, Habil ve Kabil'den başlayıp günümüze kadar gelindiğinde bu hakikatin aşikâr olduğu anlaşılır. Sevgili Peygamber aleyhisselam efendimizin ashabı ile uğraşırken karşılaştıkları da daha açık örnekler olarak önümüzde durmaktadır.

Hayâlci olmanın yeri yoktur. Söylediğinin yapılacağını, tek ikazının işi bitireceğini veya kötülüğün sadece kötü olarak bilinenlerden geleceğini zannederek iş yapanlar kısa zamanda yanıldıklarını anlayacaklardır.

Şunu kesin bir kural olarak bilmek lazım: Hata etmek insanla bitişik yaratılmıştır. İnsan olup da hatasız olmak neredeyse mümkün değildir. Peygamberler dışında kimsenin hatasızlık iddiasında bulunması akıllıca değildir. Allah Teâlâ kimi ne kadar korursa o kişi o kadar hatasız olabilir. Ashabı kiram bile onca üstün makamlarına rağmen birçok hata işlemişlerdir. Bunun için sevgili Peygamber aleyhisselam efendimiz, "Bütün Âdemoğulları hatakârdır. Hata edenlerin en iyisi tevbe edenlerdir." demiştir.

Bu ilke bizi şu noktaya sevk etmelidir: Biz, hataların oluşmasını engellemekle uğraşmaktan çok, hataları düzeltmekle uğraşabiliriz. Evet, hatasızlık idealdir. Ancak hatası ile doğrusu ile insanı kabul etmek daha gerçekçi bir tutumdur. Ulema, velilik için hiç günah işlememeyi şart koşmamıştır. Zira sıfır günahlı insan yok denecek kadar azdır. Önemli olan tevbenin yolunu bilmektir.

Hata Var, Hata Var!

Her hatayı aynı derecede görmek de bir hatadır. Haramla mekruh aynı değildir. Dünyevi bir işte hata ile uhrevi bir işte hata aynı olmaz. Akidede bir hata ile amelde bir hata denk değildir. İnkâra götüren hata ile götürmeyen hatanın akıbeti aynı değildir. Ferî bir meselede yanlış yapmakla rükünlerden birinde yanlış yapmak aynı olmaz. Namazın farzlarında yanılmakla Sünnetlerinde yanılmak denk değildir.

Hata üzerine müdahale eden, bu ayrıntılara dikkat etmedikçe düzeltemez ya da düzeltirken yeni bir hataya kapı açabilir.

Kesinlikle her hata düzeltilmelidir, hayatımızda ve çevremizde tek bir hata bile kalmamalıdır. Ama "öncelikli" ve "önemli" diye bir liste üzerinden hata tashihi yapılmalıdır. Bir mekruha tepki gösterirken bir haramı tashih eder gibi davranan, haramı tashih ederken nasıl davranacaktır? Evet, mekruh da ihmal edilirse harama doğru büyür. Bu nedenle ihmal edilmemelidir. Ama mekruha gösterilecek tepki kesinlikle harama tepki düzeyinde olmamalıdır ki düzeltmemiz ürkütmeye dönüşmesin.

İnat mı Hata mı?

Hatalara bakışımızı yönlendirecek kararlardan biri de hata edenin hatasını bir yanılgı üzerine mi kurduğu yoksa imanıyla, tavırlarıyla benimsediği bir ilkeyi mi tatbik ettiğidir. Bir işi yanlış bilip yapmak, düzeltilmesi en kolay hatadır. Tehlikeli olan, hatanın doğru bilinip ısrarla yapılmasıdır. Düzeltme görevini üstlenen, bu ayrıntıyı bilirse daha kolay düzeltir.

Aynı şekilde, ilk defa yapılan bir hata ile süreklileşen bir hata da aynı değildir. İlk hatanın üzerine gidilirken dikkat edilecek en önemli husus, yanlış bir uygulamanın o hatayı süreklileştirebileceği ve sahibini inatlaştıracağı ihtimalidir. Bu da "kaş yaparken göz çıkarmak" olarak tarif edilebilecek bir hata olur.

Hatalının hatasını alenileştirmesi veya hatasının reklamını yapma cüreti göstermesi de hata üstüne hata olarak algılanabilir. Gizlenmeye çalışılan hataların üzerine gidilirken, şeytan için iyi bir fırsata dönüşecek bir iş yapılmamalıdır. Şeriat'ımızın en önemli ilkelerinden biri hataların, fuhuş ve kabalığın yayılmamasını sağlamaktır. Bu nedenle kaba ve çirkin sözlerin ulu orta kullanılması yasaklanmıştır.

Bu nedenle bilhassa ebeveyn ve muallimler, mesuliyeti altındakilerin hatalarını düzeltirken bu hususlara dikkat etmelidirler. Hatayı yayılmadan, perçinlenmeden ve sahibi tarafından savunulur hâle gelmeden düzeltmek şarttır. Aksi takdirde hataya hata ilave edilmiş olur. Anne ve babaların hata düzeltme işini çamaşır yıkama, ev temizleme düzeyinde kolay görmeleri doğru değildir. Bu bir imtihandır. Allah Teâlâ'nın üzerimize yüklediği büyük bir görevdir. Cihadın en yaygın bölümlerinden biri olarak bu işin kolayca yapılabileceğini, tembihlemenin veya bir iki uyarının yeteceğini zannetmek büyük bir yanılgıdır. Sabırsız ve plansız yapılan bir düzeltmeden iyi sonuçlar beklememiz boş umut olabilir.

Aceleye yer yok, ihmal yanlış!

Hedef Hatalardır

Hataları düzeltmek, hatalıyı teşhir etmek şeklinde uygulanmamalıdır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden yapılan nakillerde onun hata edenlere müdahale ederken onların şahıslarını değil, hatalarını hedef alarak konuşmuş olduğunu görüyoruz.

Yedi Kural

1- Hatalı ile konuşma, onu ikna etme/düzeltme ve onunla tartışmada asıl hedef Allah'ın rızasını kazanmak ve O'nun dininin hükümranlığını ebedîleştirmektir. Allah rızası için yapılan bir işin beşerî kalıplar seviyesine düşürülmemesi esastır.

2- Şeriat'ın en temel kurallarından biri, hataların ve kötülüklerin yayılmamasıdır. Hata düzeltirken bu ilkeyi esas alarak çalışmak gerekmektedir. Bir yapıp bir bozmak doğru değildir.

3- Yine Şeriat'ın en temel kurallarından biri, Müslümanların iffetini zedelemenin haram olduğudur. Müslümanların iffetine leke getirecek bir uygulama ile hata düzeltmek de yanlıştır.

4- İslam'ın en büyük hedeflerinden biri, Müslümanların cemaat olmaları ve bir arada yaşamalarıdır. Hata düzeltmelerin parçalama nedeni olmaması gerekir.

5- Kimse kimsenin hatasından dolayı sorumlu tutulamaz. Hatayı benimsediğini söyleyen, hata işleyen gibi sorumlu tutulabilir.

6- Hüsnüzan sahibi olmak yani kişiler hakkında iyi kanaat kullanmak esastır. Suizanla işe başlamak doğru değildir. İspat edilememiş hata, hata değildir.

7- Nasihat etme yoluyla düzeltmeyi becermek, diğer bütün düzeltme çeşitlerinden daha önemlidir.

İnsan Islahı
veya
Allah'a Davet İçin Kurallar

* * *

İnsani Gerçekler

İnsanda toprak ağırlığı her an hissedilebilir. Bu, onun şehvetlerinden sıyrılmasının mümkün olmadığını ispat eder. İnsan, ne kadar iyi olursa olsun veya ne kadar kötü olursa olsun şehvetleri ile toprağın ağırlığı ile yaşar. Melek olmadığı için hatasızlığı beklenmez. Ondan beklenen, hatalarında direnmemesi, tevbeden uzak yaşamamasıdır.

İnsan kendine ve zevkine düşkündür. Ölümü unutur, uzun uzun emeller peşinde koşar. Gözü doymaz. Cimriliğe pek müsaittir.

İnsanla ilgilenen, onu ıslah etmek isteyen bunları bilmelidir.

* * *

a- Allah'a davet etmek ya da İslam'a insan kazandırmak en şerefli amellerden biridir. Bunun için kullanılan sözler en mübarek sözlerdendir. (Fussilet, 33)

Böyle bir amel için hangi çalışma ne kadar yapılırsa yapılsın çok değildir. Böyle bir çalışmayı dünyevi işlere tercih etmek gerekir. Bunu sadece peygamberlerin mesleği olarak görmek, doğru olmayan bir bakıştır.

En güzel iş için en güzel kelimeleri seçmek, en uygun mekân ve zamanı seçmek münasip düşer.

b- İnsan ıslahı hikmet üzerine yürütülmelidir. (Nahl, 125) Hikmetli iş yapabilmek, iyi bir din bilgisine vâkıf olmakla mümkündür.

Öncekilerin tecrübelerini öğrenmek ve yaşanan zamanın getirdiği yeniliklerden haberdar olmak da gereklidir.

c- Böyle bir işi başarabilmek onu dert edinenlerin işidir.

Çalışma sürekli olmalıdır. Bir başlayıp bir bırakmakla başarı elde edilemez.

Islah edilmesi gereken kişiye acıma gözüyle bakılmalıdır. Merhametsiz insanlar ilim sahibi olsalar da yürek kazanamazlar. Yumuşaklılığa ve merhamete yapılan yardım, aksine yapılmaz.

d- Allah'ın yardımı olmadan bir iş başarmak mümkün değildir. O'nun yardımının da hak olduğuna ve er geç geleceğine iman edilmelidir.

Şeytanın umutsuzluk telkinlerine aldırmadan, Allah'tan sevap bekleyerek çalışanlar yardım görürler, onların çalışmaları meyve verir.

e- Yanlışı yanlışla düzeltmek yoktur. Ancak iki zarardan birini muhakkak seçmek durumunda kalan için daha az zararlı olanı tercih etmek mümkün olabilir. Bu konudaki hareket noktalarından biri şudur:

İlk hedef, yanlışı kaldırmak; ikinci hedef, doğruyu yerleştirmektir.

f- En iyiyi ve en güzeli yapmayı arzu eder, öyle çalışırız. Ancak kul, gücünün yettiğinden sorumludur. Biz gerçekten gücümüzün yettiğini yapabiliyor ve gerisini beceremiyorsak bu, Allah'ın rızasını kazanmış olmak ve insanlık görevimizi ifa etmiş olmak için yeterlidir.

g- Mümkün olduğunca kötülüklerin zeminini kaldırmak, öncelikli çalışma olmalıdır. Kötülük oluştuktan sonra onu ıslah etmek daha zordur.

h- İstişare etmek ve ikinci insanların görüşlerinden yararlanmak şarttır. Tek başına hâlletmek genelde mümkün değildir.

i- İyilikler arasında da bir plan yapılmalıdır:

"En iyi", "iyi" ve "zararsız" şeklinde bir plan izlenebilir.

j- Allah'ın dininin denge ve itidal üzerine kurulu olduğuna dikkat edilerek konuşulmalı ve karar verilmelidir. Aşırılık; kazandırmaz, kaybettirir.

Büyük Günahlar Batırıyor

Allah'a karşı işlenen suçları, ahireti yakan hatalar olarak görmek kısır bir bakışın sonucudur. Evet, Allah'a karşı işlenen suçlar ahireti yakar, sahibini helak eder ama ahiretten önce ahiretin mezrası olan dünyayı da yakar. Büyüğüyle küçüğüyle günahların ahiret adına işlenen hatalar olarak görülmesi, dünya hayatını kendi kurallarına göre şekillendirmek isteyen İslam'ın iradesine aykırıdır. Eğer İslam; laikliği hoş görecek, insanların namaz kılması veya yılda bir kurban kesmesiyle yetinecek bir din olsaydı bu doğru olabilirdi. Gerçek ise böyle değildir. Tam aksine günahlar, ahiretten önce dünyayı yakmaktadır. Dünyanın umumi gidişatını da insanların özel hayatlarını da yakan günahların, hesabı ertelenmiş işler olarak görülmemesi gerekiyor.

Günaha karşı hassas olanların özellikle büyük günahlara karşı sessiz kalması, günah işleyenlerin kendilerini suçlara karşı müeyyidenin bulunmadığı bir ortamda hissetmeleri İslam'ın bir hayat düzeni olarak yerleşmesine manidir. İslam adına ayağa kalkmak için topraklarının gayrımüslimlerce işgal edilmesini beklemek, İslam'ın içten içe erimesine neden olan günahların serbestçe işlenmesine karşı tepkisiz kalmak, sivil toplum tepkisi görmeyen günahların yaygınlaşması gözden uzak kalan ama bütün bedeni istila edebilecek olan bir hastalık durumundadır. Tepkisiz kalmış ve alenen işlenen her bir günah, ona kayan nice kalpler demektir.

* * *

Bir Fıkıh Kuralı

Ehlisünnet'in en bariz hususiyetlerinden biri olarak şu kuralı bilmeliyiz:

Hangi günah olursa olsun -gizli veya aleni işlensin- şirk olmadıkça hiçbir günah sahibini Müslümanlıktan çıkarmaz. Günah sayısı da dinden çıkarmaz. Eğer tevbe ederse samimi ve şartlarına uygun bir tevbe ile kurtulur. Tevbe etmezse işi Allah'ın iradesine kalmıştır; O dilerse mağfiret eder, dilerse azap eder.

* * *

Büyük Günahlar (Kebair)

Allah Teâlâ'nın lanet ettiği, azap tehdidi ile birleştirdiği veya dünyada belli bir ceza takdir buyurduğu her günah büyük günahtır. Büyük günahlar için genelde kebair adı kullanılır.

Büyük günahlardan kurtulmak için şartları yerine getirilmiş bir tevbe şarttır. Küçük günahlar ise tevbe ile kapanacağı gibi beş vakit namazın cemaatle kılınması, nafile oruçlar ve benzeri iyiliklerle silinebilir.

Günahlar aynı zamanda kişinin kendinde kalan veya başkasına sirayet eden günahlar olmak üzere de iki sınıfa ayrılır.

Küçük Günahlar (Sağair)

Büyük günahlar arasında sayılmayan günahlara da küçük günahlar (sağair) adı verilmektedir.

Mesela mahrem olmayan kadına bakmak küçük günahlardandır. Sarımsak veya kokulu bir şey yedikten sonra camiye gitmek küçük günahlardandır.

Ancak günahın küçük olması, küçük kalması demek değildir. Üzerinde ısrar edilen, tekrarlanan, basite alınan küçük günah da büyük günah durumuna geçebilir. Kalbi öldüren illetlerden biri de kulun, günahları küçümseyerek onlara dalmasıdır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, Ümmet'ini küçük günahlara karşı ikaz etmiştir. Küçük günah işlemeyi, bir yerde mola veren ve ekmek pişirmek için yakacakları ateşe küçük çalı toplayan, sonra da ateşi çalılarla tutuşturanlara benzetmektedir. Evet, ekmeği pişiren kütüklerdir ama tutuşturan küçük çalılardır. (Ahmed, 3627)

Üç durumda küçük günahın küçüklüğü biter ve küçük günah büyük olur. Bunlar şöyledir:

Israrla sürdürülen küçük bir günah büyür.

Sahibini mutlu eden, sıkamayan küçük günah büyümüştür.

Önemsenmeyen, basite alınan küçük günah büyümüştür. Abdullah bin Mesud radıyallahu anh, günah işleyen mü'minin kendisini üzerine yıkılacak bir dağın altında oturur gibi göreceğini, facirin ise işlediği günahı burnuna konan bir sinek gibi göreceğini söylemektedir. (Buharî, 6308)

Kendisi örnek olarak izlenen birinin işlediği küçük günah da küçük değildir. Çünkü o, taklit edilen kimliği ile başkalarının da o günaha karşı

gevşemesine neden olmaktadır.

Günahı Teşhir Cinayeti

Günahlar kadar büyük bir sorun da günahların alenileşmesidir. Alenileşme cüretine karşı tepkisiz kalan kitleler, sürekli yeni günahkârlar üremesine sebep olmaktadır. Bir de günah işlemenin kanun himayesine girdiğine dikkat edilirse vahamet daha da iyi takdir edilir.

Buharî ve Müslim'in rivayet ettiği bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, günahlarını alenileştirenlere büyük bir tehdit haberi vermektedir. Biz bu tehdidi, günahları alenileştirenler ve tepkisizlikleriyle alenileştirmeye katkıda bulunanlar için algılamak durumundayız. Hadis şöyledir:

"Ümmet'imin tümü af görecektir. Alenileştirenler hariç. Alenileştirme de şudur: Adam gece bir iş yapar, sonra sabahlar, Allah onun ayıbını örtmüş olur. O ise der ki: 'Arkadaş! Ben dün gece şöyle, şöyle yaptım.' Gece yaptığını Allah örtmüştü, o ise Allah'ın örttüğünü açar." (Buharî, Edeb, 60/6069; Müslim, Zühd, 7/2990)

Hadisimiz, insanların gözü önünde günah işleme cüreti gösteren birinden söz etmiyor. Onun af kapsamında olmadığı aşikârdır. Söz edilen kişi kapalı bir durumu açmakta sakınca görmeyen kişidir. İnsanın gizli bir günahı alenileştirip insanları da o günaha şahit hâline getirmesi onun gafletinden meydana çıkabilir. Ya da o kişi günahın ağırlığını önemsemeyen, Allah Teâlâ'nın azametini yok sayan bir dalgınlığın içindedir. İkinci kişi daha da kötü bir durumdadır.

Yeryüzünü ıslah etmekle mükellef olan mü'min perspektifinden incelendiğinde günahların teşhir edilmesi ile gizli tutulması arasındaki fark için şu hususlara dikkat edilmelidir:

Allah'ın yasak ettiği bir işi işlemek ve onu alenileştirmek tam anlamıyla büyük bir dalgınlık ya da büyük bir vurdumduymazlıktır. Yeryüzünü ifsat etmeye yönelik olan bu suçun işleyeni de tepkisiz kalanı da hayâ perdesini yırtmış, Allah'ın azabını umursamaz durumdadır. Böyleleri, salihlerin duasının bile kabul edilmemesinin nedenidirler. İçten çürümenin, Allah'ın lanetine müstahak olmanın nedeni olan bu alenileştirme cüreti Ümmet'in topluca müdahalesini gerektirecek çapta bir eylemdir.

* * *

Gemi Batıran Eylemler

Zehebî'nin Kebair isimli kitabında
zikrettiği büyük günahlardan:

Allah'a şirk koşmak,

İnsan öldürmek,

Sihir yapmak/yaptırmak,

Namazı terk etmek,

Zekât vermemek,

Anne-babaya asi olmak,

Faiz yemek,

Peygamber aleyhisselam adına yalan söylemek,

Özürsüz olarak Ramazan orucunu yemek,

Zina etmek...

*** * ***

Günahların Sonuçları

Her işlenen günah ilmin ve rızkın daralmasına, kalplerdeki kirlenmeye, insanlar arasındaki soğukluğa, ibadetlerden kopmaya nedendir. İnsanların ömürlerini bereketsiz yaşamalarının nedenlerinden biri de günahlardır. Diğer yandan da her günah yeni bir günaha zemin oluşturmaktadır. İşlenen günah sayısı arttıkça da ibadetlere ve salih amellere yer kalmamaktadır. Her işlenen günah, helak olmuş milletlerden birinin kalıntısı durumunda

olduğundan bu Ümmet, bünyesinde eski ümmetlerin karakterlerini toplamaya başlamaktadır.

Günahların en ağır sonuçlarından biri de meleklerin duasından yoksun bir hayat yaşamaktır. Tarlalardaki mahsullerden yollardaki trafik işleyişine kadar her alanda meleklerin duasından yoksun yaşamanın etkisi görülür. Depremlerden sellere kadar pek çok zarar da bu bereketsizliğin sonuçlarındandır.

Ve günahların içten içe yıkan sonuçlarından biri olarak da kıskanma duygusunun körelmesini zikredebiliriz. İnsanların vatanlarını, değerlerini hatta eşlerini kıskanmamaya başlamalarının temelinde de bu sıkıntı vardır.

Ne hayâ eden ne de başkasının hayâsızlığından rahatsız olan anlayış olarak da anabiliriz bunu. Allah'ı unutmuş, Allah'ın da onları unuttuğu bir nesil çıkar ortaya. Streslerle boğuşan, rızık endişesini ölüm nedeni hâline getiren bu afetin tevbeden ve alenileştirmeye karşı toplu tepkiden başka bir yolu yoktur.

* * *

Gemi Batıran Eylemler

Zehebî'nin Kebair isimli kitabında
zikrettiği büyük günahlardan:

Liderin insanları aldatması,

Alkol kullanmak,

Yalan şahitlik,

Namuslu kadınlara iftira etmek,

Erkek erkeğe cinsel ilişki,

İnsanların mallarını hileli yollarla gasp ederek onlara zulmetmek,

Hırsızlık,

Yalan yere yemin etmek,

İntihar etmek,

Erkeğin kadınlaşması, kadının erkekleşmesi,

Domuz mamulü yemek...

* * *

Unutulmuş Bir Tepki Çeşidi

Gemimizin selameti için yapacaklarımızı sadece imamların, vaizlerin üzerine yıkmamayı ilke edindiğimiz gibi unutulmuş tepki türlerini de devreye sokmamız gerekmektedir. Bu tepkilerden biri günahlarını alenileştirenlere karşı, toplumdaki saygınlıklarının en azından yükselmesine engel olmaktır. İşledikleri ağır günahlara rağmen "beyefendi/hanımefendi, sanatkâr, yıldız, barış güvercini, ticaret adamı" olarak zikredilmeleri, önlerinde ceket iliklenmesi, onlar için hiçbir şey yokmuş gibi ayağa kalkılması günaha teşvik değil de nedir?

Özel günlerde hususi tebriklerle anılmaları, yemekli toplantılara davet edilmeleri veya onların davetine hiçbir tepki verilmeden icabet edilmesi yanlıştır. Bu insanların bilinen günahlarına rağmen bir görevin başında tutulmalarında sakınca görülmemesi yanlıştır, kötülüklere tavizdir. Kazancının tümü haramdan olan birinin yemeğini yememe dirayeti gösteremeyen mü'minler, gizli de olsa harama destek vermiş olmaktadırlar.

Günahlarını alenileştirenlere karşı önemli bir tepkimiz de onlara benzememe titizliğimiz olmalıdır. Çocuklarımız ve etki alanımızda olan her yerde onların vasfı hâline gelen bir şeye benzememe ilkemizi uygulamalıyız. Bu onların giydiğini giymeme, kullandığını kullanmama, konuştuğunu konuşmama şeklinde olabilir. Ev ve mekân tercihimizde de bu konuyu da dikkatten uzak tutmamalıyız.

Günahkârın Gıybeti

"Fasıkın gıybeti caizdir." şeklinde bilinen bir kural vardır. Bu doğru bir kuraldır ama kuralın ayrıntılarına dikkat edilmesi gerekir.

a- Günahını alenileştiren birinin gıybeti yapılabilir.

b- Gıybete tevessül edecek olanın amacı o şahsı değil, söz konusu günahları yermek olmalıdır.

c- Günahkâr, fasık yaşayan ya da eserleriyle hâlâ yaşamaya devam eden hükmünde olmalıdır. Ölüp gitmiş, unutulmuş birinin anılmasının gereği yoktur.

d- Her şeye rağmen Müslüman, bir fasığı anıyor olsa bile adaletten ve insaftan kopmamalıdır. Onun hatasını abartmadan hatası kadar anmalı ve geçmelidir.

* * *

Gemi Batıran Eylemler

Zehebî'nin Kebair isimli kitabında
zikrettiği büyük günahlardan:

Kâhinleri doğrulamak,

Ashaba sövmek,

Kumar oynamak,

Cuma namazını terk etmek,

Allah'tan umut kesmek,

Alışverişte hile yapmak,

Kötü bir işe öncü olmak,

Mü'minlere eziyet etmek,

Sılayı rahimi koparmak...

* * *

Teşhircilere Karşı Taktikler

Allah'ın mülkünde O'nun azabına neden olacak yanlışları alenileştirmekte sakınca görmeyen, böylece de nesillerimizin haram hassasiyetinden uzak kalmalarına neden olanlara karşı bizim de yapabileceklerimiz vardır elbette. Onlara etki edemesek bile kendimizi koruyacak tedbirler alabiliriz. Öyle veya böyle bizim Allah'ın haramlarının alenileştirilmesine karşı bilgi dağarcığımızda bulunması gereken noktaları özetleyebiliriz.

Aşağıdaki bilgiler, "Filan âlimin içtihadına göre şöyle imiş." şeklinde itiraz da görebilir. Bu bilgiler, bir kitaptaki kayıtlara göre derlenmemiştir. Ufkumuzun genişlemesine yardımcı olması düşünülerek satır başları şeklinde derlenmiş bu bilgileri genişletebilir, fıkıh kaynaklarından güçlendirebiliriz:

- Allah'a isyan olan işleri yapanlar kendilerine, yaşadıkları topluma ve insanlığa zarar vermektedirler. Onlara acımak diğer insanların görevidir. Hem onlara acımak hem de kendi bindikleri gemilerini kurtarmak için kötü iş yapanlara engel olmak gerekmektedir. Bu engel olma da herkesin konumu ve gücü ile sınırlı bir görevdir. Kimin ne kadar neleri düzeltmekten sorumlu olacağını imanımız belirleyecektir. Özellikle büyük günah işlenmesi ve büyük günahların göze, kulağa rahatsızlık vermez hâle gelecek şekilde yaygınlaşması büyük bir tehlikedir. Din ve ahlak açısından bu tehlikeyi önlemek önemli bir sivil toplum görevidir.

- Büyük günahları irtikâp edenler tevbe etmeden ölecek olurlarsa Allah'ın iradesine kalmışlardır. O dilerse affeder, dilerse azap eder. Dünya hayatında iken bizim o tür günahları işleyenlere bakışımız, onların günahları teşhir etmeleri oranında buğzetmek olacaktır. Ama kimsenin kesin cennetlik veya cehennemlik olduğuna karar veremeyiz. Şu kadar ki büyük günahlardan birini işlerken ölen, kötü denebilecek bir şekilde ölmüş olur.

- Büyük günahları alenileştirenlere tepkimiz, onlarla sosyal ilişkileri tamamen kesmek şeklinde olmasa da isimlerini öne çıkarmayacak, tepki gösterdiğimizi hissettirecek şekilde olmalıdır. Onlardan ilim öğrenmeme, namazda onları öne geçirmeme, onlardan kız alıp onlara kız vermeye murakabe koymaya dikkat etmeliyiz. Yemeklerini yememek, yemek yedirmemek bir etki edecekse silah olarak onu da kullanmalıyız.

- İlişkilerimizde onların haramına doğrudan veya dolaylı destek olabilecek ilişkilere girmemeliyiz.
- Kötülüklerin irtikâbına karşı duruş göstermeyi cihat olarak isimlendirebiliriz. Zira böyle bir duruş, dış saldırılara karşı toprağı korumaktan daha aşağı değildir. İmanın bizzat kendisini korumak cihadın ta kendisidir. Mü'min, kendini düzeltmekle yetinecek biri olamaz.

Geçilemeyecek Bir Soru

“Allah’ın, Resûl’üyle gönderdiği dini ve onun ashabının yaşadığını bilenler, din adamı olarak gösterilenlerin çoğunun dine en az riayet edenler olduğunu görecektir. Bu ne biçim din, nasıl bir iyi olmadır ki Allah’ın haramlarının çiğnendiğini, sınırlarının kaldırıldığını, dininin terk edildiğini ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin Sünnet’inden vazgeçildiğini seyredecek ama o, kalbi soğuk, dili sessiz olacak?

Dilsiz şeytan!

Batılı dillendiren de konuşan şeytandır ya.

Dinin çektiği bunlardan değil midir? Onların mutfakları ve koltukları garanti olunca dinin başına gelene aldırmak yok. Onların en iyileri, üzüntüsünü beyan edebilir. Ama onun elindeki makamı veya konumu biraz düşecek olsa saçar savurur, kıvranır durur, hadiste zikredilen kötülüğü değiştirmeye dair üç kademenin üçünü de kullanır.

Bunlar Allah’ın nazarında değersiz oldukları, Allah’ın gazabına müstahak oldukları hâlde fark etmeden dünyada da en büyük belaya düşmüşlerdir. O bela da kalplerin ölümüdür. Kalpte ne kadar canlılık varsa o kalbin Allah için kızması o kadar güçlü olur, dine yardımı o derece iyi olur.” (İbnü’l-Kayyım el-Cevziyye, İ’lamu’l-Muvakkıîn, Daru İbnu’l-Cevzi, 3/428)

Gemide Mekân

Ali bin Ebu Talib radıyallahu anh diyor ki:

“Cihattan ilk kaybedeceğiniz, elle yapılan cihattır. Sonra dille yapılan cihat gelecek. Ardından da kalple yapılan cihat kaybedilecek. İyiliği tanımayan kalp ters çevrilir, altı üstüne getirilir.”

(İbni Ebi Şeybe, 38574)

Gemimizdeki Farklı Yolculara Karşı Siyaset

Gemimizde Müslümanlar olarak yalnız değiliz, beraberimizde bizim iman ettiğimize iman etmeyen yolcularımız da vardır. Adlarının gayrimüslim, kâfir ya da başka bir şey olması önemli değildir.

Önemli olan aynı gemiyi aynı anda kullanan yolculukta ortak oluşumuzdur. Onların da gemimize verebilecekleri zararlar vardır. Onlara karşı da izleyeceğimiz bir politikamızın olması gerekiyor.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin günlerinde İslam toplumunda yaşayan küfür ehline karşı izlenen siyasetin temel maddeleri, İslam akidesini yaşama iddiasındaki bütün nesiller için temel kurallar olarak kalacaktır:

1- İnsanlar din seçmekte hürdür. İslam'a giren bir daha çıkamaz ama İslam'a girmekte zorlama yoktur. Herkes dilediği dinde kalabilir. Tam bir din hürriyeti vardır.

2- İnsanlar Müslüman olsun veya olmasın, İslam devletinin vatandaşı olarak yaşadıkları sürece insani ilişkilerde eşit muamele görür.

3- Hayat ve güvenlik hakları en az Müslümanların hakkı kadar sağlanır.

4- Adalet, Müslüman veya kâfir herkesin ortak hakkıdır. İnsanların İslam'ı seçmemiş olmaları, zulme uğramalarının nedeni olmaz. Onlara karşı adalet ve insaf, İslam'ın teminatı altındadır.

5- Müslümanlar, sözlerinin esiridir. Sözünde durmak iman gereğidir, iman etmeyenlere karşı hıyanet/hile yoktur.

6- Müslüman olmayanlarla mücadelede "en güzel" metotları kullanmak Kur'an'ın emridir. Kâfir olmaları kabalık için ruhsat değildir. Yanlışlarının düzeltilmesinde de bu kural geçerlidir.

Ulemanın Himmeti Ne Yönedir?

Bu Ümmet'in uleması, Peygamber'inin vekilleridir. Nübüvvet makamının vekili yoktur ama bıraktığı ilmin vekili vardır. Ulema, bu büyüklüğü idrak edemez tavırlar içinde olduğu zaman Ümmet'imiz büyük bir enerjiyi yitirmiş demektir. Musa aleyhisselamın ardından gelenler böyle bir makamı dolduramadıkları için kısa bir zaman sonra Tevrat da onu getiren peygamberle beraber öldü, gitti.

Hangi branştan olursa olsun âlimler, muhaddisi ile fakihi ile müfessiri ile bulundukları noktada Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin Medine'de başlattığı insanlığı kurtarma hamlesinin sürdürülmesinden mesuldürler. Görevi üzerinden geçinen ve daha ötesine gidemeyen ilim adamlığı bizim Ümmet'imizde yoktur.

Ulema, bulundukları makam gereğince ticaretten siyasete kadar her alanda etkin olmalıdırlar. Ümmet'in aktifliği onlardan sorulacağı gibi gemimizin muhatap olabileceği arızalar ve tehditlere karşı da ilk muhatap onlar olmalıdırlar.

Her kesimde bir bozulma veya gevşeme olsa da onlar en son gevşemelidirler. Çünkü ulema, sadece kendisini temsil eden bir kitle değildir. Ulema; peşinden gidilen, tavırları, konuşmaları etki eden ya da etki etmesi gereken bir kitledir. Ümmet'in örnek kadrosu onlardır. Tarih boyunca Müslümanlar, kitaplardan okuyup öğrenmekten çok, ulemayı izleyerek din yaşamışlardır. Bu nedenle ulemanın kitaplarından çok oturup kalkmalarının, mesajlarının etkin olduğunu söyleyebiliriz.

Selef uleması arasında yaygın olan, avama mübah olanların bile ulemaya mübah olmayabileceği düşüncesinin temelinde bu anlayış yatmaktadır. Zira ulemadan birinin küçük bir dalgınlığının avam üzerindeki etkisi artık küçük değildir.

Onların küçük bir ihmalinin büyük bir afete dönüşmesi mümkündür. Ulema kendisini sade bir Müslüman vatandaş olarak göremez. İlim adamı olmak onlardan bu hakkı almıştır. Fedakârlıkta da durumları böyledir. Onlar, herkesten daha büyük fedakârlıklar göstermelidirler ki makamları ile mütenasip bir tavır sergilemiş olsunlar.

Neden Ulema Ters Döner?

Biz ulemadan gitgide olgunlaşan ve etkin bir tavır beklerken, maalesef sadece birkaç yıl önceki konuşmalarına ve yazılarına ters bir tutum içinde olan örneklerle karşılaşıyoruz. Yiyeceklerden siyasete kadar pek çok konuda büyük sözler sarf edip sıra kendisine geldiğinde konuştuklarının tersine tavırlar içinde olan ilim adamlarının kötü örnekliği bir yana, kendilerini erittiklerini de görüyoruz.

Bir de cahil insanların bir âlimin elinde olmayan şeyleri onlardan beklemesini ilave edecek olursak mesela âlim birinin kendi çocuklarını bulunduğu noktaya ters bir yolda yetiştirmesi ilmin ne işe yaradığını sorgulatacak düzeyde sıkıntı oluşturmaktadır. Bütün bunlarda ilim adamlarının haklı oldukları konular yanında bilerek veya bilmeyerek içine düştükleri hatalar da vardır.

Ulema da insandır. Onlar, bulundukları ilim adamlığı mevkiinden dolayı masumluk seviyesine yükselmiş değildirler. Diğer insanlardan daha çok Allah korkusu ile donanmış olmalarının kendilerinden beklenmesi başka şey, masum telakki edilmeleri başka şeydir. Şu kadar ki ulemanın zelle denen hatalar irtikâp etmesi ile tam ters dönmesi arasında büyük bir fark vardır. Bu nedenle ulemanın on yıl öncesine göre farklı bir renge bürünmesi, etkisi açısından daha büyük bir risk getirmektedir.

Hitabetleriyle, fetvaları ve yazılarıyla Müslümanları heyecanlandıran isimlerin birkaç yıl aradan sonra ekonominin rakamları arasında kaybolmaları, siyasetin çarkları arasında eriyip gitmeleri, ilim adına esef verici bir sonucu yansıtmaktadır. Koltuk herkes için caziptir, herkes emreden olmayı ister. Çevreden, aileden etkilenmemek nadiren mümkündür. Bu nedenle kalplerin dönüşüm yaşaması endişesini hiçbir zaman unutmamak gerekmektedir. Bu Ümmet'in büyükleri, çok yüksek seviyeler katettikleri hâlde kalp inkılabından korkarak yaşamışlardır.

Evet, dönüşüm herkes için tehlikelidir. Ancak avamın dönüşüm yaşaması ile ulemanın dönüşüm yaşaması arasında bariz bir fark vardır. Avam erise, yıkılsa kendinde kalan bir yıkım yaşar. Ulemanın erimesi ise onlardan etkilenenlerin de erimesi ve bu erimenin nesiller boyu devam etmesi anlamına gelmektedir.

Amaç Çatallaşması

Gerek ulemanın ve gerekse İslam adına meydana çıkanların Allah'tan ve O'nun rızasından başka bir amaç taşımıyor olmaları gerekir. Buna tam bir ihlas da denebilir. Amaçta çatallaşma başladığında direksiyon hâkimiyeti de

zorlaşacaktır. İslam terbiyesinin en önemli ilkelerinden birini oluşturan "amellerin niyetlere göre" değerlendirileceğine dair hadisi şerif gözden uzak tutulmamalıdır.

Bilhassa âlimin, Ümmet'in örneği ve önderi olarak Allah'ın rızası yanında bir değer olarak anılmaya bile değmeyecek şeyleri öne çıkarması büyük bir kayıptır. Bu kayıp onun şahsı için olduğu kadar, ondan etkilenecek kuşaklar için de kayıptır. Makam, mevki, mesken, tayin gibi mefhumların peşinde vakit geçiren ulema, nübüvvet makamına vâris olmanın azameti önünde çok küçük kalacak bir hedef peşinde koşmuş olmaktadır.

Âlim yetiştirme planı ve projesi olanların, hangi kitapların okutulacağından önce nasıl bir şahsiyetin enjekte edileceğini düşünmeleri münasiptir. Kimin örnek alındığına dikkat edilmeden, diğer branşlardaki ilim adamlarının ekonomik seviyelerini, toplum nezdindeki itibarlarını önemseyerek Şeriat öğrenen âlim, sorun çözmenin çok gerisinde kalacak, belki de sorun üretecek biri olacaktır.

Allah'ın Yardımı Ne Zaman?

Ulemanın geciken yardım ve azan tuğyan karşısında kaleyi hiçbir şartta terk etmeyecek nefer olması gerekir. Avam için bıkkınlıktan söz edilebilir. Geciken yardım ve artan zulüm onları bezdirebilir. Ama ilimle yoğrulmuş nübüvvet makamına vekâlet etmekte olanların bıkmaya hakları yoktur. Onlar gemimizi asla terk etmemelidirler. Klasik mazeretler onlar için mazeret olamaz. "Biz neler biliriz neler!" türünden nağmeler gerçekçi değildir. Onlar peygamberlerin hayatlarını herkesten çok bildikleri hâlde nasıl yılabilir, gemiyi/kaptan köşkünü nasıl terk edebilirler?

Doğru, insan acelecidir; her şey hemen olsun ister. Ulema ise bunun olması gerekenini ve normalini de bilmektedir.

Fitnelere karşı tedbirli olmak, kendisini ve çevresini özellikle de etkileme alanında kalanları fitnelerin sonuçlarına karşı aşılanmış hâlde tutmak ulemanın görevidir. Bizde âlimler, öğretip evine gönderen öğretmen değildirler. O yaşadıkça ve ondan din öğrenenler yaşadıkça ilişki sürecek, âlimin üstünlüğü ve sorumluluğu kalkmayacaktır. Bizim eğitim anlayışımız sürekli ve kapsamlıdır.

Üç Ayrı Tutum

Bir grup âlim, ayet ve hadislerdeki ruhsatlara dayanarak zamanın kötülüğünü abartıp evine çekilmeyi, çoluk çocuğu ile ilgilenmeyi kendine

görev biçmektedir. Onlara göre iş Allah'a kalmıştır, artık yapılacak bir iş yoktur. O kadar ki zamanla bu grubun mensupları, küfrün zulmünde bile hikmet arar hâle gelebilmektedirler. "Zaman kötü, fitne yaygın." türünden savunmalarla başlar, devam ederler.

İkinci bir grup da emri bilmaruf ve nehyi anilmünkerle ilgili emirleri ileri sürerek altından kalkamayacakları işlere girişmiştir. Kendilerini de Müslümanları da sıkıntıya sokan bu tutumları yüzünden bedeli uzun süre ödenemeyen olaylara neden olmuşlardır.

Bu iki tutumun ortasındaki mutedil tutum, azimet gerektiğinde azimete yapışan, ruhsat gerektiğinde de ruhsata yapışan tutumdur. Bu aşırılığı, sadece zahiri bilgilere yoğunlaşan ulemanın tavrında da görmekteyiz. Ruh terbiyesi anlamındaki bilgileri zamansız bulan anlayış, zamanla katı kalpli, öldürmeyi bile mübah görebilen çizgiye sevk etmektedir. Ardından da şehvetlere doğru meyleden bir kalp takip eder bu katılığı. Dini tek bir penceresinden görebilenler, tarih boyunca dindarlıkları ile zulme ve harama bulaşabilmişlerdir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin Medine'sindeki hayatı cihadıyla, zikriyle, evlenmesiyle, boşanmasıyla, hurmasıyla, mücevheriyle görebilmek şarttır.

Bunun da ilerisinde bir nokta daha vardır: Biz Medine'den yönümüzü ve ilkelerimizi belirleyen çalışma planını aldıktan sonra yaşadığımız çağın getirdiği farklılıklara da vâkıf olmaya mecburuz. Ulemanın kitaplara yığılıp kalması sorun çözmüyor. Sorunun temeline inebilmek için gereken muasır bilgi ve tecrübe de mü'minlerle ilgili içtihatlar için gerekmektedir. İnsanları ve insanların sorunlarını tanıyabilmek başka şey, mücerret sorun isimleri etrafında bir kültür sahibi olmak başka şeydir.

Ulemanın kendi içinde bir beraberlik oluşturması, karşı cephede tek bir nefer gibi fitne ortamında yalnız kalmaması, kalpten kaynaklanan sıkıntılara karşı önemli bir koruyucudur. Zira ulemadan birinin kalple ilgili sıkıntıları, sıradan bir Müslüman'ınki ile aynı olamaz.

Bugün geldiğimiz noktada artık Müslümanlar olarak her alanda özel şahsiyetler yetiştirmeyi tasarlayan vakıflarımız, kurumlarımız vardır. Fıkıh okutmak, âlim yetiştirmek gibi vasıfsız hedefleri aşmalıyız. Koyun sürüsüne salınmış iki aç kurt misalindeki ulemayı Müslümanların adına yetiştirmenin bir değeri kalmamıştır. Mal edinme, şehvetlerinin esiri olma gibi kötü akıbetle kendisinden bir şeyler bekleyenleri hayâl kırıklığına uğratacak onlarca âlim yerine, dinini hayatı olarak gören bir âlim çok daha büyük işlere muktedir olacak, daha müessir olacaktır.

Önemli Bir Örnek

Ulemanın kendisi ve etki ettiği kişiler için geçerli bir kural da şudur:

Herkes ne için yaratıldı ise o iş için değerlendirilmelidir. Fıtrat ve kabiliyetler zorlanmamalı, değiştirilmeye çalışılmamalıdır.

Halid bin Velid radıyallahu anh, iman ettiğinde askerî şöhreti oldukça yaygın biriydi. Ama Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem, onu sıradan bir asker olarak değerlendirdi. Özel yetkili biri olarak tayin edilmedi. Bir zaman sonra nefis terbiyesi ve kimlik tespiti için yeterli süre dolunca kendisine uygun, "Allah'ın kılıçlarından bir kılıç" olarak askerî yeteneğine uygun bir konuma getirildi. Buna rağmen Halid yanlış yaptığında, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem, "Allah'ım, Halid'in yaptığından ben uzağım!" dedi. Yine de Halid'i uzaklaştırmadı.

Herkesi yaratıldığı yerde tutmak, kabiliyetleri zorlamamak budur. Âlim olmak siyasetten anlamak olmadığı gibi ilimsiz siyaset de muteber değildir. Âlim olmak ekonomiden de anlamak değildir ama âlim, faizi bile ayırt edemeyecek kadar ekonomiden uzak kalmamalıdır.

Din Eskir mi?

Allah'ın dini için eskime ifadesinin kullanılamayacağı aşikârdır. O, ebediyen korunmuş bir dindir. Kur'an ve Sünnet ebediyen korunmuş olacaktır. Kur'an'ın korunmuşluğu kendisi ile belgelidir. Sünnet'in de korunduğu tarih ile sabittir. Dolayısıyla İslam için eskimeden söz etmek mümkün değildir. Ancak dindarlığın yani İslam'ı yaşamakla mükellef Müslümanların eskimesinden söz etmek mümkündür.

Nesilden nesle farklılıklar, hatta bir nesil içinde zamandan zamana fark gösteren durumlar olabilir. Ashabı kiram üzerinde, onların çocuklarında bu farkı görmek mümkündür. Ashap bile – Allah onlardan razı olsun – Uhud'daki heyecanlı günlerini, ondan elli yıl sonra arar oldular. Bir sonraki nesilde, önceki neslin heyecanı azalma gösterdi.

Din üzerinde gerek bidatlerin ortaya çıkmasıyla ve gerekse haramlara karşı titizliğin gevşemesiyle belirginleşebilecek bir zayıflamanın görülmesi aslında Allah'ın kanunlarından biridir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, emaneti en güzel şekilde eda etti. Veda hutbesinde de bunu ikrar ettirdi. Ashabı, ondan aldıkları emaneti hakkıyla eda etmek için çırpındı. Ama doğal bir zayıflamadan kaçınmak da mümkün değildir. Eski ümmetlerde bu durum, o dinin yerine Allah'ın yenisini göndermesi şeklinde tecelli ediyordu. Bu Ümmet ise kıyamete kadar baki kalacaktır, yeni bir din gelmesi mümkün değildir. Eksilme veya artmaya karşı korunmuş bir dindir dinimiz.

Yeni bir din gelmeyecektir. Mevcut dini yaşamakta ise bir gevşeme gözle müşahede edilebilecek kadar mevcuttur. Gevşeme, üzerine gidilmemesi hâlinde büyüyerek devam eden bir açı olarak dinin köklerine zarar verecektir. Çünkü açılmaya başlayan bir açı kesinlikle büyüyerek devam eder.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sahih hadislerinden birinde "dini yenileyecek" birinden söz edilmektedir. Elbette buradaki yenileme, dini yaşayanların kafalarının yenilenmesi, heyecanın tazelenmesidir. Yoksa dine bir kelime ilave etmek, ondan bir kelime eksiltmek mümkün değildir. İslam'ın ruhu buna müsait değildir. Her yüz yılda bir ortaya çıkacak olan bu yenileyici şahsiyet, birinci asrın sonundaki Ömer bin Abdülaziz'den itibaren izlenmiştir.

Farklı bölgelerde, farklı zamanlarda gerek siyasette ve gerekse diğer alanlardan birinde ashabın mantığıyla hareket eden belli şahsiyetler ortaya çıkıp Müslümanların heyecanını tazelemiş, toplumu istila eden bidatlerden ve dış etkilerden Müslümanları uzaklaştırmıştır. Müceddit olarak anılan bu şahsiyetlerin etkisi çoğu zaman kendi dönemlerinde de hissedilmiş ise de geçen zaman, onların neye muvaffak olduklarını daha iyi göstermiştir.

Dindeki yenilenmeyi, "dinin simgelerindeki unutulmuşluğu, ahkâmındaki terk edilmişliği, kaybedilen Sünnetleri ihya etme" hareketi olarak tarif etmemiz mümkündür. Müslümanlar bu yenilemeyi bir vakıa olarak yaşamışlardır. Hadisi şerifte de bu bildirilmiştir. Ebu Davud'un rivayet ettiği bir hadiste Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır:

"Allah, bu Ümmet'e her yüz yılın başında dinini yenileyecek birini muhakkak gönderir." (Melahim, 1/4291)

Yenileme ve Yenileyici

Müslümanların yolcu olarak bulundukları gemilerini korumaları, limana kadar güven içinde yolculuk etmeleri önemli bir hedeftir. Bu hedefi dini yaşamak ya da başka bir isimle isimlendirebiliriz. Allah'ın haramlarına karşı tavizsizlik şeklinde de isim verebiliriz. Adı önemli değildir. Önemli olan bizim dinimizi yaşayarak Allah'ın rızasını elde etmemizdir. O en büyük gayedir. Bunun için karşımıza çıkabilecek sorunlar arasında bulunan vurdumduymazlık, bencillik, kısır düşünme, küçük düşünme gibi illetlere karşı Allah'ın bir yardımı olarak dinî yaşantımızı yenileyecek şahsiyetlerin içimizde bulunması, onların her asırda gönderilmesi nebevi kaynaklı bilgilerimizdendir. Fakat bu durum, her beyaz önlüklüyü doktor zannetme düzeyinde olmayacaktır.

Kendisi eskimiş birinden yenileme bekleyecek değiliz. Bu yenilemenin üzerinde gerçekleşeceği kimseler iyi hatipler, kaliteli yazarlar olarak vasıflandırılabilecek kimseler de değildir. Aranan kan, ashabın kanıdır. Ashaptaki kaliteyi ve şahsiyeti kendilerinde bulunduranlar arasından bir yenileyiciye talip olmamız gerekiyor.

Her şeyden önce İslam, birinci asrın sonundan itibaren iki ana kol üzerinden yaşanmaktadır. Bu iki kolun biri, ashabı kiramı ölçü alan koldur. Diğeri de bir çeşit felsefeden etkilenmiş koldur. Her iki kolun da adı "mezhep" olarak zikredilen dalları vardır. Ama temel anlayışta Kur'an ve Sünnet esaslı olanlar ile beşerî yorumların girdiği anlayışlar vardır. Biz

buna Ehlisünnet ve diğerleri diyebiliriz. Ehil Sünnet'in de içinde farklı adlandırmalar vardır, diğerlerinin de.

Dinimizi bize yenileyecek şahsiyet, Ehlisünnet ortamının adamı olmalıdır. Çünkü yenileme zaten Kur'an ve Sünnet'ten kopmayı ıslah etmek içindir. Islah edecek olanın kendisinde sorun varken ondan bir beklenti içinde olamayız. Eğitimini Kur'an ve Sünnet üzerinden almış, onları ashabın gördüğü gibi gören biri için böyle bir vasıf uygundur. Kur'an'ı mücmelen iman kadar, ondan nasıl istifade edileceğine dair usûlde de selefin yolunu izlemelidir.

Biz onun bu idrakini yaşantısı üzerinde de görmeliyiz. O, âdeta yürüyen bir Kur'an olmalıdır. Mesela Kur'an; insanları, fani dünya lezzetlerinden geçip ebedî cennete davet ederken o, dünyalık yatırımlar peşinde ise biz onun yenileyici niteliğini kabullenemeyiz. Bilgisi hayatına yansımalı, o bilgi gözlerinden okunabilmelidir.

Böyle bir şahsiyetten beklenen en önemli özelliklerden biri de dinî himmeti ve gayretinin cihat düzeyinde olmasıdır. Uykularını bölen bir dert hâline gelmesini isteriz. Toplantılarda konuştuğu konular arasında dinin de bulunması başka şey, gemimizin delinmesine karşı hayati bir tehlike ile karşı karşıya olduğunu bilmesi başka şeydir. Sabrı ve sebatı ile ashabın izinden gittiği görülebilmelidir. Üç günlük projeler yerine asırları kuşatan projeler üretmelidir. Bu yenileyici; bir kişi de olabilir, çok kişi de olabilir. Önemli olan, Müslümanlardaki küllenmeyi kaldıracak hamlenin başarılmasıdır.

Gerekçe

Fitneler artarak devam etmektedir.

Bidatler çoğalmış ve kökleşmeye başlamıştır.

Müslümanlar bir güven bunalımı yaşamaktadır.

Dinî heyecan sönmeye yüz tutmuştur. Kalabalık camilerde heyecanlı musalliler yoktur.

Zahirî büyümenin yanında batıni gelişme zayıf kalmıştır.

Başta Kur'an ve Sünnet olmak üzere Şeriat ilimleri ilgilenilmez olmuştur.

En önemli göstergelerden biri olarak Arapça, Arapların dili hâline getirilmiştir. Hâlbuki o, din dilidir.

Şehvetler tapınılır düzeye yükseltilmiştir.

Ümmet, diğer milletlerin gerisinde kalmıştır.

Yeni nesil yetiştirmede sıkıntı aşılamaz seviyeye gelmiştir.

Maddi gelişmeler, manevi ilerlemenin önünde set olmuştur.

İslam, diğer muharref din mensupları tarafından kuşatma altına alınmıştır. İslam'ı ezmek için farklı yöntemler denenmektedir. Bu yöntemlerin bir bölümü Müslümanlar tarafından kavranamamış, tuzaklara düşülmüştür. Dinler arasında muhabbet ortamı gibi kavramlarla ağlar kurulmuştur.

Neler Yapılmalıdır?

Yapılacak ilk iş, akidenin berraklığını sağlamaktır. İnsanların düşünce ürünlerinden etkilenmemiş, ashaba verilen bilgiler üzerinden sürdürülen bir akideyi ortaya çıkarmaktır bu. Bunun için bidatlerle mücadele edecek; cihat, şehadet, ilim, ibadet, zikir, Sünnet, farz gibi kavramların orijinal hâlinde yeniden Müslümanların gündemine girmesini ve uygulanmasını sağlayacaktır. Dışarıdan sızan düşüncelere karşı set oluşturacaktır. Allah'ın hükmünün tatbik edilmesi için mücadele edecektir. Dini öğrenme ve uygulama usûllerindeki dalgalanmaları durduracaktır. Bu düzeltmeler, ilimden sosyal alanlara kadar her yerde hissedilebilmelidir. Allah'a davet ve diğer milletlerle ilişkilerde de bu yenilenmenin etkisi görülebilmelidir.

Mükemmel Başarının Mükemmel Örneği

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz, taşların bağlı köpeklerin salınmış olduğu bir topluma gönderildi. Çetin bir görev üstlenmişti. Kendi çocuklarına bile merhameti olmayan bir topluma, tam anlamıyla cahiliye ehline muhatap olmuştu. Ne kendisinin ne de ona yanaşacakların can ve mal güvenliği vardı. Söz anlamayan, kabalığı ilke edinmiş insanlar arasında bir medeniyet tesis etmek istiyordu. Allah Teâlâ, onu mükemmel bir örnek olarak görmemizi emretmektedir. (Ahzab, 21) Aynı zamanda da "O size ne verirse onu alın, yasakladığından da kaçının." diyor. (Haşr, 7)

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimizi örnek almamız elbette namazda, hac ibadetinde, Ramazan orucunda örnek almamızdır. Elbette abdest almayı, kurban kesmeyi ondan öğreneceğiz. Elbette giyim kuşamımızı ona benzetmeye çalışacağız. Elbette aile düzenimizde örneğimiz o olacak.

Yaşadığımız toplumun kötülüklere kaymasına karşı, gemimizi delme hareketlerine karşı izleyeceğimiz siyaset ve çalışma takvimimizde de örneğimizin sevgili Peygamber aleyhisselam efendimiz olması gerekmektedir. Çünkü o bizim peygamberimizdir. Ve o en cahil insanları eğitmeyi, en kaba hareketleri düzeltmeyi başarmıştır. Onu izlemek, başarılmışı izlemektir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin iyilikleri emretme ve kötülüklerden alıkoyma projesi kâğıt üzerinden bir proje değildir, taslak hiç değildir. Tam anlamıyla uygulanmış ve başarısı Veda Hutbesi'nde perçinlenmiş bir projedir onun projesi. Hiçbir toplum, onun muhatap olduğu cahiliye toplumundan daha ağır şartları yaşıyor olamaz. Belki işlenen hataların çeşidi artmış, sayısı çoğalmıştır ama cahiliye kafası, müşrik anlayışı her zaman Mekke müşriklerinin peşinden gitmiştir.

Bütün zamanlar ve bütün mekânlarda Allah'a davet edenlerin, iyilikleri yaymak ve kötülükleri engellemek isteyenlerin yegâne örneği sevgili Peygamber aleyhisselam efendimizdir. Ona bakmasını bilenlerin başarısı daha yakın bir başarıdır. Aynısını yapmaya muktedir olmayabiliriz ama izini sürme mücadelemizden yılmamalıyız.

Başarının En Gerçekçi Sebepleri

Sevgili Peygamber aleyhisselam efendimizin iyilikleri yayma, kötülüklerle mücadele stratejisini Allah Teâlâ'nın belirlediğini biliyoruz. Bunun için de ona baktığımızda Allah Teâlâ'nın neye yardım edeceğine, kimin çalışmasına bereket vereceğine bakmış oluruz.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yirmi üç yıl süren tebliğ dönemindeki eğitim ve ıslah projesinin on dört temel çizgisi olduğunu tespit edebiliriz. Bu on dört maddeyi özellikle belirten ilmî bir kaynak henüz görmedim. Ama bilhassa hadisi şeriflerle ona ait çalışmaları tespit eden kaynaklarda umumen zikredilenleri toplayarak bu sonuca ulaşmış bulunuyoruz:

1- Yüzde yüz ihlaslı bir çalışma yapmıştır. En büyük silahı, ihlası idi.

2- Birinci günden son güne kadar sebatı sarsılmamıştır. Gelgitleri, gevşemeleri olmamıştır. İlk günlerdeki "Güneşi bir elime koysanız…" diye başlayan dik duruşu son günde de aynı idi.

3- Sabrı mükemmeldi. Acele etmedi. Namaz kılarken üzerine çullanıp onu boğarcasına ridasıyla sıkan Ukbe bin Muayt'tan ashabının ona yaptığı eziyetlere kadar pek çok konuda büyük bir sabır örneği vermiştir. (Buharî, Menakib, 5/3678) Adaletsiz davrandığı ile itham edildiğinde bile: "Allah, Musa'ya rahmet etsin. Bundan da fazlasıyla eziyet edilmişti de sabretmişti." diyerek kendisini teselli etmiştir. (Müslim, Zekât, 46/2444; Buharî, 3150)

Kendisine eziyet edenlere karşı önüne beddua silahı konduğunda da: "Bilakis, Allah'ın onların nesillerinden yalnızca Allah'a ibadet edip şirk koşmayacak birilerini çıkarmasını umuyorum." demiştir. (Buharî, Bed'ul-Halk, 7/3231; Müslim, 1795)

4- Allah'a sınırsız bir tevekkülü vardı. O'nun, kendisini asla yalnız bırakmayacağını biliyordu. Mağara arkadaşı Ebu Bekir'e söylediği söz olan "Üçüncüleri Allah olan iki kişi hakkında ne diyebilirsin?" onun tevekkülündeki boyutu göstermektedir. (Müslim, Fedailu's-Sahabiti, 1/6119; Buharî, 3653)

5- Gayet yumuşak davrandı. En kaba insanlara en nazik ölçüleri kullandı. Kırmamaya gayret etti. Kimin hangi tavrı hak ettiğine değil kendisine neyin yakıştığına bakarak davrandı. Ashabının ortasında münafıkların başı, Medine'den zayıfları çıkarmaktan söz ettiği bir ortamda onu öldürmeyi teklif edenlere, " 'Muhammed, ashabını öldürüyor.' der insanlar." diyerek reddetmiştir. (Buharî, Menakib, 8/3518; Müslim, 2584)

6- Merhametli davranmış, beddua etmemeye ve cezalandırmamaya özen göstermiştir.

7- Kolaylığı ilke edinmiş, Ümmet'ine de kolaylaştırmalarını tavsiye etmiştir. Âişe annemiz, onun iki şeyden birini tercih etmek durumunda olduğunda günah olan taraf olmadığı sürece kolayı tercih ettiğini söylemektedir. (Müslim, Fedail, 20/5999; Buharî, 3560)

8- Planlı ve programlı işler yapmıştır. "Olursa olur!" şeklinde bir siyaset izlememiştir.

9- Maslahat ve mefsedeti gözetmiştir. Yani yapacağı işin ne getirip ne götüreceğine dikkat etmiştir. Kâbe'yi İbrahim aleyhisselamın inşa ettiği şekle çevirmek istediğini söylediğinde, Âişe validemiz, yapması yönünde teklifte bulununca, insanların küfürden yeni çıktıklarını, böyle bir değişikliği kavrayamayacaklarını söyleyerek değiştirmeye yanaşmamıştır. (Müslim, Hacc, 69/3229; Buharî, 1583) Zira insanlar, hazır Kâbe'nin neden yıkılıp yenisinin inşa edildiğini idrak edemeyerek bunu Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin kişisel ihtirası gibi anlayabilirlerdi. Bu da bir mefsedetti.

Yine ashabının nakillerinden anlıyoruz ki onların bıkmasından endişelenerek konuşmalarını yoğunlaştırmaz, sık sık konuşma yapmazdı. (Buharî, İlm, 11/68)

10- Hata eden kişilerin şahıslarını değil, hatalarını muhatap alırdı. Bir hata yüzünden insan kaybetmemeyi hedef alırdı. Bunun için de "Şu adam neden bunu yaptı?" şeklinde konuşmaz, "Bazıları neden böyle yapıyor?" derdi.

11- Teenni ile hareket ederdi. Yerli yerinde konuşması, her şeyi yerli yerinde kullanması yanında, kimin hangi iş için uygun olduğuna da önem vererek iş yapıyor ve adam seçiyordu. İstişareyi ihmal etmezdi.

12- Allah'ın yasaklarına karşı gayet titizdi. Haramlara karşı hiçbir tavizi yoktu. Bir hırsızlık konusunda cezanın hafifletilmesi yönünde ricada bulunanlara karşı, ayağa kalkıp suçu işleyen kızı Fatıma bile olsa onu cezalandıracağını söylemişti. (Buharî, Hudûd, 12/6788)

13- Farklı zaman ve mekânlardaki fırsatları iyi değerlendirmiştir. İnsanların bir arada bulunmalarını fırsat olarak kullanmıştır.

14- Bütün işlerinde "öncelikli" ve "önemli" listesi muhakkak olmuştur. Bunun için de ondan geldiği hâlde emirleri arasında farz, vacip, Sünnet; yasaklar arasında da haram ve mekruh ayrımı yapılmıştır.

Nübüvvet Döneminden Örnekler

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yaşadığı ve Kur'an ayetlerinin inmeye devam ettiği dönemde de geminin seyrini engelleyebilecek hatalar

yapıldı. O hataları Kur'an ayetleri, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin bizzat kendisi düzeltti. Ashap devreye girip hata eden arkadaşlarını ikaz etti. O döneme ait hatalar ve düzeltmeye dair belgeler bizim için orijinal örnekler olarak duracaktır.

Örnek:

Hatıb bin Ebi Beltaa radıyallahu anh ashaptandı. Mekke'yi fetih planları yapan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin amacını Mekkelilere bildirecek bir hatanın içine girdi. Durum öğrenildi, hakkında inen Mümtehine suresinin birinci ayeti, irtikâp edilen hata hakkında Allah'ın hükmünü bildirdi. Hatayı işleyen tevbe etti. Gemi su almaktan kurtarıldı.

Hatıb'ın yaptığı ağır bir suçtu. Gemiye büyük bir zarar verebilirdi. Bu nedenle sahabiler onu ağır bir şekilde cezalandırmaktan yana idiler. Ama önemli bir gerçek daha vardı; Hatıb, Bedir gazilerindendi. Geçmişindeki gazilik böyle bir hatasının örtülmesini gerektiriyordu. Öyle de oldu. Hem gemi kurtarıldı hem de Hatıb.

Örnek:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hutbe irat ederken Medine'ye bir kervan geldi. Kervan sesi duyulunca mescitte Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi dinleyenler, hutbenin bitmesini beklemeden mescitten çıktılar. Büyük bir hata idi bu. Allah'ın peygamberini, Cuma hutbesi irat ettiği bir anda ayakta bırakıp çıkmak... Cuma suresinin on birinci ayeti indi. Hata edenler hatalarını anladılar. Geminin su alması engellendi, hatalılar hatalarını düzeltti.

Örnek:

Allah Teâlâ, Peygamber'ini yüzde yüz kendisine itaat edilsin diye gönderdi. Yüzde yüz itaat etmenin en tabii gereklerinden biri de onun huzurunda gerekli saygıyı göstermekti. Önündekiler, seslerini bile kontrol ederek konuşmalıydılar. Nitekim öyle de oluyordu, başlarının üzerinde uçmasından korktukları bir kuş varmış gibi hareket etmeden dinliyorlardı onu. Ama bir keresinde huzurunda bulundukları hâlde sesli konuştular. Bu bir hata idi; Kur'an, o büyük makama karşı yapılması uygun olmayan bir hata olarak anında bu hatayı düzeltti. Hucurat suresinin ilk ayetleri ashabı ikaz etti. Onlar da kendilerine çekidüzen verdiler.

Örnek:

Bir grup sahabi, yüzeysel ölçülerle iman ölçümü yapmaya kalktılar. “İman ettim.” diyenin imanından şüphe ederek onu öldürdükleri oldu. Bu bir hata idi. Kur’an, Nisa suresinin doksan dördüncü ayeti ile bu hatayı düzeltti; araştırma yapmadan, kulaktan dolma bilgilerle kimsenin Müslüman olmadığına dair bir karar verilmemesi gerektiğini öğretti. Hata da düzelmiş oldu. Gemi korundu.

Örnek:

Bir grup Yahudi, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanına girip ona selam vererek kullandıkları selamda kelime oyunu yapıp Resûlullah aleyhisselama hakaret etmek istedi. Âişe radıyallahu anha validemiz bunu fark edip onlara lanet eden bir tepki gösterdi. Sevgili Peygamber’imiz, hanımına onların kabalığını hissettiğini ve gereken cevabı verdiğini ama onun yumuşak davranmasının daha uygun olacağını hatırlatarak ani tepkisinin yanlış olduğunu ona hatırlatmış oldu. (Buharî, Edeb, 35/6024)

Örnek:

Bir çocuk, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanında yerken çanağın her yerini karıştırarak yemeye kalkıştı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onu ikaz ederek besmele ile başlamasını ve sağ eliyle önünden yemesini emretti ona. (Buharî, At’ime, 2/5376; Müslim, Eşribe,13/5268)

Örnek:

Bir adam mescide girdi, namaz kılıp Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme selam verdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona: “Dön namaz kıl.” diye ikaz etti. Bu üç kere böyle uygulandı. Adam başka türlü namaz bilmediğini söyleyince ona, ta’dili erkâna dikkat etmesi gerektiğini öğretti. (Buharî, Ezan, 95/757; Müslim, Salât, 11/885)

Örnek:

İslam terbiyesini henüz öğrenememiş bir Müslüman, Peygamber aleyhisselamın da bulunduğu bir esnada mescitte bevletmeye kalkıştı. Ashap adama şiddetli tepki gösterdiler. Peygamber aleyhisselam ise onları teskin etti. Hatta adamın bevlinin sıkıştırılmaması gerektiğini söyledi. Adam işini bitirince de bir kova su getirilip kirlenen yerin temizlenmesini emretti. Ashabına da kolaylaştırıcı olmaları gerektiği yönünde uyarıda bulundu. (Buharî, Vudu’, 58/220; Müslim, Tahare, 30/659)

Örnek:

Ashaptan Abdullah bin Amr bin As radıyallahu anh, orucu ara vermeden sürekli tutmaya başlamıştı. Yaptığını iyi niyetle ama yanlış yapıyordu. Güçsüz bir Müslüman olarak ayakta duramayan biri olması onu bekleyen bir sonuçtu.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onu ikaz ederek gözünün kararacağını, nefesinin daralacağını, hâlbuki bedeninin de üzerinde hakkı bulunduğunu söyleyip hatasını düzeltti. (Buharî, Savm, 1979; Müslim, Sıyam, 1159) Evet, yıpranacak olan Abdullah'ın bedeni idi belki ama yolculuğu beraber paylaştığı gemi arkadaşları için bir sorun oluşturacaktı. Bu nedenle de Abdullah bin Amr bin As radıyallahu anh ikaz edildi.

Örnek:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem haccederken bir kadın soru sormak için yanına yaklaşmıştı. Kadın soru sorarken Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin devesinde beraberinde bulunan Fadl bin Abbas, kadına bakmaya başladı. Kadın da ona bakıyordu. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem eliyle Fadl'ın yüzünü ters tarafa çevirerek yanlış işe müdahale etti. (Buharî, Hacc, 1513; Müslim, Hacc, 1334)

Örnek:

Medine'den dış şehirlere görevli olarak gönderilenler, geri geldiklerinde onlara verilen hediyelerle gelmişlerdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, analarının evlerinde oturmaları hâlinde kendilerine verilmeyecek olan bir hediyeyi almalarının yanlış olduğunu ikaz ederek devlet görevlilerinin hediye almalarındaki sakıncayı da öğretmiş oldu. (Buharî, Ahkâm, 7174; Müslim, İmare, 1832)

Örnek:

Bir adam Cuma namazını kılmak için mescide gelmişti. Peygamber aleyhisselam hutbe irat ediyordu. Adam ön safa geçmek için insanları eze eze ilerliyordu. Peygamber aleyhisselam, adamı ikaz ederek buyurdu ki: "Otur, eziyet verdin!" Peygamber aleyhisselam, Cuma namazı kılıp sevap kazanmak için girdiği mescitte mü'min kardeşlerine eziyet vererek sevap kaybeden bir mü'mini ikaz etmiş oldu. (Ebu Davud, Salât, 230/1118)

Örnek:

Namaz kılmak için mescide gelenler, namazın kılınmaya başladığını görünce koşuşturup gürültü yaptı. Namazdan sonra neden gürültü yaptıkları sorulunca da namaza yetişebilmek için koştuklarını söylediler. Bunun üzerine Peygamber aleyhisselam; yaptıklarının hatalı olduğunu, namaza vakarla gelmelerini, yetişebildiklerini imamla kılmalarını, kılamadıklarını da sonra tamamlamalarını söyledi. (Buharî, Ezan, 635; Müslim, Mesacid, 603)

Örnek:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem, torunlarından birinin zekâta ait hurmalardan yemeye çalıştığını görünce hemen müdahale etti ve elindekini atmasını söyledi. (Buharî, Zekât, 1491; Müslim, Zekât, 1069)

Örnek:

Ashaptan Ebu Zer radıyallahu anh, zenci birini annesinin kara derili olması ile ayıplayınca Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona, yaptığının cahiliye anlayışını yansıttığını söyleyerek onu ikaz etti. (Buharî, İman, 1661)

Örnek:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanında bir adam hakkında abartılı övgüler dizen birine: "Yazık ettin, adamın kafasını kopardın. Sizden biriniz birisini öveceği zaman, 'Öyle zannediyorum' desin." diye ikaz ederek doğru olanı övmeyi göstermiştir. (Buharî, Edeb, 54/6060; Müslim, Zühd, 14/3000)

Örnek:

Ashabı Suffa'dan olan Cerhed radıyallahu anh diyor ki:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bizim yanımıza oturmuştu. Benim uyluğum açıktı. Buyurdu ki: "Uyluğun avret olduğunu bilmiyor musun?" (Ebu Davud, Hammam, 1/4014)

Örnek:

Cabir bin Abdullah radıyallahu anh, babasına ait bir borç için Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme gittiğini ve kapıya vurduğunu, içeriden de "Kim o?" dendiğini, kendisinin de "Ben, ben..." diye cevap verdiğini anlatarak diyor ki:

“Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ‘Ben, ben...’ dememi uygun bulmayarak dışarı çıkıp ‘Ben, ben...’ demeye başladı.” (Buharî, İsti’zan, 17/6250; Müslim, 2155)

Örnek:

Ashaptan Numan bin Beşir radıyallahu anh anlatıyor:

“Annesi, babasından Numan için bir yer vermesini istemiş. O da verince Peygamber aleyhisselam şahit olmazsa kabul etmeyeceğini söylemiş. Bunun üzerine babası Numan’ı elinden tutup Peygamber aleyhisselama götürdü, vereceği mala şahit olmasını istedi. Peygamber aleyhisselam ise ona başka çocuğu olup olmadığını sormuş. ‘Var.’ deyince de ona: ‘Beni zulme şahit tutma!’ diyerek şahit olmayı reddetmiştir.” (Buharî, Şehadât, 9/2650; Müslim, 1623) Çünkü diğer çocuklarının da payı olması gereken bir malı babasının, Numan’a devretmesi bir zulümdü.

Örnek:

Ebu Mesud radıyallahu anh bir örnek veriyor:

“Sahabiden biri sabah namazını uzun kıldırmakta idi. Peygamber aleyhisselama durum bildirildiğinde Peygamber aleyhisselam, çok kızdığı anlaşılacak şekilde bir konuşma yapmış ve ashabından bazılarının dinden soğuttuklarını, namaz kıldıranın uzatmamasını, namaz kılanlar arasında zayıfların, yaşlıların ve ihtiyaç sahiplerinin bulunabileceğini söylemişti.” (Buharî, 702; Müslim, 466)

Dağarcığımızda Bulunsun

Ayetleri Ciddiye Almak

Allah Teâlâ buyurdu ki:

"Oysa Allah, size Kitap'ta 'Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, başka bir söze geçmedikleri müddetçe onlarla oturmayın, aksi hâlde siz de onlar gibi olursunuz.' diye hüküm indirmiştir. Şüphesiz Allah, münafıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır." (Nisa, 140)

a- Bu ayet, Allah'a isyan olan işlerin yapılması ile o işleri yapanlarla "bir arada" bulunmayı açıkça "onlar gibi olma" şeklinde göstermektedir. Mü'min, imanını beyninde gizlemekle iman ehli olarak yaşayabilir mi? Küfür, küfür amellerini; asiler de isyanlarını teşhir ederken mü'min, imanından kaynaklanan kimliğini nasıl teşhir etmez? En az asiler kadar cesur olmayan hak tarafındakiler, batıl tarafındakileri nasıl mağlup edebilirler?

b- Ayeti kerime, iki suçu öne çıkarmaktadır. Bunlardan biri Allah'ın ayetlerinin inkâr edilmesi, diğeri de Allah'ın ayetleri ile alay edilmesidir. İnkâr ve alay etmenin denk tutulduğuna dikkat edelim. Hâlbuki bizim mevcut anlayışımızda inkâr edenler ayrı bir sınıf olarak görülürken, alay suçu işleyenlerin içimizden biri olmalarında bir beis görülmemektedir. Sanatçı, gazeteci, yazar gibi vasıfların maskelediği yüzler dinimizle istihza ederken gereken tepkiyi göstermekte yetersiz kalınabilmektedir.

c- Mü'minler olarak bir arada bulunmanın gereğini icra etmemiz ya da mü'min olarak yaşamanın gereğini bir arada bulunarak göstermemiz bir emirdir. Bu emir sadece namaz için toplanılan camilerde, haccedildiğinde Kâbe'nin etrafında ortaya çıkmamalıdır. Ticarette bu birliktelik bulunmalıdır. Mü'min, diğer bir mü'mini tercih etmelidir. Diğer mü'min de tercih edilişini suiistimal etmemelidir. Aile kurulurken zaten mü'min olan tercih edilmek durumundadır ama biz bir adım daha ileri giderek iyi mü'min arayışı içinde olmalıyız ki imanî gereklere rağbet artsın. Meseleyi sadece siyonist mallarını boykot düzeyinde tutmakla kısır bir döngüye esir düşmüş oluyoruz. Kullandığımız selam cümlesi bile bizi yansıtmalıdır. Evlerimizde kullanılan mobilya ve mutfak düzeni de bizi yansıtmalıdır.

Mü'minlerle Dost Olmak

Allah Teâlâ buyurdu ki:

“Mü’min erkekler ve mü’min kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. İyiliği emreder, kötülükten alıkoyarlar. Namazı dosdoğru kılar, zekâtı verirler. Allah’a ve Resûl’üne itaat ederler. İşte, bunlara Allah merhamet edecektir. Şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (Tevbe, 71)

a- Ayeti kerime, mü’minleri birbirlerinin dostları olarak zikretmektedir. Bunu bilmeyenimiz de yoktur. Zaten aynı dine iman edenlerin birbirlerine dost olmasından başka bir şey beklenemez. Ancak ayet, bu dostluğu genetik bir sonuç olarak görmüyor. Allah’ın emirlerinden oluşan bir listenin etrafında oluşmaktadır bu dostluk. Tabii bir sonuç olarak da mü’min erkekler ve kadınlar, dostluğun gerekçesi olan iyiliği emretme, kötülükten alıkoyma, namaz kılma, zekât verme, Allah’a ve Resûl’üne itaat etmeyi yerine getirmemeleri hâlinde böyle bir dostluktan da söz etmek mümkün olmayacaktır.

b- Ayette sayılan şeylere bakıldığında şunları görüyoruz:

İyiliği emretmek,

Kötülükten alıkoymak,

Namazı dosdoğru kılmak,

Zekâtı vermek,

Allah’a ve Resûl’üne itaat etmek.

Bu beş şey, dinimizin emirlerinden oluşmaktadır. Yalnız iki hususa özellikle dikkat edilmelidir. Birincisi, namaz ve zekât zaten Allah’a ve Resûl’üne itaatin gereğidir. Allah’a itaat etmeyen namaz kılar mı veya namaz kılan Allah’a itaat etmeyi kabul etmez mi? Bu sorunun cevabı çok önemlidir. Anlaşılan odur ki Allah’a ve Resûl’üne itaat zikredildiği hâlde o itaatin gereklerinden olan dört husus tekrar zikredilerek perçinlenmiştir. Bu da o dört şeyin dinin listesindeki önemini vurgulamaktadır. Gerçi dinin emirleri arasında önemsiz veya gereksiz bir emir yoktur ama bir emir diğerinden daha öncelikli ve daha yaygın olabilmektedir. Bu ayet de böyle bir durumu izah etmektedir.

İkinci husus da şudur:

Ayet, mü’minleri kardeş yapan özellikleri saymaya başlarken namaz ve oruçtan başlamamıştır. Bilakis iyiliği emretmek ve kötülükten alıkoymaktan başlamıştır. Hâlbuki biz, bu iki konuyu ne imanın şartlarından biri olarak görüyoruz ne de olmamasında mü’minliğimiz açısından bir sakınca görüyoruz. Ayet ise mü’min olmanın ve o mü’minlik gereği oluşacak dost

ortamının kıvamı için bunu gerekli görmektedir. Üzerinde düşünülmesi gereken bir husus olarak bunu kaydetmemizde yarar vardır.

Mü'minler haccederken birbirleriyle kardeşliklerini tekit etmektedir, "Arafat'ta bulunmanın izahı budur." diyebiliyoruz. Ayet ise haccı hiç zikretmiyor. Aynı camide namaz kılmayı da kardeşliğin simgesi ve gereği olarak göstermiyor. Öte yandan mü'min topluluğun zoraki bir arada duran kitle olmadığını, bilakis dostluk ortamının mü'minleri bir arada tuttuğunu söylerken ilk dayanak olarak da birbirlerine iyiliği emretme ve birbirlerinin kötülüklerine müdahale etme becerisini öne sürmektedir. Dağarcığımızda düşünme malzemesi olarak bunlar bulunmalıdır.

c- Bir başka önemli husus da Allah'ın, bu ayette sayılan işleri yapanlara rahmeti ile muamele edeceğinin bildirilmesidir. Bu da bizi derin düşüncelere sevk etmektedir. Biz bugün, gemisi her zamankinden daha fazla su alma riski olan bir Ümmet'iz. Birileri gemimizi sürekli tehdit etmektedir. Allah'ın rahmetine ve yardımına çok muhtacız. Ayet ise rahmete liyakatin gereği olarak dört şartı ileri sürmektedir. Biz ise apartmanlarımıza gömülmüş durumdayız.

Kendimizi ve kişisel menfaatlerimizi putlaştırıp duruyoruz. Kandil gecelerini ihya etmenin, birbirimize simit veya tatlı dağıtmanın kardeşlik olarak yeteceğini vehmediyoruz. Ayet ise gayet açık bir şekilde rahmetli olmanın şartlarını ortaya koyuyor. Biz ölülerimize "rahmetli" vasfını takmakla kimi ikna ediyoruz acaba?

Ayet defalarca okunmaya, üzerinde tefekkür edilmeye değecek ağırlıktadır.

Münafık Tavrı

Allah Teâlâ buyurdu ki:

"Münafık erkekler ve münafık kadınlar birbirlerindendir. Kötülüğü emredip iyiliği yasaklarlar, ellerini de sıkı tutarlar. Onlar Allah'ı unuttular; Allah da onları unuttu. Şüphesiz münafıklar, fasıkların ta kendileridir." (Tevbe, 67)

a- Münafıklık, küfürden daha ağır bir sıfattır. Cehennemliklerin en alt tabakasını onlar oluşturacaktır. Biz kimlerin münafık olduğuna dair bir bilgi sahibi değilsek de kimlerde münafıklık karakteri bulunduğunu veya hangi karakterlerin kişiyi münafıklaştıracağını bilebiliyoruz. Bu ayet, her şeyden öce münafıkları bir kitle olarak görmektedir. Onlar da bir kitledirler; birbirlerinin arkasındadırlar. Bu, mü'minlere "Siz de bir arada olmanın

gereğini yapın; bunlar gibi yapmayarak yaptığınızı imanınıza uygun olarak yapın.” mesajı vermektedir.

b- Münafıkların en temel karakteri kötülüğü emretmeleri, iyiliğe mani olmalarıdır. Mü’minlerde ise bu tam tersidir veya tam tersi olmalıdır. Aynı şekilde münafıkların elleri de sıkıdır, gelecek ve rızık endişesi taşıdıkları için infak edemezler. Mü’minlerde bu özellik de tam tersi olmalıdır. Gelecekleri Allah’ın teminatı altında olduğu için rahat rahat infak etmelidirler.

c- Kötülüğü emretmenin doğrudan bir emir veya kötülüğe zemin hazırlamak, ona sessiz kalmak şeklinde olabileceğini bilmiş olmalıyız. Mesela her türlü yasak koymaya muktedir bir kişinin kötülüğe karşı sessiz kalmasını kötülüğü emretme olarak görebiliriz. Çünkü onun sessizliği bir tür ruhsattır, emirdir.

d- Ayet bir hususu açıkça vurgulamaktadır:

Kötülüğü emretmek, iyiliğe mani olmak Allah’ı unutmakla sonuçlanacak bir hatadır. Kim Allah’ı unutursa Allah da onu unutur. Allah’ın kulunu unutması şüphesiz onu helake ayırmış olmasıdır. Yoksa unutulup gitme değildir.

İsrailoğullarının Tavrı

Allah Teâlâ buyurdu ki:

“İsrailoğullarından inkâr edenler, Davud ve Meryem oğlu İsa diliyle lanetlendi. Bu, onların isyan etmeleri ve hadlerini aşıyor olmalarından ötürüydü.

İşledikleri herhangi bir kötülükten birbirlerini vazgeçirmeye çalışmazlardı. Yapmakta oldukları ne kötüydü!

Onlardan birçoğunun inkâr edenleri dost edindiklerini görürsün. Andolsun ki kendileri için önceden (ahirete) gönderdikleri şeyden dolayı Allah’ın onlara gazap etmesi ne kötüdür! Onlar azap içinde ebedî kalıcıdırlar.” (Maide, 78-80)

a- İsrailoğullarını tanıyoruz. Her Kur’an okuyan, hadis bilen onları bilir. Onları anlatan ayet ve hadisler üstü kapalı değildir. Kimlikleri ve eylemleri hakkında açık seçik bilgiler Kur’an konusudur. Maide suresinin bu ayetlerinde onların lanetli oluşları vurgulanmaktadır. Özellikle de iki büyük peygamberin dilinden lanetlenmişlerdir. Bu iki peygamber de onların peygamberlerindendir.

Anlaşılan şudur:

İsrailoğulları lanetli bir millettir. Lanetin nedeni de onların isyankâr ve hadlerini bilmez oluşlarıdır. Buraya kadar genel bir bilgiyi tekrarlamış oluyoruz. İsrailoğulları kötüdür. Ama bu kötülüğün pratiğinde ne var? İsrail'in çocuklarından olmak mıdır lanetliliğin sebebi? Elbette hayır. Bir milletten, bir yöreden olmak lanet nedeni değildir. Ama lanete neden olacak bir eylemi tekrarlamak, lanetli olmanın nedenidir. İsrailoğulları da böyle olduğundan sürekli bir lanet altında kalmıştır. Onların berbat durumda olmalarının nedeni ise birbirlerinin kötülüklerini engellemiyor olmalarıdır. Biz bu suça iyiliği emretmemek, kötülüğe engel olmamak da diyebiliriz. Daha da ileri giderek bu suça, iyilikleri yayma ve kötülükleri engellemeyi devlete veya dinden sorumlulara devretme olarak da isim verebiliriz. İsmi ne olursa olsun bu suç, lanetli olmayı gerektiren bir suçtur. İsrailoğullarının asırlardır sırtında gezdirdiği lanet suçu bu suçtur.

b- Kötülüğe tepkisizlik bir kere karakter hâline geldikten sonra, kötülerden uzak kalabilmek de mümkün değildir. Kötülere sessizliğin sonucu, kötülerle beraberlik olabilmektedir. İsrailoğulları bunu da yapmış ve lanetlerine lanet katmıştır.

c- Kur'an'ın, öğüt kitabı olarak ona iman edenlere önceki milletlerin serüvenini zikretmesi oldukça düşündürücüdür. Öncekilerin ayaklarının kaydığı zeminleri bilmek, mü'minler için önemli bir fırsattır. Eğer İsrailoğulları, birbirlerinin kötülüklerine engel olmamaktan ötürü peygamberlerin dilinden bir lanet gördülerse ve Kur'an bu bilgiyi mü'minlere ulaştırıyorsa bu, mü'minlerin böyle bir suça karşı ne denli dikkatli olmaları gerektiğine işaret eder.

d- Şu hadisi şerif, İsrailoğulları ile alakalı bu durumun altyapısını iyi kavramamıza yardım edecektir:

"İsrailoğullarına ilk giren bozukluk şu idi:

Bir adam başkası ile karşılaşır ve ona: 'Be adam, Allah'tan kork ve şu işi yapma, bu helal olmaz sana!' derdi. Ertesi gün aynı adamla karşılaştığında onunla oturup yemek yemekte ve içmekte bir sakınca görmezdi. Onlar böyle yapınca Allah, kalplerini birbirine çarptı."

Ardından Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem, Maide suresinin 78. ayetini okudu ve buyurdu ki:

"Kesinlikle vallahi ya iyiliği emreder kötülükten alıkoyarsınız, zalimin elini tutarsınız, onu hakka mecbur edersiniz, onu hakka yönlendirirsiniz ya da sizin de kalpleriniz birbirine çarpılır." (Ebu Davud, Melahim, 17/4336)

Zalim Lidere Karşı Tavrımız

Nübüvvet Meydanından...

Ebu Ümame radıyallahu anh anlatıyor:

“Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Mina’da taşlama yaparken ona bir adam geldi ve ‘Allah azze ve celleye en sevimli cihat hangisidir?’ diye sordu. Ona bir cevap vermedi. İkinci taşlamayı yapınca önüne çıktı ve ‘Allah azze ve celleye en sevimli cihat hangisidir?’ diye sordu. Yine cevap vermedi ona. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem devam etti. Üçüncü taşlamada karşısına çıktı ve ‘Allah azze ve celleye en sevimli cihat hangisidir?’ diye sordu. Ona şöyle cevap verdi:

“Zalim bir liderin karşısında hak bir sözü söylemektir.’ ” (Ahmed, 21137)

a- Cihat, Allah için bir şeyler yapmanın adıdır. Candan ve maldan feragat edilerek cihat yapılabilmektedir. En çok sevdiklerinden, ailesinden, zevklerinden vazgeçemeyenler cihat edemezler. Bunun için de cihat, en büyük ibadetlerdendir. Hatta cihat, İslam’ın zirvesindeki son noktadır. Çünkü cihat, İslam olarak yapılan ne varsa onun garantisidir.

b- Sahabinin özellikle hangi cihadın Allah nezdinde daha sevgili olacağını merak ettiğini görüyoruz. Ve bu soru, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme hac gibi bir ibadetin en heyecanlı anlarından biri olan şeytan taşlama anında sorulmaktadır. Hacc, başlı başına büyük bir ibadet. Taşlama da büyük bir ibadet. Bu esnada bir Müslüman, hangi cihat çeşidinin Allah için daha sevgili olacağını sormaktadır. Verilen cevap gayet açık bir cevap olmuştur: “Zalim bir liderin karşısında hak bir sözü söylemek!”

c- Zalim bir lider, kâfir bir lider anlamında yüzde yüz kullanılmaz. Evet, küfür zulmün kaynağıdır ama Müslüman olduğu hâlde zulüm yapan lider de olabilir. O veya bu zalim bir lider, önünde konuşulması riskli bir liderdir. Buna rağmen mü’min, hakkı söylemekte tereddüt etmeyen ve yanlışı düzeltmeyi kendine görev bilen biridir. Yanlışı yapanın sade bir vatandaş olması ile siyasi bir lider olması arasında mü’min açısından bir fark yoktur. Sade bir vatandaşa “Şunu yapman yanlıştır.” demek kolaydır. Ucunda ölüm riski taşımayan bir uyarıdır bu. Ama polisi, savcısı olan bir liderin uyarılması kolay olmayabilir. Bunu yapmaya cüreti gösteren mü’min, mücahit mü’mindir. Ve onun mücahitliği de en sevgili cihadın sonucu olan mücahitliktir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin meşhur hadislerinden birinde şehitlerin efendisinin Hamza bin Abdülmuttalib ve zalim bir liderin önünde konuşan, ona iyiliği emredip kötülüğü yasaklayan, neticede de öldürülen

kişinin olduğunu bildirmiştir. (El-Müstedrek, 4936) Biz bu söyleme tarzını, Müslüman'ın siyasi olaylar ve kararlar karşısında sessiz kalmaması olarak da yorumlayabiliriz.

d- Niyette bir sıkıntı olmadığı sürece ortaya konacak tavrın yaşanan çağın getirdiği farklı iletişim imkânlarını kullanarak yapılmasında da bir sakınca yoktur. Yazıyla da konuşulabilir, sivil toplum yapılaşmasıyla da konuşulabilir. Yeter ki ihlas kaybolmasın.

İyiler Helak Olur mu?

Nübüvvet Meydanından...

Mü'minlerin annelerinden Zeyneb binti Cahş radıyallahu anha, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme: "İçimizde iyiler bulunduğu hâlde biz helak olur muyuz?" diye sorduğunda şöyle buyurduğunu söylemiştir:

"Evet! Kötülük çoğalırsa..." (Buharî, Fiten,4/7059)

a- Yeryüzünde yaşananların asıl adı hak-batıl mücadelesidir. Batılı güden İblis, hakkın ezilmesini istemektedir. Hakka iman edenler de batılın ezilmesi için çalışmaktadırlar. Bunun adına hak-batıl mücadelesi diyebiliriz. Mü'minler, bu mücadelenin tabii taraftarlarıdırlar.

Hakkın üstün olması, Allah'ın sözünün son söz olması, onların çalışması ile gerçekleşeceğinden mü'minler, batılın güçlenmesinden de sorumlu olacaklardır. Bunun anlamı şudur: Mü'minler sadece kendi durumlarını değerlendirerek, daha çok ibadet yaparak, zekât vererek ve benzeri işlerle üzerlerine düşeni hakkıyla yapmış olmazlar. Aynı zamanda karşı cephenin, isyan ehlinin de ne durumda olduklarına bakmakla mükelleftirler. Zira onların çoğalması, Allah'a isyanın güçlenmesi bir anlamda mü'minlerin erimesi olacaktır. İsyan edenlerin başka bir gruptan olmaları, mü'minlerin de azaba uğramalarına mani olmayacaktır.

b- Allah'a isyan, küfür cephesinden geleceği gibi iman ehlinin içinden de gelebilir ki böyle bir durum, mü'minlerin sorumluluğunu kat kat artırır. Zira Allah'a isyan olan işler irtikâp edildikten sonra bunun küfür cephesinden veya mü'minlerin yaşadığı toplumdan gelmesinde bir fark yoktur. Bundan da anlaşılıyor ki mü'minler; mantar gibi üreyen faizli kurumları, su tüketimine dönüştürülen alkol tüketimini, kumarın isim değiştirerek yaygınlaşmasını, camilerin ihtiyarlara terk edilmesini, Ramazan ayının azametini yitirmesini, fuhşun bir hak gibi algılanmasını geçiştiremezler. Onlar geçiştirseler bile "iyilerden olmak", işlenen bu suçların akıbeti olarak

azap indiğinde mü'minleri kurtaramayacaktır. Nitekim Allah Teâlâ, Enfal suresinin 25. ayetinde bu konudaki ikazını yapmıştır:

"Sadece içinizden zulmedenlere erişmekle kalmayacak olan bir azaptan sakının ve bilin ki Allah, azabı çetin olandır."

Şu hadisi şerif de dikkatimizden kaçmamalıdır:

"Bir topluluk içinde isyan edilirken iyiler, isyan edenlerden daha çok ve daha güçlü oldukları hâlde o kötülükleri değiştirmezlerse Allah'ın hepsine azap etmesinden korkulur." (Ebu Davud, 4338; İbni Mâce, 4009)

c- Buharî'nin rivayet ettiği bir hadis, özellikle kötülüklere karşı iyilerin yapacağı düzeltme çalışmasının ya da gemiyi kurtarma gayretinin pek latif bir sonucunu bize göstermektedir. Buharî'de 3010 numaralı hadiste Ebu Hureyre radıyallahu anh şöyle rivayet ediyor:

"Allah, zincirlerle cennete giren kullarından memnun olur."

Zincirlenerek girilecek yer cennet değil cehennemdir. Ama bu hadiste zincirlerle cennete girmekten söz edilmektedir. Elbette cennete zincirle girilmeyecektir. O zaman bu hadis başka bir sürece işaret etmektedir. O süreç de şudur:

Allah'ın cennete girecek bazı kulları, yanlış tarafta idiler. Mü'minler onlara müdahale edip ellerini zincirleyerek onları esir ettiler veya hapsettiler. Onlara doğruyu gösterdiler. Onlar da ikna olup ıslah oldular. Sonra da cennetlik olarak öldüler. Neticede de cennete girdiler. Ama onların cennete girmelerine sebep olan, mü'minlerin onları zincirlemeleri olduğu için sanki onlar o zincir sayesinde cennete giriyorlarmış gibi Allah Teâlâ bundan hoşnut olmaktadır. Bu hadis bizi, kötülüklere müdahalenin olumlu sonuçlarından birini düşünmeye sevk etmektedir.

* * *

"Pek çok insan, bir kötülük ya da Müslümanların gidişatının bozulduğunu görünce başına bela gelmiş biri gibi ağlar, sızlanır, bağırır. Bu ise yasaktır. Müslüman sabretmekle, tevekkülle ve İslam üzere sebat etmekle, Allah'ın müttaki kulları ile beraber olduğuna iman etmekle yükümlüdür."

(İbni Teymiye, Fetava, 18/295)

* * *

Gemimiz İçin Son Söz

İman edenleri iman etmeyenlerden ayıran bir numaralı özellik, iman edenlerin Allah'a teslim olmuş olmalarıdır. Bu teslimiyeti yansıtması bakımından da iman edenlere "Müslüman" adı verilmektedir.

Müslüman, Rabb'ine teslim olurken Rabb'i için çalışmayı da kabullenmiş kimsedir. Kaldı ki bu çalışma, yine iman edenin kendisi içindir. Müslüman, üzerinde yolculuk yaptığı geminin selameti için çalışmaktadır.

Gemimizle ilgilenmemizin asıl gayesi biziz, batan gemide sağ kalmamız mümkün değildir. Gemiyi biz delelim veya korsanlar delsin, sonuç aynıdır. Gemimize sahip çıkmaya mecburuz. İmanımız gereği olarak da mecburuz, aklımızı kullanıyor olmamızın sonucu olarak da mecburuz.

Gemimize nasıl sahip çıkacağımızın muayyen bir şekli de yoktur. Gemi nereden su alıyorsa acil desteğimiz orada olacaktır. Ailede su alıyorsa oradayız, okulda su alıyorsa orada, medyada su alıyorsa medyadayız. Camilerimiz su aldıysa camilerdeyiz.

Mü'min olarak yaşadıkça, gemimiz de yol aldıkça görevdeyiz.